

İDARE

Dahiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl : 7

Ağustos 1934

Sayı:77

RESMÎ KISIM

Tayinler
Vekâlet emrine alınanlar
Takdir ve tecziye edilenler
Kanunlar
Tefsirler
T. B. M. Meclisi kararları
İcra Vekilleri Heyeti kararnameleri
Şûrayı Devlet kararları
Talimatnameler
Tamimler
Fek ve ilhaka ait muameleler
Tekaüt muamelesi ikmal edilenler

GAYRI RESMÎ KISIM

İdari kaza mevzuu hakkında kıtas – Kriterium – **Ekrem**
Belçikada komün idaresi **Sabri**
Şehirler ve Belediyecilik (Amerika) **K. Naci**
İlâve:
Hukuku İdare (Berthelemy) **M. Atif**

Matbaacılık ve Neşriyat T. A. Ş — İstanbul
1934

Resmî Kısım

TAYİNLER

No. 10660

Balıkesir Vilâyeti vali muavinliğine İnegöl Kaymakamı Ekrem, Bursa Vilâyeti vali muavinliğine Akşehir Kaymakamı Edip beylerin tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

19/7/1934

No. 10662

İzmir Vilâyeti İdare Heyeti azalıklarına eski Giresun Valisi Rami, birinci sınıf Kaymakamlardan Kızılcahamam Kaymakamı Neşet. Ürgüp Kaymakamı Esat Konya Vilâyeti İdare Heyeti azalıklarına birinci sınıf Kaymakamlardan Ayvalık Kaymakamı Ahmet Rasim, Çatalca Kaymakamı Sadettin, Seferihisar Kaymakamı Ali Rıza, Seyhan Vilâyeti İdare Heyeti azalıklarına birinci sınıf Kaymakamlardan Alucra Kaymakamı Mehmet Arif, Mudurnu Kaymakamı Necip, Kangal Kaymakamı Zeki beylerin tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

19/7/1934

No. 10661

Ayvalık Kaymakamlığına Geyve Kaymakamı Hüsni, Geyve kaymakamlığına Ayaş Kaymakamı İhsan, Nallıhan Kaymakamlığına Denk Kaymakamı İhsan, Kızılcahamam Kaymakamlığına Ankara eski Polis Müdürü Dilâver, Ayaş Kaymakamlığına Çemişkezek Kaymakamı Halit Raci, Gerede Kaymakamlığına Akseki Kaymakamı İbrahim, Akseki Kaymakamlığına Alanya Kaymakamı Kâmil, Alanya Kaymakamlığına Bozcaada Kaymakamı Hami, Behisni Kaymakamlığına Kaş Kaymakamı Nesip, Ayancık Kaymakamlığına Behisni Kaymakamı Mehmet Ali, Tuzluca Kaymakamlığına Ayancık Kaymakamı Kerim, Kaş Kaymakamlığına Çine Kaymakamı Mehmet Ali, Akçakoca Kaymakamlığına Finike Kaymakamı Ali Zarifi, Finike Kaymakamlığına Fethiye Kaymakamı Şevket, Yenişehir Kaymakamlığına Hasankale Kaymakamı Mahir, Hasankale Kaymakamlığına Diyadin Kaymakamı Hafit, Osmaneli Kaymakamlığına Avanos Kaymakamı Rağıp, Seferihisar Kaymakamlığına Mektebi Hukuk mezunlarından İhsan, İnegöl Kaymakamlığına Kızıltepe Kaymakamı Haşim, Gelibolu Kaymakamlığına Emet Kaymakamı Niyazi Tayyip, Emet Kaymakamlığına Saray Kaymakamı Raşit, Çatalca Kaymakamlığına Gelibolu Kaymakamı Vasfi, Akşehir Kaymakamlığına Sungurlu Kaymakamı Talât, Sungurlu Kaymakamlığına Mecitözü Kaymakamı İhsan, Mecitözü Kaymakamlığına Hukuk mezunlarından Fazıl, Terme Kaymakamlığına Acıpayam Kaymakamı Abdürrahman, Bulancak Kaymakamlığına Terme Kaymakamı Hayri, Hekimhan Kaymakamlığına Kulp Kaymakamı Memduh, Kemah Kaymakamlığına Mazgirt Kaymakamı Akif Rahmi, Şarki-Karaağaç Kaymakamlığına Hadım Kaymakamı Hamza Vedat, Çiçekdağ Kaymakamlığına İzmir Mektupçusu Şem'i, Sorgun Kaymakamlığına Demirköy Kaymakamı Fehmi, Gülnar Kaymakamlığına Tarsus Kaymakamı Hayri, Tarsus Kaymakamlığına Gülnar Kaymakamı Hıfzı, Bafra Kaymakamlığına Havza Kaymakamı Abdülkadir, Havza Kay-

makamlığına Sorgun Kaymakamı Şevket, Kavak Kaymakamlığına Hendek Kaymakamı İsmail Hakkı, Koyulhisar Kaymakamlığına vekâletinde bulunan Mülkiye mezunlarından Avni, Sürmene Kaymakamlığına Maçka Kaymakamı Recep, Sürüç Kaymakamlığına Harran Kaymakamı Kâmil, Hendek Kaymakamlığına Hekimhan Kaymakamı Emin, Daday Kaymakamlığına Mustafa Kemal paşa Kaymakamı Refik, Saray Kaymakamlığına Mülkiye mezunlarından Hikmet, Acıpayam Kaymakamlığına Eski Kaymakamlardan Hikmet, Dursunbey Kaymakamlığına Hukuk mezunlarından Hukuk Müşavirliği Şefi İzzet, Mudurnu Kaymakamlığına sabık Artova Kaymakamı Kadri, Bozcaada Kaymakamlığına Kâhta Kaymakamı Halit, Solhan Kaymakamlığına Bahçe Kaymakamı Avni, Kangal Kaymakamlığına Hukuk mezunlarından Nüfus Umum Müdürlüğü şeflerinden Cemal Kâzım, Ürgüp Kaymakamlığına Kozan Kaymakamı İslâm Ferit, Kozan Kaymakamlığına Edirne Mektupçusu Halil Beylerin nakil ve yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

19/7/1934

VEKÂLET EMRİNE ALINANLAR

No:10707

Görülen lüzuma binaen Silivri Kaymakamı Mehmet Ali beyin Vekâlet emrine alınması tensip edilmiştir.

29/7/1934

Takdir ve tecziye edilen memurlar

Temmuz 934 ayında Takdirname alanlar ile

Tecziye edilen merkezden mensup memurlar

Antalya Valisi Nazif Bey:

Hükümet bütçesine bâr olmaksızın
çok kısa bir müddet

İstanbul Valisi Muhittin Bey:

zarfında Aksu, Kırkgözler sulama tesisatını vücade getirmiş ve halen de bu uğurdu Dim - Alanya kanalı üzerinde çalışmakta bulunmuş olmasından dolayı Nafia Vekâletince takdirname ile taltif edilmiştir.

İstanbul Vali muavini A. Rıza Bey:

Reisicumhur Hazretlerde İran Şehinşahı Hazretlerinin son İstanbul seyahatlarında Ve tirada bulundukları müddetçe İntizam, asayiş, ve emniyetin temini hususundaki fevkalâde gayret ve dikkatlerinden dolayı Vekâletçe takdirname ile taltif edilmiştir.

Reisicümhur Hazretlerde İran Şehinşahı Hazretlerinin son İstanbul seyahatlarında ve orada bulundukları müddetçe intizam, asayiş ve emniyetin temin hususundaki fevkalâde gayret ve dikkatlerinden dolayı Vekâletçe takdirname de taltif edilmiştir.

Kırklareli Valisi Faik Bey:

Kırklareli Vilâyeti dahilindeki köylerde 59 İlk mektep binası yaptırdığı ve Vilâyet bütçesinin Maarif kısmına fazla tahsisat koydurduğundan ve bu geçen seneden mekteplerin yapılmasındaki kıymetli yardımlarından dolayı Maarif Ve-

- kâletince takdirname ile taltif edilmiştir.
- Kütahya Valisi Sahip Behiç Bey: Ormanların muhafazası) emrinde gösterdiği alâka ve mesaisinden dolayı Ziraat Vekâletince takdirname ile taltif edilmiştir.
- Sandıklı Kaymakamı Arif B: Her sahada gösterdiği ciddi mesai ve temin ettiği nüfuzu idareden dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Reşadiye Kaymakamı Ahmet Bey: Yol mükellef amelesini vaktinde sevk ve köy yollarının yapılmasında gösterdiği gayretten dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Çatalca Kaymakamı Sadettin Bey: Karacabey Kaymakamı iken maarif işlerince çok kıymetli mesaisi görüldüğünden dolayı maarifçe gösterilen lüzuma binaen Vekâletçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Sorgun Kaymakamı Şevket Bey: 934 senesi hayvanlar yoklamasında göstermiş olduğu fevkalâde mesaiden dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Eleşkirt Kaymakamı Akif Rahmi Bey: Kaza muamelâtı umumiyesindeki muvaffakiyet ve iskân işlerinde meşhut olan gayretinden dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.

- Gemlik Kaymakamı Gani B: Köylere giderek halkı avcılığa teşvik suretile mıntakası dahilinde yaban domuzlarından mühim miktarını itlaf hususundaki faaliyetinden ve Elbis-tan kaymakamı iken çekirge mücadelesindeki hizmetlerinden dolayı Zira-at Vekâletince lüzum gösterilmesi üzerine Vekâletçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Sivrihisar Kaymakamı Rüştü Bey: Köy kanununun tatbikatında ve bütçelerinin tanzim ve iyi şekilde idaresinde gösterdiği faaliyet ve muvafakiyetinden dolayı Eskişehir Vilâ-yetince takdirname ile taltif edilmiştir.
- Midyat Kaymakamı Rifat B: Kaçakçılığın men ve takibi ve idare satışlarının artırılması hususundaki faaliyetinden dolayı Vekâletçe takdir edilmiştir.
- Bayramiç Kaymakamı Zeki B: Ezine - Bayramiç şosesine iltisak ettirilen köy yolları inşaatında ve ağaç diktirme işlerinde gösterilen gayret ve faaliyetten dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
-
- Fethiye Kaymakamı Şevket Bey: Bizzat emrolunan tahkikatın Polis komiserine yaptırdığı anlaşıldığından işin mahiyeti ve ehemmiyeti hasebiyle tasrihan

verilen emrin yapılmamasından dolayı Vilâyetçe ihtar cezasile tecziye edilmiştir.

Karaköse Kaymakamı Ruhi Bey: 5/7/934 tarihinde postaya verileceğini bildirdiği tahkikat evrakını aradan 10 gün geçtiği halde göndermemiş olduğundan Vilâyetçe resen ihtar cezasile tecziye edilmiştir.

Tekirdağ Vilâyet evrak kâtibi
Vehbi Efendi.

Ar ve hecabı mucip hareketinden dolayı Memurin kanununun 33 ün-cü maddesine tevfikan 25/6/934 tarihinde Vilâyet İdare heyetinin 8/7 numaralı kararıyle memuriyetten ihraç edilmiştir.

Kanunlar

Hâkimler Kanunu

Kanun No. 2556

Kabul tarihi : 4/7/1934

BİRİNCİ BAP

Namzetlik

Birinci fasıl

Namzetlik şartları ve vazifeleri

Madde 1 — Namzetlik devresini geçirip aşağıdaki şartlar dairesinde ehliyetini ispat etmiş olmadıkça hiç kimse hâkimlik veya Müddeiumumilik mesleğine kabul olunamaz.

Yetmişinci madde hükmü mahfuzdur.

Madde 2 — Namzetler, hâkimlik ve Müddeiumumilik sınıf ve derecelerine dahil değildirler.

Bunlara, Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 sayılı kanunun on ikinci dereceye tahsis ettiği maaş verilir.

Madde 3 — Namzetliğe kabul olunabilmek için :

- 1 - Türk olmak ;
- 2 - Yirmi bir yaşını bitirmiş ve otuz yaşını geçmemiş olmak ;
- 3 - Askerlik filî hizmetini yapmış veya askerliğe elverişli olmadığı anlaşılmış bulunmak ;
- 4 - Başkasına geçer hastalığı, vazifesini gereği gibi yapmağa mâni olabilecek vücut veya akılca bir arızası bulunmamak ;
- 5 - Yabancı ile evli olmamak ;
- 6 - Bir Türk hukuk fakültesinden veya mektebinden mezun olmak veya mülkiye mektebinden mezun olupta noksan kalan derslerden hukuk fakültesinde imtihan vermiş olmak veya yabancı bir memleket hukuk fakültesinden mezun olupta Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden imtihan ile tasdikname almış bulunmak ;
- 7 - Şeref ve haysiyeti muhil bir suçtan mutlak surette ve bir cürümden dolayı üç ay veya daha fazla hapis cezasıyla mahkûm bulunmamak veya bu kabil suçlarla hapsi müstelzim herhangi bir cürümden dolayı ceza takibi altında bulunmamak ;
- 8 - Sarhoşluğu, kumar oynamağı adet edinmiş, kumar oynatmış, ahlâk ve sîretçe hâkimliğe yaraşmayacak bir hal ile dile gelmiş olmamak şarttır.

Madde 4 — Her sene alınacak namzet miktarı Vekillikçe tesbit olunur.

Namzetler Adliye Müsteşarı ile Teftiş Heyeti Reisinden ve Hukuk, Ceza ve Zat İşleri Umum Müdürlüğünden teşekkül edecek heyetin müteleası alındıktan sonra Adliye Vekili tarafından tayin olunurlar.

Taliplerin sayısı birinci fıkrada yazılı miktarı aştığı takdirde diploma derecesi tercihte esas tutulur. Bu şartta da müsavat halinde kar'a çekilir.

Madde 5 — Namzetliğe kabul olunanlar iki sene müddetle mahkemelerle müddeiumumiliklerde staj görürler. Ceza ve hukuk işlerinde zabıt kâtipliği ve başkâtiplik vazifesini ve kendilerine verilecek tetkikatı ve diğer yazı işlerini yaparlar. İcra memurlarına, sorgu hâkimlerine yardım ve vekâlet ederler.

Bular dinlemek üzere müzakerede hazır bulundurabilirler.

Namzetler vekâleten ifa eyledikleri vazifelerden ve kendilerine tevdi olunan işlerden dolayı asıl vazife sahipleri gibi mesuldürler.

İkinci fasıl

Namzetlikten muavinlik sınıflarına geçme şartları

Madde 6 — Namzetlik müddetini bitirmiş ve seciye ve ahlâkça kabule mâni bir hali görülmemiş olanlar muavinlik imtihanına kabul olunurlar.

Kabule mâni hali görülünce Adliye Vekilligince namzetliklerine nihayet verilir.

Bunlar bir daha namzetliğe kabul olunmazlar.

Madde 7 — Muavinlik imtihanı Adliye Vekilince ikisi yüksek dereceli hâkimlerden, İkisi hukuk fakülteleri profesörlerinden ve biri avukatlardan olmak üzere seçilecek heyet huzurunda ve her senenin birinci teşrininde Ankara'da yapılır.

Madde 8 — İmtihanlar tahrirî ve şifahî olur.

Tahriri imtihanlarda:

A - Hukuku medeniye, ticaret hukuku ve hukuk muhakeme usulleri;

B - Ceza hukuku ve ceza muhakeme usulleri ;

C - Hukuku idare ve hukuku ammeden tatbikî kabiliyeti meydana koyacak surette birer mevzu verilir.

Şifahî imtihanlar:

Tahrirî imtihanların yapıldığı maddeler hakkında mer'î olan kanunlara tatbik noktasından vukufun derecesini anlamak için yapılır.

Madde 9 — Her imtihanda onda altıdan ve imtihanların heyeti mecmuasından vasatı olarak onda yediden yukarı numara alanlar muavinliğe ehliyet göstermiş olurlar.

İmtihan komisyonu her namzedin imtihanda kazandığı numaralara göre tayin olunacak ehliyet derecesini gösterir ayrı ayrı birer mazbata yaparak imtihan evrakile beraber Zat işleri Müdürlüğüne verir.

Madde 10 — İmtihanda ehliyet göstermeyenler veya mazeretine binaen imtihana giremeyenler bir sene sonraki imtihana kabul olunurlar.

Üç defa imtihana giremeyen veya üç imtihanda muvaffak olamayanlara namzetlikten çıkarılırlar.

Namzetliğe kabulü tarihinden itibaren beşinci sene nihayetindeki imtihana giremeyen veya bu imtihanda da muvaffak olamayan namzet hakkında yukarıdaki fıkra hükmü tatbik olunur.

Madde 11 — Her namzedin vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyetle ahlâkî gidişine dair malûmat, çalıştığı daire âmirleri tarafından mensup olduğu mahkemenin en yüksek dereceli hâkimine veya müddeiumumisine altı ayda bir verilecek delilli takrirlerle o hâkim veya müddeiumuminin namzet hakkında görgü ve bilgisine dayanan mütalaalarından ve Adliye Müfettişlerinin raporlarından alınır.

Yukarıki fıkarda gösterilen merciler bu husustaki mütâ-

lealarını Adliye Vekilliğince buna mahsus olmak üzere hazırlanacak kâğıtlara yazarlar.

Madde 12 — Zat İşleri Müdürlüğünce her namzet hakkında 9 ve 11 inci maddelere göre toplanacak vesikalar o namzedin şahsî dosyasile birlikte ayırma meclisine verilir.

Madde 13 — Ayırma meclisi her namzedin:

A - İmtihanda kazandığı dereceye;

B - Ahlâkî gidişi hakkında toplanan malûmata bakarak tayin edilecek dereceye;

C - Namzetlik esnasında gösterdiği kabiliyet derecesine;

D - Mektep şehadetnamesinde kazandığı dereceye göre emsali arasındaki mertebesini tayin ve en yüksek liyakat kazananlar en başta gelmek üzere sırasıyle bir defter tanzim ve tasdik eder.

Madde 14 — Muavinliğe hak kazananlar hâkimlik veya müddeiumumilik mesleklerinden hangisinde ihtisas arzusunda bulunduklarını Vekillığe bildirirler. Ayırma meclisince dahi gerek imtihanda ve gerek namzetlik devresinde gösterilen kudret ve kabiliyetin mahiyet ve hususiyetine göre namzedin hangi meslekte ve hangi kısımda fazla istidadı görüldüğü ismi hizasına yazılır.

Bu hükümler intihapta imkân dairesinde nazara alınır.

Madde 15 — Açılacak muavinliklere on üçüncü maddede beyan olunan defterdeki sıraya göre önce gelen, önce tayin olunur. Bu deftere ismi geçenlere, muavinliklere tayin olununcaya kadar Vekillikçe lüzum görülecek yerlerde o sınıflardaki vazifeler gördürülebilir.

Madde 16 — Türkiye hukuk fakültelerinin birinden doktora diploması alanların namzetlikte geçirdikleri müddet bir senedir.

Türkiye hukuk fakültelerinin birinden çıkmakla beraber İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca lisanlarından birile ders okutulan memleketler hukuk fakültelerinin birin-

den de çıkanlar bir sene namzetlik yaptıktan sonra on üçüncü madde hükmü dairesinde muavinlik sınıflarına sekizinci maddenin son fıkrasına göre yalnız şifahî İmtihanları yapılarak kabul olunurlar.

Bu maddede yazılı şartları haiz olan namzetlere 1452 sayılı kanunda yazılı derecelerden 11 inci dereceye ve 22 inci maddenin ikinci fıkrasında beyan olunan şartlar dairesinde doktor diplomasını almış olanlar 10 uncu dereceye tahsis olunan maaş verilir.

İKİNCİ BAP

Hâkimlik ve Müddeiumumilik meslekleri
ve ayırma usulleri

Birinci fasıl

Hâkimlik ve Müddeiumumilik meslekleri

Madde 17 — Hâkimlik meslekinin sınıfları, dereceleri ve maaşları bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

Bu kanunda gösterilen istisnalardan başka hallerde hâkimlik meslekine mensup olanlar hakkında dahi 1452 sayılı kanunla diğer malî kanunlardaki hükümler tatbik olunur.

Madde 18 — Müddeiumumilik mesleğinin sınıfları ve dereceleri ve maaşları bu kanuna bağlı (2) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

Madde 19 — Bir meslekten öbürüne geçmekte 17 ve 18 inci maddelerde yazılı (I) ve (II) numaralı cetveldeki sınıflar ve dereceler biri öbürüne muadil tutulur.

İkinci fasıl

Üçüncü ve ikinci sınıflara ayırma şart ve usulleri

Madde 20 — Muavinlik sınıflarında bulunanların hâkimlik ve müddeiumumilik sınıflarına ve üçüncü sınıf hâkim

lerle müddeiumumilerin ikinci sınıfa terfileri için bu kanunda gösterilen istisnalardan başka hallerde, her sınıfın son derecesinde en az iki sene hizmet etmiş ve aşağıdaki maddelerde yazılı usul dairesinde ehliyeti anlaşılmış olmak şarttır.

Madde 21 — Bu kanunda yazılı istisnalar dışında hâkim ve müddeiumumilerin kendi sınıfları içinde bir dereceden diğerine terfileri için bulundukları derecede 57 inci maddede tesbit olunan esas dairesinde en az iki sene hizmet etmiş olmak şarttır.

Şu kadar ki üçüncü sınıfların yedinci derecesinde olan vazifelerden birine tayin edilebilmek için yirmi altıncı maddede beyan olunan ihtisas imtihanında muvaffakiyet göstermiş olmak şarttır.

Madde 22 — On altıncı maddenin ikinci fıkrasında yazılı şartları haiz olanlar muavinlik sınıflarında amelî vukuf ve kabiliyetçe de ehliyet isbat etmiş oldukları takdirde o sınıflarda bir sene hizmetten sonra üçüncü sınıflara terfi edebilirler.

Türkiye hukuk fakültelerinin birinden çıkmakla beraber İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca lisanlarında birile ders okutulan bir memleket hukuk fakültelerinden de çıkmış ve bunların birinden hukukî bir mevzu üzerine doktor diploması ve doktor unvanı almış olanların, üçüncü sınıfların «onuncu ve dokuzuncu» derecelerinde geçirecekleri müddet bir senedir.

Madde 23 — İhtisas imtihanı Adliye Vekilince, üçü birinci ve ikinci sınıf hâkimlerden ve ikisi de vekâlet müsteşarından veya umum müdürlerden olmak üzere seçilecek heyet huzurunda Ankarada yapılır.

Madde 24 — Adliye Vekilliği yedinci derecelerde olan vazifelerde vukua gelecek açıkları göz önünde tutarak müracaat müddetini ve imtihanların yapılacağı tarihi tayin ve ilân eder, ihtisas imtihanı senede bir defadan fazla yapılamaz.

Madde 25 — Sekizinci derecelerde yazılı vazifelerde en aşağı iki sene müddetle hizmet etmiş olanlardan terfilerine kazaî veya inzibatî bir mani bulunmayanlar ihtisas imtihanına kabul olunurlar.

Madde 26 — İhtisas imtihanı tahrirî olur.

İmtihanda: Medenî hukuk ile ticaret hukukuna ve ceza hukukuna mütedair ikişer tez mevzuu verilir.

İmtihana iştirak edenler intisap etmek istedikleri ihtisas şubesine göre bunlardan iki mevzuu seçerler.

Madde 27 — İhtisas imtihanında her tezdten en aşağı onda yedi numara almak şarttır.

Bir devre imtihanında muvaffak olmayanlar ertesi sene yapılacak imtihana girebilirler. İkinci imtihanda da kazanamayanların dosyası sicil hülâsası ile birlikte ayırma meclisine verilir. Ayırma meclisi umumî heyeti bu gibilerin hâkimlik ve müddeiumumilik mesleklerinin hangi derecelerinden yukarı derecelerde vazife görmeyeceklerini tayin eder.

Şu kadar ki bunlar bulundukları sınıfın üst sınıfına geçemezler.

Madde 28 — İmtihan heyeti, ihtisas imtihanını muvaffakiyetle geçirmiş olan hâkimlerden her birinin kazandığı ehliyet derecesine göre sırasını gösterir bir defter yapar ve dosyalarına konulmak üzere ayrı ayrı birer mazbata tanzim eder. Yedinci derecede olan terfilerde bu sıraya riayet olunur.

İmtihan heyeti imtihanda muvaffak olan müddeiumumilerin de ayrı bir defterini ve mazbatalarını yapar. Bu defterde sıra tasnifi yoktur.

Madde 29 — Adliye Vekilliği, terfiine kazaî veya inzibatî bir mani bulunmayan muavinlerle üçüncü sınıf hâkim ve müddeiumumilerin isimlerini gösteren birer listeyi her meslek sınıfları için ayrı ayrı olmak üzere hazırlayarak ayırma meclisine verir ve bir suretini resmî ve adlî gazetelerle neşreder.

Bu listelere isimleri yazılmayanlar listenin neşri tarihinden itibaren bir ay içinde ayırma meclisine müracaat ve itiraz edebilirler. Ayırma meclisinin bu bapta vereceği karara müracaat sahibi itiraz edemez.

Ayırma meclisinin itirazın kabulüne dair olan kararını Adliye Vekili ayırma meclisi umumî heyetine tetkik ettirebilir.

Madde 30 — Hâkimlerle Cümhuriyet müddeiumumileri, refakatlerindeki muavinler ve icra memurları ve ağır ceza mahkemesi reisleri de aza muavinlerde muavinlik sınıfında bulunan sorgu hâkimleri hakkında:

a) Ahlâkî gidişlerine dair şikâyet vaki olmuş veya tahkikat yapılmışsa bunların mevzuunu teşkil eden vakıanın mahiyetini veya tahkikat evrakının ne zaman ve nereye gönderildiğini ve neticesini:

b) Kendisine ne kadar iş verilip ne kadarını çıkardığını ;

Adliye Vekilliğince tayin edilen müddet içinde vekilliğe bildirirler.

Muavinin kanun yoluna müracaat olunmayan kararlarından veya taallük ettiği işi neticelenmeyen lâyhalarından yahut iddianame ve kararnamelerinden en az beşinin tasdiki suretini de birlikte gönderirler.

Hâkimlerle müddeiumumiler, muavinlerin vakıa ve vesikalara göre vazifelerinde gösterdikleri kabiliyet, çalışkanlık ve bağlılık derecesi hakkında da mütalealarını ilâve ederler.

Muavinler bu sınıflardaki vazifelerini ayrı ayrı yerlerde yapmışlarsa, her bulundukları yerin hâkimi veya müddeiumumisi tarafından da yukarıki fıkralara göre haklarında muamele yapılır.

Madde 31 — Üçüncü sınıf hâkim ve müddeiumumiler hakkında Adliye Vekili otuzuncu maddede yazılı hususlar için o yerdeki yüksek dereceli hâkim ve müddeiumumileri

malûmat vermeğe ve mütalea beyan etmeğe memur edebilir.

Madde 32 — Adliye müfettişleri muamelesini teftiş ettikleri muavinlerle hâkim ve müddeiumumiler hakkında vesikalara müstenit olarak tanzim edecekleri siret vakalarını alâkalı zatın dosyasına konmak üzere teftiş rapor ile birlikte Teftiş Heyeti Reisliğine gönderirler.

Madde 33 — Otuzuncu maddenin hükmü, muavinlik ve hâkimlik ve müddeiumumilik sınıflarından Adliye Vekilliği merkez hizmetlerine alınanlar hakkında mafevkleri tarafından ve Temyiz Mahkemesi raportörlük ve mümeyyizlikleri ne almanlar hakkında birinci reis ile çalıştıkları daire reisi tarafından tatbik olunur.

Madde 34 — Otuzuncu, otuz birinci ve otuz üçüncü maddeler mucibince haklarında mütalea beyan olunanlar dahi son bir sene içinde görmüş oldukları işlerin hüküm ve kararlarından yahut yazmış oldukları iddianame ve lâyiha, kararname veya mütalealardan bizzat intihap edecekleri bir kaç adedinin musaddak bir suretini ve meslekî eser ve makaleleri varsa birer nüshasını listenin neşri tarihinden iki ay içinde Adliye Vekilliğine gönderilir.

Madde 35 — Temyiz mahkemesi ikinci reisleri her ay içinde dairelerinde tetkik olunan evraka nazaran hâkim ve muavinlerden her birinin bizzat veya heyet halinde muhakemesini icra ve hükmünü ita eylemiş olduğu işlerden kaçının tasdik edildiğini ve ne miktarının bozulduğunu gösterir birer listeyi ve her sene nihayetinde de bu listelerin bir senelik muhteviyatını irae eden umumî birer defteri tanzim ve Adliye Vekilliğine gönderilmek üzere Temyiz Birinci Reisine ita ederler.

Temyiz Mahkemesi umumî heyetlerinden verilen kararlar hakkında birinci fıkrada beyan olunan suret ve müddette liste ve defter tanzimi Temyiz Mahkemesi birinci reisine aittir.

Başmüddeiumumi, dairesinde tetkik olunan evraka göre Cümhuriyet müddeiumumilerinin bilgi ve çalışkanlığı ve lâyhalarındaki mütaleaların kanuna uygunluğu derecesini gösterir liste ve defterleri aynı müddet içinde Adliye Vekilliğine gönderir.

Madde 36 — Yukarıki maddeler hükmünce Adliye Vekilliğine gönderilen eser ve vesikalar Zat İşleri Müdürlüğünce alâkalı zatın şahsî dosyasına konulur. Ve dosyasile birlikte ayırma meclisine verilir.

Madde 37 — Adliye Vekili müddeiumumiler arasında vazifede yüksek kudret ve kabiliyet göstermemiş veya muvaffak olamamış olanları ayırma meclisine bildirir.

Madde 38 — Ayırma meclisi umumî heyeti, her toplanış senesi başında Temyiz Mahkemesinin bir evvelki sene içinde tetkik eylediği işlere göre bozma ve tasdik yekûnlarının birbirine olan nisbetini göz önünde tutarak ehliyet derecelerini tayine esas olacak nisbetleri başlıca üç hat içinde tesbit ve bir sene müddetle muteber olmak üzere ilân eder.

Bu hadlerin birincisi, terfia hak kazanmış olmak için erişilmesi zarurî olan ehliyet derecesini; İkincisi onun üstündeki dereceyi; üçüncüsü de tercihan terfia lââyk hâkimlerin ehliyet derecesini tayine esas olacak nisbetleri gösterir.

Madde 39 — Ayırma meclisi yukarıki maddelerde yazılı eser ve vesika ve mütalealardan ve ihtisas imtihan heyeti tarafından tanzim kılman mazbatalardan alâkalı zatın bilgi, ehliyet ve çalışkanlık derecesi ve ahlâkî gidişi hakkında edineceği kanaate göre terfia lââyk olduğuna veya olmadığına karar verir.

Madde 40 — Ayırma meclisi terfia lââyk görüldüğü kimseleri;

A - Terfia lââyk;

B - Tercihan terfia lââyk;

C - Mümtaz olarak terfia lââyk;

Olmak üzere üç kısma ayırır ve her kısma ait hâkimler

ve müddeiumumiler için ayrı ayrı birer terfi defteri tanzim eder.

Bu defterler, ayıma meclisi umumî heyetinin, itiraz halinde yapabileceği tadiller müstesna olmak üzere katidir.

Madde 41 — Mümtaz olarak terfia lâyük sıfatı, 40 inci maddenin (A) bendinde yazılı derecede terfia lâyük olanların vasatı liyakatlerinden çok yüksek bir liyakat derecesine malik olduklarına maddî eserlerle kanaat getirilen kimselere verilir.

Madde 42 — İngilizce, Almanca, Fransızca ve İtalyanca lisanlarından birini tam bilmek, ehliyet kazananlar arasında tercih sebebi teşkil eder.

Tam bilgi hukuka dair eserlerle isbat olunur.

Madde 43 — Ayırma tetkikatı neticesinde tercihan terfia lâyük görülenlerden yirmi ikinci maddenin ikinci fıkrasında yazılı şartları haiz olanlar veya hâkimlik ve müddeiumumilik mesleğinde iken o memleketlerden birinin Adliye müesseselerinde Hükümet hesabına en az üç sene çalışmış olanlar mümtaz olarak terfia lâyük defterine geçirilirler.

Yukarıdaki hallerde yabancı memleket mektebinin mutat ve muayyen tahsil müddeti veya çalışılan müessesede elçilikten tasdikli olarak geçirilen müddet vazifede geçmiş sayılır.

Madde 44 — Ayırma meclisi, terfia lâyük gördüğü kimselerin hâkimlik veya müddeiumumilik mesleklerinden hangisinde daha fazla istidadı olduğunu isimleri hizasına yazar.

Madde 45 — Otuz sekizinci maddede yazılı tasdik ve bozma nisbetleri itibarile en aşağı ehliyet derecesini kazanamayanlar diğer maddelerde gösterilen şartları haiz olsalar bile, terfia lâyük görülemezler.

Ayırma meclisince terfia lâyük görülmeyenler iki sene sonra tekrar ayırma tetkikatına tâbi tutulur.

Ayırma meclisince her derecede iki ve her sınıfta üç defa terfia lâyük görülmeyenler hizmetten affolunur.

Yirmi dokuzuncu maddede gösterilen terfi listesine her ne sebeple olursa olsun üç defa girmemiş olanların dosyası, haklarında bir karar verilmek üzere ayırma meclisine verilir.

Madde 46 — Doksan ikinci madde hükümleri dışında hapis veya vazifeden doğan bir suçtan dolayı ağır para cezasına mahkûm olanlar, yahut bir senede iki veya bir sınıfta üç defa tevbih cezasına uğrayanlar ceza gördükleri tarihten itibaren iki sene müddetle terfi hakkını kaybederler.

Üçüncü fasıl

Birinci sınıfa ayırma şart ve usulleri

Madde 47 — İkinci sınıflarda beş veya bu sınıfların dördüncü derecesinde üç sene hizmet etmiş olanlar aşağıdaki maddelerde yazılı şartlar dairesinde birinci sınıfa ayrılabilirler.

Mümtaz olarak terfia lâîk olanlar üçüncü sınıftan itibaren on iki sene geçmedikçe birinci sınıfa ayrılamazlar.

Hâkimlik ve müddeiumumilik sınıflarından Adliye Vekilliği hizmetlerine alınanların birinci sınıfa geçmelerinde nazara alınacak fili hizmetleri yetmiş dördüncü maddeye göre hesap olunur.

Madde 48 — Hizmet müddetinde kırk yedinci madde hükmü cari olmak üzere yirmi bir, yirmi dokuz, otuz dört, otuz yedi ve otuz sekizinci maddeler hükümleri ile ayırma meclisinin vazifesine esas olan usul ve kaideleri tayin eden diğer maddeler ahkâmı ikinci sınıfta dahi tatbik olunur.

Madde 49 — Ayırma meclisi umumî heyeti, kırk yedinci maddede yazılı şartları haiz olanlardan meslek hayatındaki haline, seciyesine ve ahlâkına, İlmî kudret ve kabiliyetile hizmet ve meslekteki iktidar ve muvaffakiyeti derecesine ve evvelki sınıflarda kazandığı ehliyet derecelerine göre emsali arasında temayüz etmiş olanların bir defterini yaparak Adliye Vekiline verir.

Defter muhteviyatı esbabı mucibeli mazbatalara istinat ettirilir.

Dördüncü fasıl

Ayırma meclisi

Madde 50 — Ayırma meclisi umumî heyeti, Temyiz Mahkemesi Birinci Reisinin reisliği altında Başmüddeiumumî ile Adliye Vekilince bir sene müddetle seçilen dört Temyiz Azasından ve Teftiş Heyeti Reisi ile Hukuk, Ceza ve Zat İşleri Umum Müdürlerinden teşekkül eder. Bunlardan Başka icabında heyet noksanını tamamlamak üzere birinci sınıf hâkimlerinden üç ihtiyat aza intihap olunur.

Temyiz Azalarından müddetlerini dolduranların bir sene geçmedikçe yeniden seçilmesi caiz değildir.

Ayırma meclisinin bir umumî kâtibi ve bir de muavini vardır. Bunlar Adliye Vekilince tayin olunur.

Madde 51 — Ayırma meclisi umumî heyeti iki tali meclise ayrılır. (I) numaralı meclis Temyiz Mahkemesi Birinci Reisinin ve (II) numaralı meclis Başmüddeiumumînin reisliği altında toplanır.

Her meclise iştirak edecek azayı Adliye Vekili tayin eder.

Madde 52—Birinci sınıflara ayrılmada kırk dokuzuncu madde hükmü cari olmak üzere namzetlik devresinde bulunanlarla hâkimlik mesleğinin muavinlik sınıfı ile üçüncü ve ikinci sınıflarda bulunanların ayrılmalarına mütedair tetkikat (I) numaralı mecliste, müddeiumumilik mesleğinin muavinlik sınıfı ile üçüncü ve ikinci sınıflarında bulunanların ayrılmalarına müteallik tetkikat (II) numaralı mecliste yapılır.

Yirmi dokuzuncu maddenin ikinci fıkrasında beyan olunan itirazlar (II) numaralı mecliste tetkik edilir.

Madde 53 — I ve II numaralı ayırma meclisleri 51 inci madde mucibince beşer zattan teşekkül ederler ve kararlarını ekseriyetle verirler.

Ayırma meclisi umumi heybetinde verilecek kararlarda reylerde müsavat olursa reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Madde 54 — Ayırma meclisi kararları alâkalılara tebliğ olunur. Bu karar aleyhine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde itiraz olunabilir. Bu takdirde ayırma meclisi umumî heyet halinde toplanarak itiraz hakkında bir karar verir.

Adliye Vekili ayırma meclisinin kararını umumî heyete tetkik ettirebilir.

Madde 55 — Kırk dokuzuncu maddede beyan olunan deftere ismi geçmeyenler tarafından vaki itirazlar doksan beşinci maddede yazılı heyet tarafından tetkik edilir. Heyet bu baptaki kararını esbabı mucibeli bir mazbata ile Adliye Vekiline bildirir.

ÜÇÜNCÜ BAP

Tayin, terfi, tahvil, mezuniyet ve tekaüt

Birinci fasıl

Muavinlerle hâkim ve müddeiumumilerin tayin, terfi ve tahvilleri

Madde 56 — 66 ıncı madde hükmünden maada halde hâkim ve müddeiumumilerle muavinlerin bu kanun hükümleri dairesinde tayin ve terfileri Adliye Vekilinin teklifi üzerine millî irade ile icra olunur.

Madde 57 — Bu kanunda gösterilen istisnalar dışında bir sınıfın muhtelif dereceleri arasında yapılacak terfilerde 1452 sayılı kanunda yazılı iki senelik müddet esas tutulur.

Madde 58 — Münhal hâkimliklere altmışıncı maddede yazılı nisbet dairesinde ve terfi defterindeki sıraya göre önce gelen önce tayin olunur.

Bu nisbet esası mahfuz kalmak üzere sonraki defterlere

girenler evvelki defterlere girmiş olanlardan evvel intihap edilemezler.

Müddeiumumilere ait terfi defterlerinde sıra, rüçhan sebebi teşkil etmez.

Madde 59 — Hâkim, teklif olunan hizmeti reddetmiş olmadıkça terfi defterinde yazılı sıralar değiştirilemez. Terfi sırasında teklif olunan hizmeti reddedenler defterin sonuna kalır.

Deftere geçtiğinden itibaren üç sene içinde terfi teklifini bu suretle reddetmesinden dolayı terfi etmeyenler deftere geçtikten sonraki müddete ait ahvali nazara alınarak yeniden ayırma meclisi tetkikatına tâbi tutulurlar.

İki defa deftere geçmiş olanlar o defter sılasına göre teklif olunan hizmeti kabul etmedikleri takdirde bir daha terfi edemezler.

Madde 60 — Mümtaz terfia lâyük defterine geçmiş olanlar sınıf ve derece terlilerinde diğer terfi derecelerinde bulunanlara, ve tercihan terfia lâyük defterine geçmiş olanlar terfia lâyük defterinde bulunanlara mutlak surette tercih olunurlar.

28 inci madde hükmü mahfuzdur.

Madde 61 — Mümtaz terfia lâyük görülenler her sınıfta bir defaya mahsus olmak üzere bulundukları derecenin iki derece üstünde bir vazifeye tayin edilebilirler.

Madde 62 — Her hâkim ve müddeiumumi, ayırma meclisince ehil olduğu gösterilen meslekte terfi eder. Ancak terfi sırasında bunlardan mümtaz olarak veya tercihan terfia lâyük görülenleri, Adliye Vekili ayırma meclisinin mütaleasile bağlanmaksızın istihkak kazandıkları sınıf içinde hâkimlikten müddeiumumiliğe ve müddeiumumilikten hâkimliğe tayin edebilir.

Madde 63 — Adliye Vekili, hizmet icaplarına göre müddeiumumilerden lüzum gördüklerini veya isteyenlerden

tensip edeceğini hâkimlik sınıfları içinde derecelerine muadil bir vazifeye nakledebilir.

Madde 64 — Temyiz azalığı açıldığında, kırk dokuzuncu maddede gösterilen defterde ismi geçmiş olanlardan bir zat Adliye Vekili tarafından intihap ve millî iradeye arz olunur.

Madde 65 — Başmüddeiumumî ile temyiz ikinci reisleri, temyiz azaları arasından, Adliye Vekilince intihap ve millî iradeye arz olunur.

Madde 66 — Temyiz birinci reisi, Başmüddeiumumî ile Temyiz ikinci reisleri arasından İcra Vekilleri Heyetince intihap ve millî iradeye arz olunur.

Madde 67 — Şahsa veya aileye taallûk eden sıhîh veya muhik sebeplere binaen tahvillerini isteyenlerin mazeretleri tahakkuk ederse tahvilleri icra olunur.

İkinci fasıl

Mezuniyet ve tekaüt

Madde 68 — Adlî tatilden istifade etmeyen hâkimlerle müddeiumumî ve muavinlere münasip zamanda bir ay senelik mezuniyet verilir.

Mecburî sebeplere ve makbul mazeretlere binaen izin isteyenler hakkında memurin kanunu hükümleri tatbik olunur.

Madde 69 — Hâkimler ve müddeiumumîlerle muavinler hakkında da 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüt kanunu hükümleri tatbik olunur.

Üçüncü fasıl

Hususî hükümler

Madde 70 — Mesleklerinde yirmi sene bilfiil hizmet eden avukatlardan ilmî kudret ve ahlâkî metanetleri ile ta-

nınmış olanlarla on beş sene hukuk fakültelerinde hukuk ilimlerini tedris etmiş olan profesörler ikinci sınıf dahilinde bir vazifeye veya Temyiz Mahkemesi azalığına ve avukatlıkla en az on sene hizmet etmiş olanlardan yukarıda yazılı vasıfları haiz bulunanlar onuncu ve bunlardan İngilizce, Almanca, Fransızca ve İtalyanca lisanlarından birini bilenler dokuzuncu derecede hâkimlik veya müddeiumumiliğe tayin olunabilirler.

Tayin, ayırma meclisinin mütaleası alındıktan sonra yapılır.

Madde 71 — Hâkimlik ve müddeiumumilikten veya hâkimlik sınıfından sayılan vekâlet hizmetlerinden avukatlık veya profesörlük mesleğine geçtikten sonra yeniden hâkimlik veya müddeiumumilik sınıflarına yahut vekâlet hizmetlerine geçenlerin o mesleklerde geçirdikleri müddetin yarısı hâkimlik ve müddeiumumilikte geçirmiş oldukları müddete zammolunur.

Adliye mesleğinde bulunupta mebus intihap edilenlerin mebuslukta geçirdikleri müddet kıdemlerine zammolunur.

Madde 72 — Hâkim ve müddeiumumilerle muavinleri doğrudan doğruya Adliye Vekili tarafından Adliye Vekâletinde idari bir vazifeye tayin olunabilirler. Bu takdirde Vekâlet hizmetinde bulundukları müddetçe haklarında idari meslekte bulunan memurlara müteallik umumî hükümler tatbik olunur.

Madde 73—Üçüncü sınıf hâkimlik ve müddeiumumiliklerin en az yedinci derecesinde bir sene hizmet etmiş olanlar Adliye Müfettişliklerine intihap ve tayin olunabilirler.

Madde 74 — Hâkimlik ve müddeiumumilik mesleklerinden Adliye Vekâleti müsteşarlığına, teftiş heyeti reisliğine, umum müdürlüklere, müfettişliklere ve muavinliklere ve muavinlik sınıfından Temyiz Mahkemesi mümeyyizliklerde hukuk ve ceza isleri ve teftiş heyeti mümeyyizlikle-

rine alınanların bu memuriyetlerde geçirecekleri müddetler hâkimlik ve müddeiumumilik mesleklerinde geçmiş sayılır.

Müsteşarla teftiş heyeti reisinden maadası bulundukları sınıftan yukarı sınıflara terfi için 39, 40 ve 49 uncu maddeler mucibince ayırma meclisi tetkikına tâbi tutulurlar.

Ayırma meclisi tetkikına tâbi tutulacaklardan umum müdürlerle müfettişlerden başka vekâlet hizmetinde bulunanların hâkimlik veya müddeiumumilikte beş sene fiilî hizmetleri geçmiş olmadıkça birinci sınıfa ayrılmaları caiz değildir.

Bu maddede yazılı vekâlet hizmetlerinde bulunanların hâkimlik ve müddeiumumiliklere gerek isteklinle ve gerek görülen lüzum üzerine tayinleri halinde evvelki hizmetlerinde iktisap ettikleri haklar nazara alınır.

Madde 75 — Hâkimlik ve müddeiumumilik mesleklerinden kendiliklerinden ayrılmış olanlar ayırma meclisinin karârile tekrar mesleğe kabul edilebilirler.

Bu karara karşı ayırma meclisi umumî heyetine itiraz olunabilir.

Madde 76 — Her sınıf ve derecede kıdem o dereceye tayin hakkındaki millî irade tarihinden hesap olunur.

Aynı irade ile tayin olunanlardan en evvel işe başlayanlar sonrakinden kıdemli sayılırlar. Aynı günde vazifeye başlayanlardan hâkimlik mesleğinde eski olanlar daha kıdemli sayılırlar.

Madde 77 — Askerlik ve hastalık kıdemine devamına mâni olmaz. Tekaüt müddeti için konulan hükümler müstesnadır.

Madde 78 — Namzetlik ve ihtisas imtihanlarına girmek için Ankaraya gelenlere, her kısım imtihanda yalnız bir defa vazifeten celbolunan memurlar hakkındaki hükümlere göre gelip gitme yol masrafı verilir.

DÖRDÜNCÜ BAP

Hâkimlik teminatı

Madde 79 — Üçüncü sınıf hâkimliğin 7 inci derecesine geçmiş olanlar hâkimlik teminatını kazanırlar.

Hâkimlik teminatı kazananlar bu kanunda konulmuş olan hükümler dışında:

A - Bir mahkemenin ilgası veya kadrosunun tenkisi sebeplerine müstenit olsa bile maaşlarından mahrum edilemez.

B - Muvafakatleri olmaksızın terfi suretile dahi olsa mevki ve memuriyetleri değiştirilemez.

C - Vekâlet emrine alınamaz.

D - 1683 sayılı kanunun hükümleri dışında tekaüde sevkolunamaz.

Madde 80 — Hâkimlik teminatını kazanmış olanlardan bir mahkemenin ilgası veya kadrosunun tenkisi sebeble vazifesiz kalanlara ilga veya tenkis zamanında mevcut bulunan yahut ilk açılacak olan maaş ve derecesine müsavi hâkimlik teklif olunur.

Hâkim birinci ve ikinci teklifi reddedebilir.

Üçüncü teklifi kabul etmeyenlerin maaşı kesilir. Sıhhî sebepten dolayı iki sene vazife kabul edemeyecek halde bulunanlar hakkında tekaüde müteallik hükümler tatbik olunur.

İlga veya tenkis yüzünden vazifesiz kalan muavinlerle üçüncü ve ikinci sınıf müddeiumumiler ve 7 inci dereceye geçmemiş olan hâkimler hakkında memurin kanununa göre muamele yapılır.

Beşinci dereceye geçmiş olan hâkimlerden kırkıncı maddede beyan olunan terfi defterlerinin B ve C bentlerinde bulunanlar teftişe tâbi olmazlar.

Madde 81 — Bir dairede birleşmeleri kanunen caiz ol-

mayanlardan sonradan tayin olunanı, ve yeniden tahaddüs etmiş sebep dolayısıyla birleşmeyecek olanlardan kıdemsızı ricası olmadan dahi başka yere kaldırılır.

Bulundukları yerde kendi kusurlarından mütevellit olmayan her hangi bir sebeple hâkimliğin istilzam eylediği şeref veya bitarafılık dairesinde vazife göremeyeceği tahkikat ile anlaşılan hâkimler, inzibat meclisi kararile rızalarına bakılmaksızın başka yere naklolunurlar.

Madde 82 — Hâkim muavinlerde 7 nci dereceye geçmemiş olan hâkimler şeref ve haysiyeti ve itimat ve emniyeti muhil sebeplerden dolayı inzibat meclisinin mütaleası alınarak ve üçüncü ve ikinci sınıf müddeiumumilerle muavinleri lüzum görüldüğü takdirde vekâlet emrine alınabilirler ve haklarında memurin kanunu hükümlerine göre muamele olunur.

BEŞİNCİ BAP

İnzibatî hükümler

Birinci fasıl

Nezaret hakkı

Madde 83 — Adliye Vekili bütün hâkimler üzerinde nezaret hakkını hazidir.

Adliye Vekili her hangi bir hâkimi kendisine istinat olunan fiiller hakkında cevap vermek üzere nezdine çağırabilir. Hâkim, tayin olunan müddet içinde gelmeğe mecburdur.

Madde 84 —

A - Temyiz Mahkemesi bütün mahkemeler üzerinde:

B - Temyiz Mahkemesi birinci reisi, Temyiz Mahkemesini teşkil eden bütün hâkimler üzerinde;

C - Temyiz Mahkemesinin her dairesi reisi, ve Ağır Ceza Mahkemesi reisleri muhakeme ve müzakerenin selâmet ve intizamile alâkadar olan hallerde o daireleri teşkil eden hâkimler üzerinde;

Nezaret hakkını haizdirler.

Madde 85 — Bütün müddeiumumilik teşkilâtı Adliye Vekilinin idaresi altındadır.

Başmüddeiumumî, dairesi muavinleri üzerinde ve Cümhuriyet müddeiumumileri kendi muavinlerde, kaza daireleri içindeki müddeiumumiler üzerinde nezaret ve murakabe hakkını haizdirler.

İkinci fasıl

İnzibat cezaları ve mercileri

Madde 86 — Birinci sınıf hâkimlerle Başmüddeiumumiden başka hâkimler ve müddeiumumiler ve muavinler hakkında tatbik olunacak inzibat cezaları şunlardır:

- A - İhtar,
- B - Maaş kesmek,
- C - Tevbih,
- D - Derece indirmek,
- E - Meslekten çıkarmak.

Madde 87 — İhtar, vazifede dikkate davettir.

Doğrudan doğruya veya nezaret hakkını haiz olanlardan göstereceği lüzum üzerine Adliye Vekili tarafından verilir.

İhtar olunan kimse meselenin vekillikçe bir daha tetkikini isteyebilir. İhtar sicile geçmez.

Madde 88 — Maaş kesmek, mazeretsiz vazifeye gelmeyenlerin aylıklarından her gün için bir günlüğünün kesilmesidir

Fasılasız bir ay veya fasılalı da olsa bir senede iki ay kabule sayan mazereti olmaksızın vazifeye gelmeyenler meslekten affolunurlar.

Yukarıki fıkrada yazılı müddetten aşağı vazifeye gelmeyenler hakkında meslekten çıkarılmaktan başka derece gözetilmeksizin diğer inzibatî cezalar tatbik olunabilir.

Muayyen çalışma zamanında gelmemek de vazifeye devamsızlık sayılır.

Maaş kesmek cezası doğrudan doğruya ve hizmetten af cezası inzibat meclisi karare ile Adliye Vekili tarafından tatbik olunur.

Madde 89 — Tevbih, muayyen bir fiil ve hareketten dolayı hâkimin muahazesidir. Tevbih sicile geçer.

Madde 90 — Derece indirmek, hâkimin bulunduğu derecenin bir derece aşağısına indirilmesidir.

Bu ceza bir derecede üç, bir sınıfta dört defa tevbih cezasına uğrayanlar hakkında tatbik olunur.

Madde 91 — Meslekten çıkarmak, bir daha mesleğe alınmamak üzere vazifeye nihayet verilmesidir.

Madde 92 — Alelîtlak ağır hapis, üç ay veya daha yukarı hapis cezalarından birile kati mahkûmiyet meslekten çıkarılmağı müstelzimidir.

Bu halde meslekten çıkarma muamelesi doğrudan doğruya vekillikçe yapılır.

Üç aydan aşağı hapis cezasile mahkûmiyet halinde kat'ileşen hükmü havi ilâm inzibat meclisine tevdi olunur.

Mahkûmiyeti mucip olan suç, ahval ve şerait itibarile hâkimin vakar ve haysiyetini bozan ve hâkimliğe olan umumî hürmet ve itimadı gideren mahiyette görülürse ceza miktarı ne olursa olsun mahkûm hakiminden meslekten çıkarılmasına karar verilir.

Yukarıki fıkralarda yazılı hapis müddetlerinin tayininde esas hükmolunan cezadır.

Cezanın tecili halinde yapılan fiilin mahiyetine göre meslekten çıkarmak cezasının tatbiki lâzım gelip gelmeyeceğine inzibat meclisi karar verir.

Madde 93 — İhtardan ve maaş kesmeden maada inzibat cezaları 94 üncü maddede gösterilen inzibat meclisince verilir. Ceza görece kimsenin müdafaası alınmadan ceza verilemez.

İnzibat meclisinin kararları Adliye Vekilliği tarafından tebliğ olunur.

Madde 94 — İnzibat meclisi iki senede bir, Adliye Vekilince Temyiz ikinci reislerinden intihap olunacak beş zat ile Teftiş Heyeti Reisi ve Ceza İşleri Umum Müdüründen teşekkül eder.

Meclise, Temyiz reislerinden en kıdemlisi reislik eder. Bunlardan başka lüzumu halinde heyeti tamamlamak üzere Temyiz hâkimlerinden iki ihtiyat aza intihap olunur.

İnzibat meclisi beş kişinin toplanmasile karar verebilir, ittifak hasıl olmayan işler meclisin bütün azasile müzakere olunur ve ekseriyetle karara bağlanır.

Müddetini dolduran azanın yeniden intihabı caizdir.

Madde 95 — İnzibat meclisinin kararlarına, alâkadar bâkime tebliğinden itibaren 30 gün içinde itiraz olunabilir. Bu takdirde Temyiz Mahkemesi Birinci Reisile Başmüddeiumumî ve ikinci reislerin hepsi birden toplanarak itirazın varit olup olmadığına ekseriyetle karar verir.

Meslekten çıkarılmağı istilzam eden işlerin itirazen tetkikinde müddeiumumilik vazifesi Başmüddeiumumî tarafından yapılır. Muteriz isterse müdafaasını bizzat hazır bulunarak veya vekil göndererek yapar.

Adliye Vekili inzibat meclisi kararını umumî heyete tetkik ettirebilir.

Meslekten çıkarmak kararma itiraz, kararın infazını durdurmaz.

Üçüncü fasıl

Haysiyet divanı

Madde 96 — Temyiz ikinci reislerde temyiz azalarının hâkimlik vakar ve şerefine ve şahsî haysiyetlerine dokunan veya vazife icaplarına uymayan ihtiyarî fiil ve hareketlerinden dolayı temyiz birinci reisinin reisliği altında Başmüddei-

umumî ile daire reislerinden ve her daire namına kur'a ile seçilecek birer azadan kurulacak haysiyet divanı tarafından haklarında aşağıdaki muameleler tatbik olunur:

A - Tavsiye,

B - İstifaya davet.

Madde 97 — İstifaya davete karar verilen zat mezun sayılır ve kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde istifa etmediği veya tekaüdünü istemediği takdirde vekillikçe istifa etmiş addolunur.

Madde 98 — 96 ncı maddede yazılı fiil ve hareketlerin vukuunda Adliye Vekili 83 üncü maddedeki nezaret hakkını kullanarak veya temyiz birinci reisinin doğrudan doğruya yahut daire reisinin vereceği takrire mütaleasını da ilâve suretile vukubulacak iş arına bakarak işli haysiyet divanına sevkeder.

Bu takdirde divan reisi tarafından yazılacak bir tezkere ile hareketinden şikâyet olunan hâkimden keyfiyet sorulup müdafaası alınır. Hâkim, isterse, müdafaasını bizzat hazır bulunarak veya vekil göndererek yapar.

Haysiyet divanının kararları heyetin üçte ikisinin bir reyde birleşmesiyle verilir. Aleyhine itiraz olunamaz.

Dördüncü fasıl

Müşterek hükümler

Madde 99 — Bir şahsın şikâyeti üzerine açılan inzibatî takibat şikâyetten vaz geçilse dahi durdurulamaz.

Sureti mahsusada tahkik memuru gönderilmesini icap ettirmiş olan bir şikâyetin mevzuu haksız olduğu sabit olan hallerde tahkiki için Devletçe yapılan masraflar hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun dört yüz on birinci maddesinin ikinci fıkrası tatbik olunur.

İnzibatî muameleyi istilzam edecek mahiyette olan ihbar veya şikâyetin suiniyetle yapıldığı veya delillerin uydu-

ruľduęu anlaşılan hallerde Adliye Vekilinin iznile takibat icra ve mahkemece yukarıdaki fıkra hükmü tatbik olunmakla beraber Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinin birinci fıkrasında yazılı ceza da hükmolunur.

Bu gibi hallerde takibat icrası şikâyet olunan hâkim veya müddeiumuminin mensup olduğu mahkemeye en yakın Ceza mahkemesi merkezindeki C. müddeiumumisine ve muhakemesi o Ağır ceza mahkemesine aittir.

Madde 100 — İnzibatî cezalara karar verecek heyete dahil olanların reddi istenebilir. Buna reddi istenilen azadan başka diğerlerinin iştirakile karar verilir.

Madde 101 — İnzibat meclisi veya haysiyet divanı reis ve azaları. Kendisine inzibatî muamele tatbikini müstelzim bilfiil isnat olunan kimsenin leh ve aleyhindeki delilleri serbestçe takdir ederler.

Bu heyetler inzibatî muamele ve cezaların tatbıkında hâkimlik şeref ve itibarını kuvvetle muhaza etmek vazifesinden ve mevcut delilleri vicdanlarında husule getirdiği samimî kanaatten ilham alırlar.

ALTINCI BAP

Tahkik, takip

Birinci fasıl

Vazife ile alâkalı suçlar

Madde 102 — Hâkim muavinlerde üçüncü ve ikinci sınıf hâkimlerin vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarından ve sıfat ve vazifeleri icaplarına uymayan hal ve hareketlerinden dolayı haklarında tahkikat icrası, Adliye Vekilliğince memur edilecek yüksek dereceli hâkime veya Adliye Müfettiřine ve birinci sınıf hâkimlerin vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlardan dolayı haklarında tahkikat icrası Adliye Vekili tarafından tensip olunacak temyiz reislerinden birine aittir.

Madde 103 — Müddeiumumilerle muavinlerinin vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlarla sıfat ve vazifeleri icaplarına uymayan hal ve hareketlerinden dolayı haklarında tahkikat icrası mafevk müddeiumumilere veya memur edilecek müfettişe aittir. Başmüddeiumuminin vazifeden doğan veya vazife sırasında işlenen suçlardan dolayı hakkında tahkikat icrası, Adliye Vekili tarafından tensip olunan temyiz reislerinden birine aittir.

Madde 104 — Üçüncü ve ikinci sınıflara mensup hâkimlerle müddeiumumiler haklarında birlikte tahkikat yapılması icap eden hallerde tahkikat, Vekillikçe tensip olunacak müfettiş tarafından yapılır.

Madde 105 — Yukarıki maddelerde yazılı tahkikatın yapılması Adliye Vekilinin iznine bağlıdır. Ancak birinci sınıfa mensup hâkimlerle Başmüddeiumumiden maadası hakkında müfettişlerin teftiş veya tahkik sırasında öğrenecekleri haller müstesnadır. Bu takdirde keyfiyet hemen Adliye Vekillğine bildirilir.

Madde 106 — Tahkikat evrakı vekâlet ceza işleri müdürlüğüne tevdi olunur. Tetkikat neticesinde yazılacak mütalea üzerine takibat yapılmasına veya inzibatî ceza tayinine lüzum olup olmadığı Vekillikçe takdir olunarak evrak kanunî mercilere tevdi olunur veya muameleden kaldırılır.

Madde 107 — Üçüncü ve ikinci sınıf hâkimlerle muavinleri ve Başmüddeiumumiden başka müddeiumumilerle muavinleri hakkında Vekillikçe takibat icrasına lüzum görüldüğü takdirde evrak, hâkim veya müddeiumumilerle muavinlerin kazası dairesinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yakın bulunan ağır ceza mahkemesinden birinin müddeiumumiliğine gönderilir.

Müddeiumumi beş gün içinde iddianamesini tanzim ederek evrakı, son tahkikatın açılmasına veya muhakemenin men' ine karar verilmek üzere ağır ceza mahkemesi reisine verir.

İddianamenin bir sureti ceza muhakemeleri usulü kanunu dairesinde, hakkında takibat yapılan kimseye tebliğ olunur. Bu tebliğ üzerine alâkalı, kanunda yazılı müddet içinde bazı delillerin toplanmasını ister veya kabule değer bir talepte bulunursa nazara alınır ve icap ederse tahkikat reis tarafından derinleştirilir.

Madde 108 — Haklarında son tahkikatın açılmasına karar verilenlerden ikinci sınıfa mensup olanlarla ağır ceza mahkemeleri heyetlerine dahil bulunan hâkim ve müddeiumumilerin son tahkikatları Temyiz Mahkemesinin vazifeli ceza dairesinde görülür.

Muavinlerle üçüncü sınıflara mensup hâkim ve müddeiumumilerin ağır ceza heyetlerine mensup olanlarından maadasının son tahkikatları kaza dairesi içinde bulundukları ağır ceza mahkemesinde yapılır.

Madde 109 — 107 inci madde yazılı mercilerin tevkif veya tahliyeye, yahut son tahkikatın açılmasına mahal olmadığına dair olan kararlarına karşı müddeiumumi veya maznun tarafından umumî hükümler dairesinde itiraz olunabilir.

Bu itiraz hâkimin kazası dairesinde bulunduğu ağır ceza mahkemesinden başka itiraz edilen kararı veren mahkemeye en yakın ağır ceza mahkemelerinden birinde tetkik olunur.

İkinci fasıl

Şahsî suçlar

Madde 110 — Muavinlerle ikinci ve üçüncü sınıflara mensup hâkim ve müddeiumumilerin şahsî suçları hakkında umumî hükümler dairesinde yapılacak takibat ve tahkikat maznun ağır ceza mahkemesi hâkimlerinden ise en yakın ağır ceza mahkemesi müddeiumumisi ile sorgu hâkimine, değilse kazası dairesinde bulunduğu ağır ceza mahkemesi müddeiumumisi ile sorgu hâkimine ve son tahkikatı o ağır ceza mahkemesine aittir.

Temyiz hâkimleri ile Başmüddeiumuminin yukarıdaki fıkrada yazılı suçlarından dolayı ilk tahkikatın yapılması Temyiz birinci reisinin tensip edeceği Temyiz reislerinden birine ve son tahkikatı Temyiz ceza umumî heyetine aittir. Umumî heyetin kararı kat'ıdır.

Başmüddeiumumî hakkındaki ilk ve son tahkiklerde müddeiumumilik vazifesi Adliye Vekilince tensip olunacak Temyiz reislerinden biri tarafından yapılır.

Üçüncü fasıl

Müşterek hükümler

Madde 111 — Ağır cezayı müstelzim meşhut suçların hazırlık ve ilk tahkikatı umumî hükümlere tâbidir.

Madde 112 — Yedinci dereceden yukarı derece veya sınıfta bulunan hâkimlerin vazifelerinde devamı adliye kuvvetinin nüfuz ve itibarına yahut tahkikatın selâmetine hâlel vereceği anlaşılırsa sınıfına göre inzibat meclisi veya haysiyet divanı kararı ile eli işten çektirilir.

Muavinler üçüncü ve ikinci sınıf müddeiumumiler ve yedinci derece altında bulunan hâkimler hakkında bu muamele Adliye Vekili tarafından tatbik olunur.

Madde 113 — Eli işten çektirilenlere maaşlarının yarısı verilir. Bunlardan beraat edenler memuriyetlerine iade veya muadil bir vazifeye tayin olunmakla beraber kesilmiş olan maaşlarını da alırlar.

Haklarında memuriyete mâni olmayacak kazaî veya inzibatî bir ceza verilmiş olanlar vazifelerine iade veya muadil diğer bir vazifeye tayin olunurlar.

Şu kadar ki kesilmiş olan yarı maaşlarını alamazlar.

Madde 114 — Tahkikat sırasında tevkifine lüzum görülen muavinlerle hâkim, müddeiumumiler son tahkikatın açılmasına karar vermeğe salâhiyetli merci tarafından tevkif olunabilir.

Madde 115 — Adliye müfettişleriyle tahkikata memur hâkim ve müddeiumumiler tahkikat sırasında lüzum gördükleri kimselerin ifadelerini yeminle alırlar. Arama yaparlar, sübut delillerini ve bütün daire ve müesseselerden icap eden malûmatı toplarlar.

Bu maddede yazılı salâhiyetlere ait hususları alâkalı şahıslarla daire ve müesseseler ifaya mecburdurlar.

Madde 116 — Muavinlerle hâkim ve müddeiumumilerin takibatı müstelzim suçlarında iştiraki olanlar aynı tahkikat neticelerine tâbidir.

Madde 117 — Bu kanun mucibince mahkeme altına alınması icap edenlerin tahkikat mercilerini tayinde esas, muhakeme altına alındıkları zamandaki sıfatlardır.

Bu esasa göre tahkikatı yapacak merci, suçun işlendiği yerin kazası dahilinde bulunduğu mercidir. Takip yapılmadan evvel hâkimlik veya müddeiumumilik vazifesinden ayrılanların ayrılma zamanındaki sıfatları mercii tayine esas tutulur.

Vekiller, asılların tâbi olduğu hükümlere tâbidir.

Madde 118 — Muavinlerle hâkim ve müddeiumumilere ait davalar müstacel işlerden sayılır. Kanunî zaruretlerden doğan mâniler olmadıkça üç aydan fazla devam edemez. Müddeiumumiler, nezdinde bulundukları mahkemelerde derdest bulunan bu kabil davaları ve bunların tahkikat safhalarını ve varsa gecikme sebeplerini her üç ayda bir Adliye Vekillğine bildirmeğe mecburdurlar.

Madde 119 — Cezaî takibat, inzibatî muamelenin tatbik ve icrasına mâni teşkil etmez.

Hüküm katileştikten sonra işin dosyası görülüp iade edilmek üzere Adliye Vekillğine gönderilir. Vekillik icap ederse evrakı inzibat meclisine veya haysiyet divanına tevdi eder.

YEDİNCİ BAP

Adliye memurlarının intihap ve inzibat muameleleri

Madde 120 — Temyizden başka bütün mahkemelere ve Adliyeye bağlı dairelere mensup başkâtip, kâtip ve memurlar, dairesi âmirinin inhasile ağır ceza merkezlerinde müteşekkil adliye encümenlerince intihap ve memuriyetleri merkezde Adliye Vekili ve vilâyetlerde vekil namına valiler tarafından tasdik olunur.

Tasdik işinde valilerle Adliye encümenleri arasında çıkacak ihtilâf, Adliye Vekilligince halledilir.

Adliye encümenleri en yüksek dereceli hâkimin reisliği altında, mahallî müddeiumumisile vekâletçe seçilecek mahallî hâkimlerden teşekkül eder. Bu heyeti teşkil eden reis ve azanın adedi beşi geçemez.

Madde 121 — Temyiz mahkemesi başmüeyyiz, mümeyyiz ve kâtipleri ile sair memurları, daireleri âmiri tarafından verilecek müzekkere üzerine birinci reis tarafından tayin ve vekâlete arz olunur.

Madde 122 — İnzibatî cezalar şunlardır:

- 1 - Tevbih;
- 2 - Dörtte üçü geçmemek üzere aylıktan kesme,
- 3 - Derece tenzili veya tahvil;
- 4 - Azil.

Bunlardan tevbih veya aylıktan kesme cezalarına memur veya kâtabin mensup olduğu daire âmiri karar verir.

Bu veçhile tevbih veya aylıktan kesme cezası alanlar on beş gün içinde bu cezayı veren âmire müracaat ve esbabı mucibe göstererek cezaya itiraz edebilirler. İtiraz âmir tarafından reddolunursa ceza kat'ileşir ve sicille geçer.

Derece tenzili ve tahvil ile azil cezalan Adliye encümenleri tarafından tatbik olunur. Bu kısım inzibatî kararlar aleyhine alâkalı veya memurun âmiri tarafından on beş gün içinde itiraz olunabilir. Bu halde keyfiyet Adliye Vekilligi

merkez inzibat heyetince tetkik olunur. Bu heyetçe verilen kararlardan dolayı artık hiç bir mercie müracaat olunamaz.

Bu maddede yazılı cezaların tayininde memurun kanununun yirmi altıncı maddesinde sayılan fiil ve sebeplerle bağılı olmak şart olmadığı gibi derece gözetilmeksizin bu cezalardan her hangi biri tamik olunabilir.

Madde 123 — Temyiz Mahkemesi başmümeyyiz, mümeyyiz ve kâtip ve memurları hakkındaki inzibatî cezalar birinci reisin reisliği altında Başmüddeiumumî ve kıdem sırasile diğer üç ikinci reisten teşekkül eden inzibat heyetince tatbik olunur.

Bu heyetin kararları kat'i olup aleyhine hiç bir mercie müracaat olunamaz.

Madde 124 — Hâkim namzetleri hakkındaki inzibat hükümlerinin tatbiki Adliye Vekilliğine aittir.

Madde 123 — Bu bapta yazılı memurların vazifelerinden doğan suçlardan dolayı yapılacak takibat bulundukları mahal müddeiumumiliklerince ve usulî hükümler dairesinde icra olunur.

Madde 126 — Görülecek lüzum üzerine Adliye Vekilliği ve Adliye müfettişleri tarafından, kâtip sınıfında bulunanlarla hapisane müdür ve memurları ve mübaşirler islerinden çıkarılabilir. Bu salâhiyeti mahallî Adliye encümenleri de haizdir.

İşlerinden çıkarılanların yerlerine diğerleri tayin olunur. Memuriyetlerinden çıkarılanlar tahkikat ve muhakeme neticesinde haklarında muamele tayinine mahal görülmediği, men'i muhakeme veya beraat kararı aldıkları takdirde eski memuriyetlerine muadil memuriyetlere tayin olunurlar.

Madde 127 — Müfettiş ve muhakkikler teftiş ve tahkikatın selâmeti için lüzum gördükleri takdirde bu bapta yazılı memurlara, teftiş ve tahkik neticesine kadar işten el çektirebilirler.

Madde 128 — Bu bapta yazılı hükümlerden gayri hallerde Memurin Kanunu hükümleri caridir.

Muvakkat madde

1 — 766 numaralı kanuna göre hâkim sınıfına dahil olanlarla diğer adlî vazifelerde bulunanlardan sicilleri veya ehliyetsizlikleri itibarile vazifelerinde bırakılmaları caiz olmadığı Temyiz Mahkemesi reis ve asalarından Adliye Vekilince intihap edilecek dört zat ile Vekâlet Müsteşarı ve Hukuk, Ceza ve Zat İşleri Müdürleri ve Teftiş Heyeti Reisinden teşekkül edecek bir heyetin kararıle anlaşılanlar hakkında bu kanunun mer'iyete gireceği tarihe kadar aşağıdaki hükümler tatbik olunur.

A - Sicilleri itibarile vazifelerinde bekaları caiz olmayanların hizmetlerine nihayet verilir ve haklarında 1683 sayılı kanunun 13 üncü maddesi hükümleri tatbik olunur.

B - Ehliyetsizlikleri hasebile kendilerinden istifade edilmeyenler vazifesinden affedilir. Bu suretle vazifeden affedilenlerin hizmet müddetleri on beş sene veya daha fazla olursa bu müddet nisbetinde tekaüt maaşına müstahak olurlar. Tekaüt müddetini doldurmayanlar taleplerde hâkimlik ve müddeiumumilik meslekleri haricinde diğer adlî vazifelere tayin edilebilirler.

Bu madde hükmüne tevfikân verilecek kararlar üçte iki ekseriyetle verilir. Bu kararlar aleyhine itiraz ve temyiz yollarına gidilemez.

II — Meslek mektebinden mezun olupta bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte 1452 sayılı kanunun on birinci ve daha altındaki derecelerden maaş alan müstantikler sorgu hâkim vekili itibar olunur ve almakta bulundukları aylıkları alırlar.

Bunlar bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren üç sene içinde birinci babın ikinci faslında yazılı hükümler dairesinde imtihan verdikleri takdirde 11 inci derecedeki sorgu hâkimlerine tayin olunurlar ve bu kanunda gösterilen usul ve şartlara göre yalnız sorgu hâkimliğinde terfi edebilirler.

İmtihanda kazanamayanlar veya makbul mazeretlerine

binaen giremeyenler hakkında 10 uncu madde hükmü tatbik olunur.

III — Adliye Vekillliği bu kanunun namzetlik müddet ve imtihanına dair hükümlerinin yerine getirilmesini kadro vaziyetinin icaplarına göre geri bırakabilir. Şu kadar ki bu geri bırakma iki seneyi geçemez.

IV — Adliye Vekillliği bu kanunun 26 ıncı maddesinde yazılı ihtisas imtihanına ait hükümlerin yerine getirilmesini kadro vaziyetinin icaplarına göre üç sene geri bırakabilir.

V — Bu kanunun mer'iyete girdiği tarihte 766 sayılı Hâkimler Kanununun 3 üncü maddesinde yazılı derecelerde bulunanlardan o dereceye tahsis olunan maaşı alanlar bu kanunda o maaşın muadili olan derecelerde sayılırlar.

VI — Bu kanunun mer'iyete konulduğu tarihte 766 sayılı Hâkimler Kanununa göre hâkimlik ve müddeiumumiliklerle müfettişliklerde ve vekâlet hizmetlerinde bulunanlardan her birinin terfi lâvhadaki derecesile maaşını gösterir bir defter tanzim ve ayırma meclisine tevdi olunur.

Ayırma meclisi altı ay içinde bunlardan her birinin derecesini 40 ıncı madde hükmüne göre tayin ve tesbit eder.

Şu kadar ki aynı maaşta bulunanlardan tefrik encümenlerince terfi lâvhalarına önce geçirilmiş olanlar kadronun müsaadesi nisbetinde ve sicilleri itibarile terciha şayan oldukları takdirde sonradan o dereceye geçirilmiş olanlardan önce terfi ettirilirlar.

VII — Hukuk fakültesi veya mektebinden mezun olmayanlardan hâkimlik veya müddeiumumiliklerle Adliye Vekâleti hizmetlerinde bulunmuş olupta her ne suretle olursa olsun bu vazifelerden ayrılmış bulunanlar bir daha bu meslek ve memuriyete tayin edilemezler.

VIII— Bu kanunun mer'iyeti tarihinde inzibatî takibat altında bulunanlar hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

IX — Bu kanunun 126 ıncı maddesinde yazılı hükümler Adliye Vekillliği merkez teşkilâtı kanunu tanzim olunun-

cıya kadar vekillik kâtip ve memurları hakkında da tatbik olunur.

Son maddeler

Madde 129 — 20 mart 1926 tarih ve 766 sayılı Hâkimler Kanunu ile bütün zeyil ve tadilleri ve diğer kanunların bu kanuna uymayan hükümleri mülğadır.

Madde 130 — Bu kanun 1 kânunuevvel 1934 tarihinden itibaren mer'idir.

Şu kadar ki, kanunun 120 den 128 inciye kadar olan yedinci babındaki maddelerde muvakkat maddenin I, VI, VII ve IX uncu bentleri ahkâmı kanunun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 131 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

9/7/1934

Hâkimler kanununun 17 inci maddesinde

yazılı (1) numaralı cetvel

Hâkimlerin sınıfları, dereceleri ve maaşları

Sınıfı	Derecesi	Memuriyeti	Maaşı
Muavinlik	11	Hâkim muavinliği, icra memurluğu, sorgu hâkimliği aza muavinliği.	30
	10	Sorgu hâkimliği, sulh hâkimliği, icra memurluğu, icra muavin hâkimliği, hâkimlik.	35
Üçüncü sınıf hâkimlik	9	Sorgu hâkimliği, sulh hâkimliği, icra memurluğu, icra muavin hâkimliği, icra hâkimliği, mahkeme azalığı, hâkimlik.	40
	8	Sorgu hâkimliği, sulh hâkimliği, icra muavin hâkimliği, icra hâkimliği,	

Sınıfı	Derecesi	Memuriyeti	Maaş
Üçüncü sınıf hâkimlik.	7	mahkeme azalığı, hâkimlik.	45
		Sorgu hâkimliği, sulh hâkimliği, icra muavin hâkimliği, icra hâkimliği, hâkimlik, mahkeme reisliği, temyiz mahkemesi raportörlüğü.	55
		İcra hâkimliği, hâkimlik, mahkeme reisliği, temyiz mahkemesi raportörlüğü.	70
İkinci sınıf hâkimlik.	5	İcra hâkimliği, hâkimlik, mahkeme reisliği.	80
	4	Hâkimlik, mahkeme reisliği.	90
Birinci sınıf hâkimlik.	3	Temyiz mahkemesi azalığı.	100
	2	Temyiz mahkemesi ikinci reisliği.	125
	1	Temyiz mahkemesi birinci reisliği.	150

**Hâkimler kanununun 18 inci maddesinde
yazılı (II) numaralı cetvel
Müddeiumumilerin sınıfları, dereceleri ve maaşları**

Sınıfı	Derecesi	Memuriyeti	Maaş
Muavinlik.	11	Cümhuriyet müddeiumumiliği mu- avinliği.	30
	10	Cümhuriyet müddeiumumiliği muavinliği, Cümhuriyet müddeiumumiliği.	35
Üçüncü sınıf müddeiumu- milik.	9	Cümhuriyet müddeiumumiliği mu- avinliği, Cümhuriyet müddeiumumiliği, Başmüddeiumumilik muavinliği	40
	8	Cümhuriyet müddeiumumiliği muavinliği, Cümhuriyet müddeiumumiliği, başmüddeiu- mumilik muavinliği.	45
	7	Cümhuriyet müddeiumumiliği baş- muavinliği, Cümhuriyet müddeiu-	

Sınıfı Derecesi Memuriyeti Maaşı

Uçuncü sınıf müddeiummilik.	[	mumiliği, başmüddeiumumilik muavinliği.	55
İkinci sınıf müddeiummilik,	[	6 Cumhuriyet müddeiumumiliği, başmüddeiumumilik muavinliği.	70
	[	5 Cumhuriyet müddeiumumiliği, başmüddeiumumilik bas muavinliği.	80
Birinci sınıf müddeiummilik.	[	4 Cumhuriyet müddeiumumiliği.	90
	[	2 Başmüddeiumumilik,	125

Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu

Kanun No: 2559

Kabul tarihi: 4/7/1934

Madde 1 — Polis; asayışı, amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder.

Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerinin kendisine verdiği vazifeleri yapar.

Madde 2 — Polisin umumî emniyete müteallik inzibatî vazifeleri iki kısımdır:

A) Kanunlara ve nizamnamelere ve Hükûmet emirlerine ve amme nizamına uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden evvel bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak.

B) İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı vazifeleri yapmak polisin göreceği vazifelerde salâhiyetli âmirden verilecek emirlerde Memurin Kanununun 40 ncı maddesi hükmü cari değildir.

Madde 3 — Belediye zabıtası işleri Hükümetçe lüzum görülen yerlerde polise gördürülür.

Madde 4 — Polis hiç bir suretle vazifesinden başka bir işte kullanılamaz.

Madde 5 — Polis aşağıda gösterilen kimselerin parmak izlerini ve fotoğraflarını almağa salahiyetlidir:

A) Polis veya jandarma tarafından Cümhuriyet müddeiumumiliğine tahkikat evrakile birlikte veya doğrudan doğruya gönderilip mezkûr makamca yapılan tahkikat neticesinde Türk Ceza kanununa göre ağır hapis cezasını istilzam eden suçlarla ammenin itimadı aleyhine işlenmiş suçların maznun ve mahkûmlarının;

B) Yabancı memleketlerden Türkiyeye kaçanların memleket içinde bir yerden başka bir yere naklolanların, memleket dışına çıkarılanların;

C) Hüviyetlerini isbat edemeyenlerin;

D) Fuhuşla veya fuhuş yüzünden bulaşan hastalıklarla mücadele nizamname ve talimatnameleri hükümlerine göre kendilerine (umumî ev sahibi), (birleşme yeri sahibi) ve (umumî kadın) adı verilenlerin ve itiyat sebebile veya menfaat kastile kendilerini başkalarının zevkine terkedenlerin, fuhşa vasıtalığı itiyat edenlerin, beyaz kadın ticaretile meşgul olanların ve umumî kadın patronlarının;

E) Cümhuriyet müddeiumumilikleri ve adlî ve askerî mahkemelerce bir meselenin tetkik ve tahkiki için parmak izlerinin, fotoğraflarının alınmasına lüzum gösterilen kimselerin.

Madde 6 — Hariçten gelen filimlerin gösterilmesi ve dahilde yapılacak filimlerin çekilmesi polisin iznine bağlıdır. Polis filimlerin ve senaryoların tetkik ve muayene işini alâkalı makamlarla birlikte ve nizamnamesine göre yapar.

Madde 7 — Otel, gazino, kahve, içki yerleri, bar, tiyatro, sinema, hamam ve plaj gibi umuma mahsus istirahat ve eğlence yerlerinin açılması önce polisin tahkiki üzerine o yerin en büyük mülkiye âmirinin vereceği izne bağlıdır.

İzin alınmadan açılan bu gibi yerler polis tarafından kapatılır.

Madde 8 — Aşağıda yazılı:

- A) Kumar oynanan umumî veya umuma açık yerleri;
- B) Uyuşturucu maddeler kullanan yerleri;
- C) Mevcut hükümlere aykırı hareketleri görülen umumî evler, birleşme yerleri ve tek başına fuhuş yapanların evlerini;
- D) Ahlâka ve umumî terbiyeye uygun olmayan veya Devletin emniyet ve siyasetine mazarratı dokunacak oyun oynatılan veya temsil verilen yerleri;

Polis, kat'î deliller elde ettiği takdirde o yerin en büyük mülkiye âmirinin emrile, kapatabilir.

Kapatmayı mucip sebepler suç teşkil ettiği takdirde tahkikat evrakı derhal Adliyyeye verilir. Mahkemeden aksine bir karar verilinceye kadar bu kapatma devam eder.

Kapatmayı icap ettirecek sebep mahkemeye verilecek hallerden değilse, kapatma en çok üç ay devam edebilir.

Madde 9 — Polis:

A) Askere, zabıtlara ve zabıta memurlarına mahsus silâhları, harp tüfeklerini ve namlusu 15 santimetreden uzun olan tabancaları;

B) İzinsiz taşınan her model çap ve büyüklükte silâh ve tabancalarla dinamit, bomba ve bunlara benzer yakıcı, öldürücü maddeleri ve zehirli gazlarla bunlara ait alet ve malzemeyi ve barut ve sair ateş alıcı eczayı ve yasak olan silâhlara ait fişekleri;

C) Üstünde bulundurduğu saldıрма, kama, bıçak ve sustalı çakıları, amerikan yumruklarını, usturpa, matrakları, şişli bastonları ve buna benzer yaralayıcı aletleri;

D) Ammenin emniyeti için tehlikeli bir vasıta olarak kullanılması muhtemel her türlü eşyayı;

E) Serseri ve sabıkalılarda bulunan ve suç işlemeğe yarayan her türlü vasıtaları (Zabıta şüphe üzerine bu kabil eşhasın üzerini arayabilir)

F) Ahlâk ve umumî terbiyeye uygun olmayan şarkı

veya sözleri yahut amme emniyetini bozucu hitabeleri muhtevi bulunan

gramofon plâklarını ve izinsiz gösterilen veya elde edilen filmleri ve bu kabil sair basma yazı ve resimleri; alır. Bunlardan suç mevzuu olanları evrakile Adliye ve diğerlerini ait olduğu makamlara verir.

Madde 10 — Taşınması memnu olan kama, hançer, ve saldırmanın yapılması ve satılması da yasaktır.

Eski eserlerden olup ta kıymetli olanların satışı bu hükümden müstesnadır.

Madde 11 — Ar ve hayaya ve İctimaî nizam ve ahlâka uygun olmayan harekette bulunanlarla bu yolda söz ve türkü söyleyen ve çalgı çalanları, kadın ve genç erkeklere söz atanları, sarkıntılık edenleri ve genç kimseleri her türlü ahlâksızlığa teşvik eyleyenleri polis meneder. Suçlular hakkında tanzim olunacak evrak yirmi dört saat içinde Adliye yerilir.

Madde 12 — Kız ve kadınların gazino, bar, kafeşantan ve bunlara benzer içki kullanılan yerlerle banyo, hamam ve plâjlarda çalışabilmeleri o yerin en büyük mülkiye âmirinin iznine bağlıdır.

Yirmi bir yaşından küçük yaştaki kadın ve erkekler hiç bir suretle bu yerlerde çalıştırılmazlar.

Bar, kafeşantan ve meyhanelere, yanlarında veli ve vasileri olsa bile, on sekiz yaşından aşağı küçüklerin girmesini polis meneder.

Madde 13 — Polis halkın rahatını bozacak ve rezalet sayılacak surette sarhoş olanlara sarhoşluk halinde başkalarına tecavüz edenleri ve mutlak surette ammenin istirahatini bozanları yakalar ve haklarında tanzim edeceği evrakile yirmi dört saat içinde Adliye verir.

Madde 14 — Şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerek dışında saat 24 ten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar polisçe menolunur. Bu yasağı dinlemi-

yenler hakkında Ceza Kanununun 546 inci maddesine göre takibat

yapılır.

Zabıttan izin alınarak yapılacak düğün ve müsamere ve balolar bu kayitten müstesnadır.

Madde 15 — Polis; yaptığı tahkikat esnasında ifadelerine müracaat lâzım gelen kimseleri çağırır ve kendilerinden lüzumu olan şeyleri sorar.

Madde 16 — Polis, aşağıda yazılı hallerde silâh kullanmağa salâhiyetlidir.

A) Nefsini müdafaa etmek;

B) Başkasının ırz ve canına vukubulan ve başka suretle meni mümkün olmayan bir taarruzu savmak için;

C) Ağır cezayı müstelzim bir suçtan maznun olarak yakalanıp nezaret altında bulunan veya her hangi bir suçtan mahkûm ve mevkuf olupta tutulması veya nakil ve şevki polise emir ve tevdi olunan şahısların kaçmaları veya bu maksatla polise taarruzları halinde yapılacak ihtarlara itaat edilmemiş ve kaçmağa ve taarruza mâni olmak için başka çare bulunmamışsa;

D) Muhafazasına memur olduğu mevki veya elindeki silâha yahut kendisine verilmiş veya teslim edilmiş olan karakolhane ile şahıslara karşı vukubulacak taarruzu başka suretle def a imkân olamamışsa;

E) Ağır cezayı müstelzim ve meşhut cürüm halinde bulunan suçlarda suçlunun saklı olduğu yerin arandığı sırada o yerden şüpheli bir şahıs çıkarak kaçtığı ve dur emrine kulak asmadığı görülerek başka suretle ele geçirilmesine imkân bulunmamışsa;

F) Ağır hapsi müstelzim bir suçtan dolayı maznun veya mahkûm olupta zabıtaca aranmakta olan bir şahsın yakalanmasına teşebbüs edildiği sırada kaçır ve dur emrine kulak asmayarak başka türlü ele geçirilmesi kabil olmazsa;

G) Vazife esnasında polise tecavüz veya karşı koymağa elverişli âletlerin ve silâhların teslimi emredildiği halde emrin derhal yerine getirilmeyerek karşı gelinmesi veya tes-

lim edilmiş silâh ve âletlerin zorla tekrar alınmasına kalkışılmışsa;

H) Polisin vazifesini yapmasına yalnız veya toplu olarak fiilî mukavemette bulunulmuş veya taarruzla mümanaat edilmişse;

İ - Devlet nüfuz ve icraatına silahlı olarak karşı gelinmişse ;

Madde 17 — Polisin:

A) Kanun ve usul dairesinde verdiği emre itaatsizlik ve ittihaz eylediği tedbirlere riayetsizlik edenler;

B) Vazife yaparken polise mukavemette bulunan veya vazifesinden alıkoymak maksadile polise zorla karşı koyan ve yakalanmadıkları takdirde hareketlerinde devam etmeleri melhuz bulunan şahıslar;

Karakola götürülüp haklarında tanzim olunacak evrakla beraber yirmi dört saat içinde Adliyeye verilirler.

Madde 18 — Fevkalâde hallerde ve Devletin emniyet ve selâmetini ve İçtimaî nizamı tehdit ve ihlâl kabiliyetini haiz vaziyetlerde bu hal ve vaziyetleri ihdas edeceklerinde veya devamına müessir olacaklarına şüphe edilenleri, sebep ortadan kalkıncaya kadar, polis nezaret altına alabilir ve umumî ve hususî nakil vasıtalarına vaziyet edebilir.

Bu hal ve vaziyetin ve devamının takdiri en büyük mülkiye âmirine aittir.

Madde 19 — Polis; sokak, meydan ve umuma mahsus yerlerde intizamı temin ve seyrüsefer talimatnamesindeki vasıflara uygun olmayan nakil vasıtalarını işletmeden ve bu vasıtaları sarhoş olarak veya seyrüseferin intizam ve selâmetini bozacak surette idare edenleri çalışmaktan meneder.

Madde 20 — Polis, aşağıda yazılı hallerde evlere girebilir;

A) İstimdat veya yangın, su baskını ve boğulma gibi büyük tehlikelerin haber verilmesi veya görülmesi halinde;

B) Ağır cezayı müstelzim bir suçun işlenmesine veya yapılmakta devam olunmasına mâni olmak için.

Madde 21 — Bir neşir vasıtası için abone yazmak veya bunlar için

yazı, resim, ilân gibi bir madde kabul etmek maksadile Matbuat Kanununa göre alınmış vesikası olmaksızın idare evlerinin dışında dolaşanlar veya dolaştırılanlar şantajdan veya böyle bir hareketle dolandırıcılıktan maznun olarak takibat altında bulunanlar; polisçe bu yolda çalışmaktan menedilir.

Madde 22 — Bu kanunda yazılı vazife ve salâhiyetlerin yapılması ve kullanılması için en büyük mülkiye âmirlerinin vereceği emirleri, Dahiliye Vekili resen verebilir.

Madde 23 — Umumî ve hususî kanunlarla Polise verilen ve bu kanunda yazılı bulunmayan vazife ve salâhiyetlerin hükümleri bakidir.

Madde 24 — Mahsus zabıta teşkilâtı olan işlerde bu teşkilâta mensup memur bulunmadığı yerlerde polis, bunlara ait inzibatî muameleleri yapmağa salâhiyetlidir.

Madde 25 — Polis teşkilâtı olmayan yerlerde vilâyet ve kaza jandarma kumandanları bu kanunda yazılı vazifeleri yaparlar ve salâhiyetleri kullanırlar.

Madde 26 — Bu kanunun tatbik suretini gösterir bir nizamname yapılacaktır.

Madde 27 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 28 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

9/7/1934

2485 numaralı kanun Hava yolları Devlet işletme idaresi 1934 malî senesi bütçe kanunu olup resmî gazetenin 6/6/934 tarih ve 2720 inci sayısındadır.

2486 numaralı kanun Yüksek mühendis mektebi 1934 malî senesi bütçe kanunu olup resmî gazetenin 6/6/934 tarih ve 2720 inci sayısındadır.

2496 numaralı kanun Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Cumhuriyeti

arasında 4/Nisan/934 tarihinde Ankarada imza edilen dostluk muahedесinin tasdikine dair olup resmî gazetesinin 9/6/934 tarih ve 2722 inci sayısındadır.

2498 numaralı kanun Türkiye ile İtalya arasında akit ve imza edilen ticarî itilâfın kabul ve tastikine mütedair olup resmî gazetesinin 12/6/934 tarih ve 2725 inci sayısındadır.

2499 numaralı kanun Türkiye ile Bulgaristan arasında akit ve imza edilen ticarî itilâfın kabul ve tastikine dair olup resmî gazetesinin 12/6/934 tarih ve 2725 inci sayısındadır.

2504 numaralı kanun Hükümetçe idare edilen inhisarların 1660 numaralı kanunun mer'iyetinden evvelki seneler muamelâtına ait kat'î hesapları ve bilançoları hakkında olup resmî gazetesinin 18/6/934 tarih ve 2730 uncu sayısındadır.

2505 numaralı kanun Gedikli küçük zabıt menbalarına dair olup resmî gazetesinin 18/6/934 tarih ve 2730 uncu sayısındadır.

2507 numaralı kanun 1757 numaralı kanunun birinci maddesinin tadiline dair olup resmî gazetesinin 18/6/934 tarih ve 2730 uncu sayısındadır.

2508 numaralı kanun Ziraat mektep ve müesseselerinin sureti idaresi hakkındaki 867 numaralı kanuna müzeyyel kanun olup resmî gazetesinin 23/6/934 tarih ve 2734 üncü sayısındadır.

2509 numaralı kanun 1683 numaralı kanunun 21 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair olup resmî gazetesinin 23/6/934 tarih ve 2734 üncü sayısındadır.

2511 numaralı kanun Çubuk barajı inşaatının ikmalı ve Ankara şehri suyunun bu barajdan temini hakkında olup resmî gazetesinin 23/6/934 tarih ve 2734 üncü sayısındadır.

2512 numaralı kanun Büyük Millet Meclisi memurlarının teşkilât ve vazifeleri hakkında olup resmî gazetesinin 23/6/934 tarih ve 2734 üncü sayısındadır.

2515 numaralı kanun Milli Müdafaa Vekâletinde (Zat işlerinin son tetkik mercii encümeni) teşkili hakkında olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2516 numaralı kanun avukatlık kanununa müzeyyel kanun olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2517 numaralı kanun 1702 ve 1880 numaralı kanunların tadiline dair olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2519 numaralı kanun İstanbul Adliye binası inşası için (500,000) liraya kadar istikraz yapılmasına dair olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2520 numaralı kanun Afyon, Antalya, Filyos, Ereğli hatlarının masrafları için 1934 muvazenei umumiye kanununun 18 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2521 numaralı kanun Liman işlerinin Hükümetçe idaresine dair olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2522 numaralı kanun Ziraat Vekâleti kadro cetvelinde bazı değişiklikler yapılması hakkında olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2323 numaralı kanun Divanı Muhasebat kadrosu hakkında olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2524 numaralı kanun Ankara Yüksek Ziraat enstitüsü kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olup resmî gazetesinin 25/6/934 tarih ve 2735 inci sayısındadır.

2513 numaralı kanun 1929 hesabı kat'î kanunu olup resmî gazetesinin 26/6/934 tarih ve 2736 ıncı sayısındadır.

2533 numaralı kanun Gümrük kanununun 13 üncü maddesinin kaldırıldığına dair olup resmî gazetesinin 1/7/934 tarih ve 2740 ıncı sayısındadır.

Tefsirler

Mülga İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun hükmü mer'i olan idarei hususiyei vilâyat kısmının 80 inci maddesi- nin 11 inci fıkrasının tefsiri

Tefsir No: 198

Mülga İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun halen hükümleri mer'i idarei hususiyei vilâyat kısmının 80 inci maddesinin 11 inci bendinde yazılı (dahili vilâyette) tabiri, vilâyetin belediyeler sınırları haricindeki aksamına aittir.

7/6/934

Şark mıntakaları dahilinde muhtaç zürraa tevzi edilecek araziye dair olan kanunun 4 üncü maddesinin tefsiri

Tefsir No: 200

1505 sayılı kanunun dördüncü maddesindeki «ve lüzumu İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunacak yerlerde» fıkrası, lüzumu İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek her yerde maksadını istihdaf eylemektedir.

14/6/1934

Memurin Kanununun 85 inci maddesinin tefsiri

Tefsir No: 201

85 inci maddenin son fıkrası hükmü, Büyük Millet Meclisi birinci intihap devresinden tekrar intihap edilmemiş olan

meb'uslara da, intihap edilmedikleri tarihten itibaren şamildir.

18/6/1934

Gümrük Tarife Kanununun 4 üncü maddesinin tefsiri

Tefsir No: 202

1499 sayılı Gümrük Tarifesi Kanununun dördüncü maddesinin dördüncü bendinde yazılı ecnebi memleketlerdeki vazifelerinden dönen memurların kullanılmış ev eşyasına ait muafiyet, memlekete dönen ailelerin beraberlerinde veya bunlardan en çok iki ay evvel veya üç ay sonra gelen kullanılmış ev eşyalarına da şamildir.

23/6/1934

T. B. M. M. Kararları

Memurin Kanununun 84 üncü maddesinin

D fıkrasına dair

Karar No: 823

788 numaralı Memurin Kanununun 84 üncü maddesinin «D» fıkrasındaki (Resmî ve hususî müessesatı sıhhiye) tabirinden maksat; umumî ve hususî idareler ve Belediye ve Evkaf hastaneleri, askerî hastaneler, sanatoryumlar, prevantoryumlar, doğum evleri ve 2219 numaralı kanun ile hakikî veya hükmi şahıslar tarafından açılmasına müsaade edilmiş olan hususî hastanelerdir. Her ne kadar fizyoterapi ve levazımını ihtiva ile münhasıran hasta kabul eden kaplıcalar da müessesatı sıhhiyeden sayılırlar ise de memleketimizde bu kabil tesisatı havi Bursa Çekirgesindeki askerî hastaneden

başka kaplıca hastanesi bulunmadığı cihetle kaplıcaların «D» fıkrasındaki (müessesatı sıhhiye) tabirinin dairei şümulüne dahil olmadıklarına karar verilmiştir.

21/6/1934

Memurin Kanununun 85 ve 73 üncü maddelerile Tekauit Kanununun 66 ve 68 inci maddeleri hakkında

Karar No: 817

1 — Memurin Kanununun 85 inci maddesinin ilk fıkrasında «Memuriyetinin ilgası dolayısıyla açıkta kalan memurların, ilganın vukubulduğu ay ile onu müteakip olan ay zarfında maaş ve tahsisatı fevkalâdesi tam olarak ve bu müddetin hitamında tekrar hizmete tayin kılınmamış ise yeni memuriyete tayinine kadar en son almış olduğu maaş ve tahsisatı fevkalâdesinin nısfı ita ve son memuriyetine muadil olmak şartile teklif olunan yeni memuriyeti kabulden istinkâf eylediği takdirde işbu açık maaşı kat olunur» ve son fıkrasında «Mesleki memuriyet olan mebuslar müddetleri bittikten sonra tekrar intihap edilmezlerse mebusluktan evvelki memuriyetlerine nazaran haklarında bu madde tatbik olunur» denilmekte ise de;

Elyevm hükmü cari olan 1932 malî senesi Muvazenei Umumiye Kanununun 20 inci maddesinde «açıkta kalan memurlardan filî hizmet müddeti yedi seneye kadar olanlara dördte bir, on beş seneye kadar olanlara üçte bir, on beş seneden fazla olanlara yarım maaş nisbetinde açık maaşı verilir. Bunların 788 numaralı kanunun 85 inci maddesi hükmüne tevfi kan ilk iki aylık tam maaş almak hususundaki hakları mahfuzdur» denilmekte olup;

Mezkûr 85 inci maddenin birinci fıkrası 1932 Muvazenei Umumiye Kanununun işbu maddesile tadil edilmiş ve açıkta kalan memurlardan filî hizmeti yedi seneye kadar o-

lanlara dörtte bir... denilerek açık maaşı verilebilmesi için memuriyet uhdesinde iken memuriyetinin lâğvolunması muktazi bulunmuş olmakla yukarıda yazılan maddelerin müddeasına göre bir memur, velevki bir sene memuriyette bulunsun, memur iken mebus intihap olunupta müddetin hitamında tekrar intihap olunmazsa memuriyetteki hizmetine göre kanunda tayin edilen nisbetler dairesinde kendisine açık maaşı verileceği ve hizmet müddeti her ne olursa olsun memuriyetten ayrıldıktan sonra mebus intihap olunanlara açık maaşı verilemeyeceği sarih olduğundan tefsire ihtiyaç yoktur.

2 — Evvelce bir müddet Devlet memuriyetinde bulunduktan sonra şehremaneti misilli Devlet memuriyetinden addedilmeyen vazifede bulundukları sırada mebus intihap edilen ve bilâhare intihap edilmemeleri dolayısıyla açıkta kalanlara Memurin Kanununun 85 inci maddesi veçhile tahsis olunacak açık maaşının mebusluktan evvel şehremanetinden aldığı memuriyet maaşı üzerinden mi, yoksa ona takaddüm eden son maaştan mı tahsis olunacağına tereddüt edilmiş ise de;

Devlet memuriyetinde iken memuriyetinin ilgasından dolayı açıkta kalan memurlara açık maaşı verilmesi meşrut olup yoksa evvelce Devlet memuru iken Devlet memuriyeti addedilmeyen bir vazifeye giren memurlara açık maaşı verilmesi hükmü kanuna münafi olduğu cihetle mebuslar hakkında dahi aynı veçhile muamele ifası lâzım geleceği cihetle tefsire lüzum görülmemiştir.

3 — 1683 numaralı tekaüt kanununun 66 ıncı maddesinde zikrolunan Vilâyet hususî idarelerde İstanbul ve Ankara Belediyelerinde hizmet ederek tekaüt aidatı vermiş ve bilâhare mebus olup tekaütlük müddetini ikmal etmiş olanlara mebuslukta geçen müddetin tekaüt hesabında sayılacağı ve fakat tekaüt maaşının mensup olduğu daire bütçesinden verilmesi ahkâmı kanuniye iktizasından bulunduğu cihetle o yolda muamele ifası lâzım gelir denilmekte;

Ve filhakika Memurin Kanununun 73 üncü maddesinin ilk fıkrasında «Mebuslukta geçen müddet tekaüde mahsup

edilir» denilmesine göre maddenin hükmü yalnız mebuslukta geçen müddetin mebusluktan evvel geçirilen hizmet müddetine ilâveten ve bunu müteakip gelen ikinci fıkrada «Mebusluk tahsisatının aslı olan on bin kuruş (ki muahharan 125 lira olarak kabul olunmuştur) tekaüde esas tutulur» cümlesi de tahsis olunacak maaşın ölçüsünü ifadeden ibaret olmasına ve yine Memurin Kanununun, memuriyetinin ilgası dolayısıyla açıkta kalan memurlara ne suretle açık maaşı verileceğini gösteren 85 inci maddesinin ikinci fıkrasında «meslekî memuriyet olan mebuslar müddetleri bittikten sonra tekrar intihap edilmelerse mebusluktan evvelki memuriyetlerine nazaran haklarında bu madde tatbik olunur» denilmesine göre de meslekî memuriyet olan mebusların evvelce mensup oldukları dairenin malı gibi telâkki edilmiş bulunmalarına ve bu kısım mebusların tekaütlüklerinde müddeti hizmet cetvellerinin tanzim ve tekaüt maaşlarının tahsis muameleleri evvelce mensup oldukları dairelerden yapılmakta ve tekrar intihap edilmeyen mebuslara verilen açık maaşları mensup oldukları dairelerce tesviye kılınmakta ise de;

Meslekî memuriyet olan ve tekrar intihap edilmeyen memurlara verilecek olan açık maaşları ile kanun, bu zevatı evvelce mensup oldukları daireye mal ve vaziyeti sabıkalarına icra etmiş denilebilip mebusluktan tekaüt olanlara gelince, 1683 numaralı tekaüt kanununun 23 üncü maddesinin ikinci fıkrasında «meslekî memuriyet olup mebusluğa intihap edilenlerin mebusluk müddeti filî hizmet addolunur» denilmesine göre bu müddetin filî hizmet itibar edilmesi ve tahsis olunacak tekaüt maaşına mebusluk tahsisatının esas ittihaz olunacağını salıfüzze Memurin Kanununun 73 üncü maddesinde tasrih kılınması bunların tekaüt maaşlarının umumî bütçeye mal etmiş olmasına delâlet eder.

Memurinden idarei hususiyelerde müstahdem olanların tebdili memuriyetle Muvazenei Umumiye dahilinde bir memuriyete tayin olundukları ve buradan tekaüt edildikleri takdirde tekaüt maaşları Muvazenei Umumiyeden tahsis ve tesviye edilegelmekte bulunduğu ve her ne kadar mebus bu-

lunan zevat mebus bulundukları müddetçe memur değiller ise de ifa eyledikleri hizmet mukabili aldıkları tahsisat Muvazenei Umumiye'den verildiğine göre işbu muvazenenin, masrafım deruhte ettiği hidemata kıyasen bu hizmetin münker olacağı tekaüt vaziyetinde tekaüt maaşının da yine Muvazenei Umumiye'ce deruhte edilmesi muvafık görülmüştür.

4 — 1683 numaralı tekaüt kanununun 68 inci maddesi hususî ve mülhak bütçelerden maaş alanların tekaütlükleri hakkında bir hüküm vazetmekle beraber yirmi beş sene muvazenei umumiye dahilindeki dairelerden birinde ifayı hizmet ederek yeni kanunun neşrinden evvel buradan ayrılıp mülhak veya hususî bütçe ile idare olunan bir dairede vazife kabul etmiş ve oradan da yine yeni kanunun neşrinden evvel başka bir hizmet deruhde eylemiş olanlar hakkında sakit bulunmaktadır. Bu gibilere 1683 numaralı Tekaüt Kanununun zamanı memuriyetinde yapılacak tekaüt muamelelerinin muvazenei umumiye dahilindeki yirmi beş senelik hizmetlerine göre yeni hükümlere tevfikan mı, yoksa son memuriyetleri olan hususî veya mülhak bütçe ile idare olunan dairedeki hizmetlerine nazaran 68 inci madde hükmüne tevfikan mı, muamele yapılması lâzımgeleceği muhtacı tavgiz görölmüşse de;

Bilâhare mezkûr dairelerin her biri için ayrı ayrı tekaüt kanunu yapılmış ve ne suretle tekaüt edilecekleri kanunlarında tasrih kılınmış ve mesele halledilmiş olduğundan keza tefsire lüzum kalmamıştır.

16/6/1934

Divanı Muhasebat azalığına Ziya Akif Beyin seçildiği hakkında

Karar No: 821

Divanı Muhasebat azalığına sabık Tapu Umum Müdürü Ziya Akif Bey seçilmiştir.

16/6/1934

**İran Şahinşahi Âlâ Hazreti Hümayununun Türkiyeyi
teşrifleri münasebetile Türkiye Büyük Millet
Meclisinin İran Şûrayı Millisine ve İran
Milletine kalbi muhabbetlerinin
ulaştırılması hakkında**

Karar No: 822

Türkiye Büyük Millet Meclisi İran Şahinşahi Âlâ Hazreti Hümayunun Türkiyeyi teşrifleri münasebetile Türk milletinin hissiyatına tercüman olarak meserret ve memnuniyetini izharla kardeş İran Meclisine selâm ve kalbi muhabbetlerinin ve asil İran milletine refah ve saadet temenniyatında bulunduğu Makâmı Riyasetçe İran Şûrayı Millî Riyasetine ulaştırılmasına ittifakla tahtı karara alınmıştır.

16/6/1934

**Mart: mayıs 1933 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları
hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair**

Karar No: 814

Mar : mayıs 1933 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında Divanı Muhasebat Encümenince ittihaz olunan aşağıdaki mukarrerattan birinci fıkrada beyan olunan vize tasdik olunmayarak reddedilmiş. Diğer fıkralar ise tasvip edilmiştir.

11/6/1934

1 — Maaşlı bir vazifeden ücretli bir vazifeye naklinden sonra tekaütlüğünü talep edenlerle Meclisi Âlinin 609 numaralı kararı mucibince ikramiye verilmemesi lâzım geldiği cihetle Devlet Şurası eski Reisi Nusret Beyefendiye ikramiye verilmemesi hakkında bidayeten Divanı Muhasebatça ittihaz olunan karar esas itibarile muvafık ise de mumaiylehin kabul

ettiği hizmetin anonim bir şirket olan Cumhuriyet Merkez Bankası Meclisi İdare Riyaseti olmasına ve gerçi bu hal Memurin Kanununun 8 inci maddesine nazaran memnu ahvalden ise de usulen uhdesindeki memuriyetin henüz nez edilmediği bir zamanda tekaüdünü talep etmesine ve bu itibarla ikramiye alması lâzım geleceği kanaatle Devlet Şûrası Deavi dairesinden karar verilmiş ve bu gibi kararların da vacibül-infaz bulunmuş olması itibarile muahharan vize muamelesinin ifasında mucibi tenkit bir cihet görülmemiştir. (Bu fıkra reddedilmiştir.)

2 — 1331 senesinde teşkilâtı mahsusa tarafından Efganistana gönderilmiş olan Yüzbaşı Kâzım Beye orada bulunduğu müddet için şehri 30 lira maaş ve 30 lira harcırah hesabı ile verilmek istenilen mebalige ait tasfiyei düyun tahvilinin; memuriyet maaşlarına zamimeten tahsisat ve maktuan harcırah verilmesine mesağı kanunî olmaması ve böyle bir istihkakın kabulü halinde dahi 459 numaralı mahsubu umumî kanununda muharrer müddet zarfında müracaatta bulunmadığından dolayı hazine lehine müruru zamana uğraması lâzım gelmesi itibarile; bidayet en Divanı Muhasebatça tasdik ve vize edilmemesi yolunda ittihaz edilmiş olan karar muvafık görülmüş ise de aldığı emir üzerine fazla muhassasatla Efganistana gittiği sabit olmasına göre taahhüt olunan fazlai muhassasatin kendisine verilmesi icap ettiği kanaatle Devlet Şûrası Deavi dairesinden karar verilmiş olması ve bu kararlara ittiba zarureti mevcut bulunması itibarile sarfiyatı vakıanın Divanca kabul ve tasdik edilmiş olması zarurî görülmüştür.

3 — Mülga İstanbul Hükümetince istifası kabul edilmiş ettibbayı askeriye'nin Hükümeti Milliye'ce bu istifaları keenlemeyekûn ad ve itibar olunarak lüzumuna göre ya tekrar orduda istihdam veyahut tekaüde sevk edildiği ve bunların bu suretle geçen müddetlerin açık addedilmesi ve bu müddet zarfında açık maaşı alanların da 769 numaralı kararın birinci fıkrası mucibince yalnız tekaüt maaşının hesabında nazarı dikkate alınması lâzım geldiği halde Hükümeti sakıtaca ıstar olunan kararnamelerin hükümsüz olması kanaatle Mustafa Hil-

mi Beyin bu suretle geçen müddetinin hizmeti filiyeden ad ve itibar edilmesi hakkındaki Şûrayı Devlet Deavi dairesinden verilmiş olan karara tevfikân tekaüt maaşının bu esas dairesinde tescili tabîî görülmüştür.

4 — Hasta memurlara verilen yol masraflarının memurini daimе gibi saat veya kilometre üzerinden verilmeyip memuriyeti muvakkate gibi hakikî masraflarına göre verilmesi muvafık görülmüştür.

5 — Tahsisatı fevkalâdeye zamimeten askerî malûllere verilen terfih zamlarının da tekaüt maaşı ve tahsisatı fevkalâde ile beraber muvazene vergisine tâbi olması bu husustaki kanuna uygun görülmüştür.

6 — Tekaut ikramiyesine istihkak için 30 sene bilfiil hizmet şart olup 1683 numaralı kanunun tekaüt maaşının sureti hesap ve tahsisine müteallik olan maddelerindeki sene küsuratının vahide iblâğ veya tayyî hakkındaki hükümlerin ikramiyelere de tatbik ve teşmili caiz olmadığından Divanı Muhasebatça ihtiyar olunan tarzı muamele muvafık görülmüştür.

7 — Teadül veya teşkilât kanunlarile bulunduğu memuriyet derecesi yükselen memurların bu vaziyetleri terfi mahiyetinde addedilmemek lâzım gelirse de unvanı memuriyet ve sınıf değişmek suretile maaşları artanların bu vaziyeti terfi mahiyetini iktisap etmiş olacağından bu gibilerin evvelki maaşı bir terfi müddetince almadıkça zammın verilmemesi lâzım geleceği yolundaki Divanı Muhasebat noktai nazarı musip görülmüştür.

8 — Teadül kanununun 8 inci maddesinde tadat olunan evsafı haiz olmadıkça aşağı derece maaşile dahi olsa (B) serisinden (A) serisine terfi imkânı olmadığından hizmet müddeti on beş seneden dun bulunan Ankara Müddeiumumisi Ekmel Beyin velev 70 lira maaşla dahi olsa Birinci Umumî Müfettişlik müşaviri adliliğine tayinine mesağı kanunî görölmediğinden naşı mumailayh hakkında Divanı Muhasebatça ihtiyar olunan tarzı muamele muvafık görülmüştür.

9 — 1928 senesi Muvazenei Umumiye Kanununun 15 inci maddesile Posta ve Telgraf memurlarına itası kabul edilen zammı mahsusun lâekal gece yarısına kadar Posta ve Telgraf merkezlerinde ve telefon santrallerinde gece hizmeti ifa eden 25 liradan dun maaşlı memurlara verileceği yine bu maddede yazılı olduğu cihetle hastalık veya diğer sebeplerle izinli bulunan memurlara bu zammın verilmemesi lâzım geleceği hakkında Divanı Muhasebatça izhar olunan kanaate iştirak edilmiştir.

Haziran : ağustos 1933 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında ittihaz olunan mukarrerata dair

Karar No: 815

Haziran : ağustos 1933 aylarına ait Divanı Muhasebat raporları hakkında Divanı Muhasebat Encümenince ittihaz olunan aşağıdaki mukarrerat tasvip edilmiştir.

11/6/1934

1 — 1683 numaralı Tekaüt Kanununun 2 inci maddesinde zabitlerle askerî ve mülkî memurların hizmet müddetlerinin hangi tarihlerden başlayacağı ayrı, ayrı tayin edilmiş olduğu halde Gedikli küçük zabitler hakkında bir kayıt olmadığı ve gediklilerin rütbeleri de çavuşluktan başladığı cihetle bunların tekaütlüklerinde çavuşluğa nasıp tarihlerinin hizmet mebdei olarak kabulü zarurî görülmüştür.

2 — 1452 numaralı teadül kanununun üçüncü maddesi bu kanun mucibince verilecek maaşattan aidatı tekaüdiye ve kazanç vergisi kesilmeyeceğini âmir bulunması itibarile bu kanunun mer'iyetinden evvel tahsis edilmiş ve binaenaleyh bu kanunun çerçevesi haricinde kalmış olan açık maaşlarından teadül kanununun neşrinden evvel meri ahkâm dairesinde tevkifat yapılması lüzumuna dair Divanı Muhasebatça müttehaz karar musip görülmekle beraber Devlet Şûrası Deavi

dairesi kazaî vazife gören müstakil mahkeme sıfat ve salâhiyetile mücehhez olması ve binaenaleyh kararları lâzimülnfaz bulunması itibarile gümrük memurlarından Ali Rıza Bey hakkında dairei müşarileyhaca ittihaz ve kaziyei muhkeme halini alan bu karar dairesinde muamele ifası zarurî görülmüştür.

3 — 2047 numaralı kanunun muvakkat maddesi bu kanunun neşrinden evvel kazanılmış olan hakları mutlak surette tammiş olmasına mebni yine bu kanunun sekizinci maddesile hava mensuplarının tekaüt maaşlarının hesaplarında kabul edilen zamlardan bu kanunun neşrinden evvel tekaüt edilmiş hava mensuplarının da istifade etmeleri yolunda Divanca izhar olunan içtihat ve kanaate iştirak edilmiştir.

4 — Mahkemece teşçil edilmiş olan evlâtların Kanunu Medenî mucibince miras, evlenme ve saire gibi hukuku hususiyeye malikiyetleri tabîi ise de harcırah kararnamesinde müstehakkı harcırah efradı aile meyanında evlâtlık gayri mezkûr olmasına ve kıyas tarikile bir hak verilmesi de imkân dahilinde bulunmamasına mebni bu bapta Divanca ittihaz olunan karar musip görülmüştür.

5 — İcra kılınan tetkikat ve hariciye muhasebe müdüründen alınan izahata nazaran 1929 senesinde bu vazifeye başladığı zaman ecnebi memleketlerdeki sefarethanelerimiz nezdinde bulunan ve tebaai mahalliyeden olan müstahdemin ücretlerinden kazanç vergisi kesilip kesilemeyeceği hakkında hâsıl ettiği tereddüt üzerine keyfiyeti Maliye Vekâletinden Sorarak gelen cevapta bu ücretlerden kazanç vergisi kesilmemesi lâzım geleceği bildirildiği gibi kablessarf vize usulünün cari olduğu 1926 senesinde kazanç vergisine tâbi tutulmamış olan bu gibi müstahdemin ücretlerinin Divanca da vize edilmiş olmasına mebni 1929 senesinde bu ücretlerin kazanç vergisine tâbi tutulamayarak tediye edildiği anlaşılmış ve 1926 senesinde bu ücretlerin tevkifata tâbi tutulmaksızın vize edilmiş olması ve Hazine menfaatini en ziyade ve doğrudan doğruya iltizam ve muhafaza vazifesile mükellef olan Maliye Vekâletinin de bu ücretlerden vergi kesilmemesi yo-

lunda tebligatta bulunması sebeplerde muhasebe müdürünün muamelei vakıası mazur görölmek iktiza eder.

Ancak Divanın bu fıkrada mevzuubahis edilen muamelei mahsubiyeyi kabul etmemek hususundaki kararı kanun ve usule mutabık ve gayri kabili münakaşa olduğu gibi tediyaatı vakıadan dolayı bidayeten Divanca Muhasebe Müdürü hakkında zimmet hükmünü tazammun eden ilâm da Şûrayı Devlet Deavi dairesince tasdik edilmek suretile mesele kaziyei muhakeme halini almış bulunduğundan vazifesini hüsnü ifa ettiği kanaati hasıl olan Muhasebe Müdürünün bu zimmetinin Muhasebei Umumiye Kanununun 133 üncü maddesi mucibince Malî Müşavere Encümeninin kararile terkini esbabına tevessül edilmesi Encümence muvafık muadelet görölmüştür.

6 — Bütçeden yapılacak her hangi bir işe ait masrafın tediyesi o işin hitam ve hizmetin tamamen ifasile kabil olacağı gibi herhangi bir sebeple, peşin tediyaat icrası halinde de bunun teminata raptı muktazi bulunduğu cihetle Divanca ihtiyar olunan muamele muvafık görölmüştür.

7 — Hususî kanunlarında sarih hüküm mevcut olmadığı takdirde bilumum maaş zamlarının mebdei itasının 1108 numaralı maaş kanunu hükümlerine tevfikân tayini lâzım geleceğinden Gedikli Küçük Zabıtlar hakkında da Divanı Muhasebatça ittihaz olunan karara iştirak edilmiştir.

Ordumuza Büyük Millet Meclisinin takdir ve teşekkürünün tebliğine dair

Karar No: 828

İran Şahinşahi Âlâ Hazreti Hümayununun Türkiyeyi teşrifleri münasebetile de muhtelif yerlerde Büyük Gazinin ve Başvekil Paşa Hazretlerinin huzurlarile kara, deniz ve hava kıtaat ve müessesatınca yapılan tatbikatta ve geçit resim-

lerinde Ordumuzun bakımı ve talim ve terbiyesi için yerinde sarfedilen emeklerin muvaffak olduğu Muhterem Başvekilimizin muhtelif vesilelerle ve sitayişle vaki beyanatından da anlaşılmış olduğundan Millî Müdafaa Vekâletince Büyük Meclisin takdir ve teşekkürünün tebliğine karar verilmiştir.

4/7/1934

**İcra Vekilleri Heyetine müttefikan itimat beyan
olunduğuna dair**

Karar No: 833

Başvekil İsmet Paşa Hazretlerinin umumî vaziyet hakkındaki beyanatını müteakip, İcra Vekilleri Heyetine 205 reyle yanı mevcudun ittifakile itimat edilmiştir.

5/7/1934

**Büyük Millet Meclisinin tatili faaliyet etmesi
hakkında**

Karar No: 834

Üçüncü içtima senesi içinde Yüksek Meclise tevdi kılınan kanun lâiyahaları intaç edilerek elde mühim iş kalmamış olduğundan Azayi kiramın intihap dairelerini dolaşabilmeleri ve halk ile temasa gelerek hal ve vaziyetleri hakkında malûmat edinmeleri için gelecek içtimanın 1 teşrinisani 1934 perşembe gününe talikine karar verilmiştir.

5/7/1934

İcra Vekilleri Heyeti kararları

Kararname No: 2/856

30/1/928 tarih ve 6108 sayılı kararnameye zeyildir.

Memurin Kefaleti müteselsile sandığı muamelât ve teşkilâtı hakkındaki talimatnamenin 3 üncü ve 11 inci maddelerinin ilişik şekilde tadili; Maliye Vekilliğinin 10/6/934 tarih ve 2976 sayılı tezkeresi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 14/6/934 de tasvip ve kabul olunmuştur.

14/6/934

Madde 3 —

Kanunun fıkaratı mahsusasında münderiç olduğu üzere sandığın sermayesi esas itibarile maddei sabıka mucibince kefalet kaydında dahil memurin ve müstahdeminin kanunun tarihi neşrini takip eden ikinci aydan yani ağustostan itibaren teşrinisani nihayetine kadar dört ay için her ay aldıkları asıl maaş ve ücretlerinden tevkif edilecek olan sekizde birlerle bundan sonra her ay kezaik bu memur ve müstahdemlerin asıl maaş ve ücretlerinden kesilecek olan yüzde üçler, bu kabil memurinden işbu tevkifatı kanuniyeyi miadında katetmeyen veya katettiği tevkifatı tarihi kat'ından itibaren azamî bir ay zarfında kefalet sandığı hesabına tediye eylemeyen muhasiplerden birinci defasında cezaen kesilecek rubu ve tekerrürü halinde nısıf maaşlarından teşekkül eder. Bu veçhile istihsal edilen nukut daima bankalarda bulundurularak tenmiye ettirileceğinden bu suretle hasıl olacak nema dahi sermayenin bir unsurunu teşkil edecek ve ancak işbu nemadan hasıl olacak mebalığın 1933 senesine kadar yüzde yirmisi ve 1933 ve müteakip seneler için yüzde yirmi üçünü tecavüz etmemek üzere Maliye Vekili tarafından tayin edilecek miktarda bir meblâğ sandık muamelâtının tedviri emrinde ihtiyar olunacak masarifat ile heyeti idarede istihdam olunacak kâtiplere ücret ve ikramiye olarak sarfedilecektir.

Madde 11 —

Kefalet sandığı muamelâtı Hazine hukuk müşavirinin

riyaseti altında Hazine hukuk müşavirliği tarafından inha ve Maliye Vekili tarafından intihap olunan daha iki azadan teşekkül edecek olan bir heyeti idare ile bir muhasip ve lüzumu kadar kâtiple tedvir olunur. Bunlara verilecek ücret ve ikramiye miktarı heyeti idarece tayin ve Maliye Vekili tarafından tasdik edilerek üçüncü maddenin son fıkrasında bahsedilen nemanın 1933 ve müteakip seneler için yüzde yirmi üçünü tecavüz etmemek üzere sarfına mezuniyet verilen me-balîğden tesviye olunur.

2/599 numaralı kararname 16/10/932 tarih ve 13397 numaralı talimatnamenin 25 inci maddesinin 888 fıkrasının değiştirilmesi hakkında olup resmî gazetenin 7/6/934 tarih ve 2721 inci sayısındadır.

Kararname No: $\frac{2}{962}$

İstanbulda çıkan «Millî İnkılâp» mecmuasının, neşriyatı ile memleket içinde ve dışında fena bir cereyan husule getirmek ve millî vahdeti bozmak gayesini takip ettiği anlaşıldığından Matbuat Kanununun 50 nci maddesi mucibince tatili; Dahiliye Vekilliğinin 5/7/1934 tarih ve 283 sayılı tezkeresi üzerine icra Vekilleri Heyetince 7/7/1934 de kabul olunmuştur.

7/7/1934

Kararname No: $\frac{2}{1002}$

Ziraat Bankasınca satın alınacak buğdaylar hakkında hazırlanan ilişik talimatnamenin mer'iyete konulması; İcra Vekilleri Heyetinin 12/7/1934 toplantısında tasvip ve kabul olunmuştur.

12/7/1934

Talimatname

Madde 1 — Ziraat Bankası, 6 ıncı maddede yazılı mahallerde müstahsilin kendisine satılığa arzedeceği buğdaylardan % 1 den fazla çavdar % 1 den fazla ecnebi maddeleri olmayıp hektolitresi 78 den yukarı bulunanları kilosu 4,25 kuruştan, % 3 ten fazla ecnebi maddeli ve % de üçten fazla çavdarlı olmayanları da 3,80 kuruştan satın alacaktır. Bu fiat ekstra buğdaylar için azamî olarak tesbit edilmiş olup diğer buğdayların kalite farkları bu fiat esasî üzerinden tenzil edilecektir.

Madde 2 — Satın alınabilmek şartları ve kalite farkı ecnebi maddeler çavdar ve saire payı olarak tenzili lâzım miktarlar İstanbul, İzmir, Mersin, Samsun gibi istihlâk ve ihracat merkezlerindeki borsaların umumî hüküm ve teamülleri esasları nazara alınarak komisyonca tesbit olunur.

Madde 3 — Buğday alım ve satımında aşağıda ve ikinci maddedeki vazifeler 2303 numaralı silo ve ambarlar hakkındaki kanunun 4 üncü maddesi mucibince icra Vekilleri Heyeti karareyle teşekkül etmiş olan silo komisyonu tarafından yapılacaktır. Komisyon Ziraat Vekâletine bağlıdır. Komisyona Ziraat Vekili ve bulunmadığı takdirde namına tensip edeceği zat riyaset eder.

Madde 4 — Komisyon:

a) İşbu talimatnamede münderiç alım ve satım mahallerinin tebdili veya yeniden alım ve satım mahalleri ihdası lüzumu halinde bu bapta Heyeti Vekileden karar alınmak üzere tekliflerde bulunmak.

b) Buğday alım zamanının başlangıç ve sonunu ve satım mevsimlerinin fiat miktar ve zamanım tayin etmek.

c) Her mubayaa yerinde o sene zarfında alınması lâzım gelen azami miktarı tayin ve tesbit ve icabında bu miktarları tadil eylemek gibi başlıca vazifelerle mükelleftir.

Madde 5 — Satın alınacak buğdaylar borsalarda borsa olmayan yerlerde pazar yerlerinde veya istasyonlarda doğrudan doğruya müstahsil elinden alınır. Müstahsil buğdayını Bankanın deposuna teslim eder.

Madde 6 — Buğday alım yerleri şunlardır.

Mevcut mubaya merkezleri

- 1 - Ankara
- 2 - Polatlı
- 3 - Eskişehir
- 4 - Kütahya
- 5 - Afyon K. hisar
- 6 - Akşehir
- 7 - Konya
- 8 - Ereğli
- 9 - Çerikli
- 10 - Yerköy
- 11 - Sivas
- 12 - Şarkışla
- 13 - Hacı Şefaati
- 14 - Denizli
- 15 - Dinar
- 16 - Tekirdağ
- 17 - Uzunköprü
- 18 - Adana
- 19 - Zile
- 20 - Balıkesir

Bu sene teşkil olunacaklar

- 1 - Havza
- 2 - Hacıbayram
- 3 - Fakılı
- 4 - Yahşıhan
- 5 - Çankırı
- 6 - Sarıköy
- 7 - Alpuköy
- 8 - Bozüyük
- 9 - Çay
- 10 - Sarayönü
- 11 - Çumra
- 12 - Bor
- 13 - Tarsus
- 14 - Ceyhan
- 15 - Ilgın
- 16 - Antalya
- 17 - Baladız
- 18 - Çardak
- 19 - Uşak
- 20 - Bandırma
- 21 - Karabiga
- 22 - Çanakkale
- 23 - Babaeski
- 24 - Lüleburgaz
- 25 - Çorlu
- 26 - Bursa
- 27 - Gölbaşı
- 28 - Çivril
- 29 - Söke
- 30 - Dikili
- 31 - Karaman
- 32 - Küllük

Ziraat Bankası icap eden hazırlıkları yaparak bu yeni merkezlerden de satın alma yapabilecektir.

Madde 7 — Alınan buğdaylar satın alma mahallerinde veyahut icabı hale göre münasip yerlere sevk olunarak muhafaza olunur.

Madde 8 — Bankaca satın alınan buğdayların esmanı malın teslimini müteakip derhal ve nakten mal sahibine ödenir.

Madde 9 — Devlet Demiryolları İdaresi Ziraat Bankasınca buğdayları muhafaza için ihtiyaç ve talep vukuunda kendisine ait anbar, depo, hangar ve siloları tamamen veya kısmen ve tercihan banka emrine terk ve tahsis edecektir.

Madde 10 — Satın alınan buğdayların anbarlarda yangın, vesaiti nakliyyede kazalara karşı sigorta ettirilmesi hususuna Ziraat Bankası mezundur. Kezalik Banka malın hüsnü muhafazasına müteallik bilcümle tedbirleri ittihaz edecektir. Bu hususun icap ettirdiği masrafları ihtiyara Banka mezundur.

Madde 11 — Mubayaa edilen buğdayların satışının zamanı ve satılacak buğdayların miktar ve fiyatını ve satış mahallinin tesbit ve tayini için komisyona salâhiyet verilmiştir.

Madde 12 — Ziraat Bankası alım ve satım miktarile ambar mevcudunu ve naktî vaziyeti gösterir tafsilâtlı hülâsai hesabiyeyi ayda bir buğday komisyonuna tevdi eder.

Madde 13 — Ziraat Bankası alım, satım, muhafaza ve İdare hususatının temini ifası için ihtiyaç ve lüzum nisbetinde Ziraat Vekâletinin muvafakatile memur, eksper, bekçi, kantarcı, ve amele istihdamına mezundur.

Banka Ziraat Vekâletinin tensibile bunlardan başka olarak merkezde muamelâtı umumiyenin tedviri için icabı kadar memur, muhasip, kâtip ve hademe istihdamına mezundur.

Madde 14 — Her sene mubaaya başlamadan evvel geçen seneye ait buğday vaziyeti ve mubayaadan mütevellit

kâr ve zararı gösterir bir hulâsai hesabiyenin tanzimi mecburidir. Bu hesabın çıkarıldığı zaman mevcut buğdaylar o tarihteki piyasa fiyatına göre kıymetlendirilerek cetvelde gösterilir.

Kararname No: ²/₉₆₈

2465 sayılı kanunun 4 üncü maddesine göre sokaklara isim veya numara ve bütün binalara numara konulması hakkında Dahiliye Vekâleti ile müştereken hazırlanıp İstatistik Umum Müdürlüğünün 2/7/1934 tarih ve 2874/147 sayılı tezkere ile tevdi olunan ilişik talimatnamenin mer'iyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 9/7/1934 de tasvip ve kabul olunmuştur.

9/7/1934

Sokaklara isim veya numara ve bütün binalara numara konulması hakkında talimatname

BİRİNCİ KISIM

Umumî hükümler

Madde 1 — 1935 senesinde yapılması, 30/5/1934 tarih ve 2456 numaralı kanunla emredilen umumî nüfus sayımının icrası için 10 nisan 1927 tarih ve 1003 numaralı (binalara numara ve sokaklara isim verilmesi) hakkındaki kanun esasları dairesinde:

A) Belediye teşkilâtı olan yerlerde; Belediye hududu dahilindeki sokaklara isim veya numara verilecek ve bütün binalara ve insan oturan yerlere numara konulacaktır.

B) Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde binalara numara konulması mecburî olup, sokaklara isim verilmesi ihtiyaridir.

Madde 2 — Yukarıdaki maddede zikri geçen bina tabirinden maksat sadece ev, apartman ve resmî binalar olmayıp ikamete mahsus olsun olmasın içinde insan bulunması muhtemel (ev, apartman, han, resmî daire, dükkân, mağaza, gazino, hamam, cami, mescit, mektep, hastane, baraka, kulübe, kışla, ambar, mesken haline getirilmiş vagonlar, istasyon binaları, garaj, ağıl, kom, oba, hug, ahır, samanlık, arabalık, dispanser, sanatoryom, dam, çiftlik, yazıhane, fabrika, imalâthane, köy odası, mağara, kovuk ilâ) bilumum yapılar dahildir.

Madde 3 — Sokaklara isim verme ve binaları numaralama işinin vaktinde ve noksansız olarak yapılmasından Belediye teşkilâtı olan yerlerde Belediyeler, Belediye olmayan yerlerde muhtar ve ihtiyar heyetleri mes'uldürler.

Vali, Kaymakam, ve nahiye müdürleri de numaralama işinin vaktinde ve tam olarak yapılmasından, numaraların muhafaza ettirilmesinden ve daimî kontrol altında bulundurulmasından mesul tutulurlar.

Madde 4 — Sokaklara aynı zamanda hem isim ve hem de numara ikisi birden verilemez. Aynı sokak veya meydan ismi mükerrer olarak kullanılamaz. Müstehcen ve gülünç isimler konulması da memnudur.

İKİNCİ KISIM

Belediye teşkilâtı olan yerlerde sokaklara isim veya numara verilmesi ve binalara numara konulması

Madde 5 — Sokaklara isim yerine numara verildiği takdirde numara verilmesinde bir sıra takibi lâzımdır. Meselâ: Kasabanın merkezinden başlayarak şimalden cenuba, şarktan garba - bunun aksi de caizdir - Giden sokaklar sıra ile numaralanırlar.

Madde 6 — Sokak ve meydan ismi intihabında, eğer o sokağın veya meydanın, başkaca maruf müstehcen veya gülünç olmayan bir ismi esasen mevcut ise tekrerrüt etmemek

şartile bu isim muhafaza edilir. Eğer sokağın veya meydanın bu mahiyette bir ismi yoksa topoğrafi vaziyete nazaran aşağı sokak, yukarı sokak, orta sokak veya sokağın hususiyetine göre, çeşme sokağı, furun veya değirmen sokağı veyahut o mahallin tarihinden veya milli tarihten alınmış isimler konulabilir. İsimlerin telâffuzu güç ve uzun kelimeler olmaması da nazarı itibara alınacaktır. Yeni verilecek isimlerin intihabında Türkçe olmasının ve başka dillerden alınmamasına dikkat edilecektir.

Madde 7 — Belediye hudutları dahilinde bütün sokak ve meydanların isimleri yukarıki maddeler veçhile tayin edildikten sonra her sokak dahilindeki binalarla her meydana nazır binalarla birden başlayarak sıra ile numara verilecektir. Bunlara numara verirken sokağın sağ tarafındakiler çift olarak teselsül ettirilecek ve sol tarafındakilere tek numara verilecektir.

Bir sokak dahilinde her binanın ayrı bir numarası olacak ve bir numara müteaddit binalara verilmeyecektir.

Binaların numaralanmasında mahalle teşkilâtı kat'iyen nazarı itibara alınmaz.

Madde 8 — Sokakların sağını ve solunu tayin hususunda şehrin merkez semti esas ittihaz edilecek ve merkezden ayrılan başlıca cadde ve sokakların merkezden bakıldığına göre sağ tarafları sağ ve sol tarafları da sol addedilecektir.

Bu suretle istikamet alındıktan sonra merkezden ayrılan ana sokaklara nazaran amudî ve mayii vaziyette olan ikinci derecede sokakların sağ ve solları ana sokaklardan başladıkları noktaya göre tayin edilecektir.

Madde 9 — Sokak ve meydan isimleri; 20-30 santimetre uzunluğunda ve 15 - 20 santimetre genişliğinde saç veya demir levhalar üzerine büyük harufatla ve gayet okunaklı bir surette kırıncı yağlı boya zemin üzerine beyaz yağlı boya ile yazılarak sokakların baş ve nihayetlerindeki bina köselerine yolcuların yetişemeyecekleri derecede yüksek ve göze kolay ilişecek bir noktaya tesbit edilecektir.

Sokaklar çok uzun olduğu veya kendisini amuden kateden başka sokaklar mevcut olduğu takdirde sokağın baş ve nihayetinden maada, sokağın başka yerlerine de bu levhalardan asılacaktır. Meydanlara ait, yukarıdaki evsafi haiz isim levhaları meydana nazır ve meydanın en ziyade göze çarpan bir yerindeki binaya asılacaktır. Buna imkân olmadığı takdirde meydan levhaları, (2,5 metre) yükseklikte bir direğe konulur.

Madde 10 — Bir kaç binadan ibaret olan çıkmaz sokaklardaki binalar bitişik oldukları sokağa bağlanarak o sokaktaki binalar sırasında numaralanırlar. Büyük çıkmazlar ve geçitler, sokaklar hakkındaki kaideye tâbidir.

Madde 11—Matbah, arabalık, samanlık, ahır, garaj, çamaşırhane gibi hane müstemilâtından olan ve bir sokağa açılır kapısı bulunmayan binalara ayrıca numara konulmaz.

Ancak bir evin veya bir binanın avlusu veya bahçeci dahilinde müstakil bir bina halinde olan fabrikalar, değirmenler, imalâthaneler, atelyelerle dükkân ve depo gibi binaların da numaralanması lâzımdır.

Bu numaralar içerideki her bir binanın üzerine ayrı ayrı konulmakla beraber, esas binanın sokak kapısı üzerine de 20 - 25 şeklinde yazılır. Büyük bir çiftlik akşamından olan binalar için de ayrıca bir numara sırası takip edilir.

Madde 12 — Bir binanın aynı sokağa açılan iki veya daha fazla kapıları olduğu takdirde bunlara da aynı numara birer harf ilâvesile verilir. Meselâ: (8, 8 A, 8 B, gibi).

Madde 13 — Bir binanın müteaddit sokaklara açılan kapıları bulunursa bunların her birine açıldıkları sokaktaki sıra numarasını koymak icap eder.

Madde 14 — İçinde birçok aileler oturan ve sokak üzerinde yalnız bir kapısı bulunan apartmanlar, hanlar ve otellerle pansiyonlara yalnız bir numara konulur. Ancak bu gibi binalarda sokak kapısı üzerine konulan numaralardan müstakil olmak üzere bina dahilinde her bir daireye ayrıca birden itibaren sıra ile hususî numaralar konulacaktır.

Madde 15 — İki bina arasında veya bir sokağın baş veya son kısmında bulunan arsalarla eğer bir duvar, çit, tel, tahta veya saç perde veya herhangi şekilde bir mania ile ayrılmış ise müstakil numara, bu şekilde ayrılmamış ise arsanın vüsatı ve mutasarrıflarının adedi nazarı itibara alınmayarak yalnız bir numara verilecektir. Numaralama ameliyesini müteakip bu gibi arsalarla bina yapıldığı takdirde aynı numara binanın kapışma talik olunacaktır. Yapılan binalar müteaddit olursa yine aynı numara birer harf ilâvesile (9, 9 A, 9 B) şeklinde tekrar ettirilecektir.

Madde 16 — Numaralama esnasında numara talik olunmayacak vaziyette inşaat halinde bulunan binaların numaraları bina mevcut imiş gibi tesbit olunarak göze görünecek münasip bir mahalline ve binanın inşaatı ikmal olununca bilâhara muayyen yerine konulacaktır.

Madde 17 — Numaralama ameliyesinin teftişatı neticesinde numaralanması unutulmuş binalara tesadüf edilir ve bütün binaların numaralarının değiştirilmesi mümkün bulunmazsa bu kabil binalara kendisinden evvelki binanın numarası suret olmak üzere kesir halinde verilir. 7-1, 7-2, 7-3 gibi.

Numaralama ameliyesinin ikmalinden sonra müteaddit binalar bir tek bina haline ifrağ edilmiş olursa bu kabil binalara evvelki binaların ilk ve son numaraları (25-29) şeklinde yazılarak konur.

Madde 18 — Numara levhaları 10-12 santimetre uzunluğunda 8-10 santimetre genişliğinde beyzî veya dört köşe saç veya demirden mamul olacak ve numaralar yağlı boya kırmızı zemin üzerine beyaz yağlı boya ile yazılacaktır.

Madde 19 — Numara levhaları binaların cümle kapısının üst pervazının ortasına çivilerle tesbit olunacaktır. Kepenk ve kapak gibi şeyler örtüldüğü zaman dahi numaraların görünecek bir vaziyette olmasına dikkat edilecektir. Levhaları bu vaziyette koymağa imkân olmadığı takdirde kapının sağ veya sol tarafına insan yetişemeyecek bir yere konulması caizdir.

Madde 20 — Bir meydanın veya sokağın takip ettiği hizalar haricinde ve fakat şehrin çerçevesi dahilinde bulunan kulübeler, barakalar ve sair binalar bulundukları sokak veya meydanın binaları numaralandıktan sonra aynı numara sırasını yani sağda iseler sağ tarafın son numarasını ve solda iseler sol tarafın son numarasını takiben sokağa yakınlık sırasile numaralanırlar.

Madde 21 — Bir şehrin ve kasabanın Belediye hudutları dahilinde ve fakat şehrin toplu bulunduğu saha haricinde bulunan ve muntazam sokakları olmayan yerlerdeki mebanîye birden itibaren nihayete kadar sıra numarası verilir. Bu binaların miktarı çok olduğu takdirde semt semt ayrılarak her semte ayrı isim verilmek ve birden başlanarak ayrı numara yürütülmek lâzımdır. Bu takdirde her semtteki göçebe çadırları da bu semtin sıra numarasile numaralanırlar.

Madde 22 — Belediye teşkilâtı olan yerlerde numaralama ameliyesi esnasında bir sokağın orta veya nihayetlerindeki arsalar üzerinde göçebe çadırlarına tesadüf edilecek olursa, bu kabil yerlere 17 inci madde veçhile yine sadece arsa numarası verilir. Fakat binalar listesinin mülâhazat hanesine (... çadır vardır) şerhi ilâve olunur.

Şehir veya kasabaların binaları haricinde ve fakat sınırları dahilindeki çadırlara binaların numarası bittikten sonra bu numaralar yürütülmek suretile numara verilir.

Çadır numaraları çadırların methalinin sağ tarafına yağlı boya ile yazılacaktır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde binalara numara konulması

Madde 23 — Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde yukarıda da işaret edildiği veçhile sokaklara ve meydanlara isim konulması ihtiyaridir. Ancak bu gibi yerlerde yukarıda ikin

ci maddede tasrih edilen bütün yapılara aşağıdaki tarif dairesinde numara konulacaktır.

Madde 24 — Belediye teşkilâtı olmayan mevkilerde esasen muntazam sokaklar mevcut olduğu ve bunların isimleri bulunduğu veyahut bu defa isim verildiği takdirde bu gibi yerlere aynen Belediyesi olan mevaki hakkındaki hükümler tatbik olunur.

Madde 25 — Belediye teşkilâtı olmayan ve sokak tertibatı bulunmayan yerlerde binalara numara verirken mahalle teşkilâtı kat'iyen nazarı itibara alınmaz. Bütün binalar birden başlayarak sıra ile nihayete kadar numara alırlar. Ve aynı numara tekerrür ettirilemez.

Madde 26 — Belediye teşkilâtı olmayan bir yerin bütün binaları bir meydan veya sokak üzerine nazır vaziyete bir sıra takip ediyorsa numaralar o yerin methalinden veya merkezinden başlamak suretile sıra ile verilir. Eğer mevki binaları büyük veya küçük kümeler, gruplar veya adacıklar halinde dağınık bir vaziyet arz ediyorsa bu takdirde mevkin methal veya merkezinden başlayarak numaralar bu topluluklara göre sıra ile verilir. Yani hiza gösterilmeksizin bir ada, grup veya kümedeki binalar kâmilten numaralandıktan sonra ona yakın olan ikinci ada, grup veya kümeye geçilerek numaralama ameliyesi bu suretle devam ettirilir.

Madde 27 — Bir köyün toplu bulunduğu saha haricinde aynı muhtarlığa tâbi bir kaç bir arada veya tek binalar (ağıl, ahır, kom, samanlık, bekçi yeri, ambar, karakol, köşk ilâ) bulunacak olursa bu gibi köyün en yakın olduğu semte nazaran aynı sıra dahilinde numara alırlar.

Madde 28 — Köylerin gerek ortalarında ve gerek yanlarında ve kırlarda görülecek göçebe çadırları, köyün esas yapıları numaralandıktan sonra son numarayı takiben sıra ile numaralanırlar. Ve numara cetveline çadır oldukları işaret edilir.

Madde 29 — Kasabalarda ve köylerde bina numaraları, mümkün olduğu ve fazla masrafı mucip olmadığı tak

dirde yukarıdaki 20 inci maddede izah edilen şekilde levhalarla temin edilecektir.

Bu suretle hareket edilmesi müşkül görüldüğü takdirde numaralar aynı ebatta saç veya teneke levhalar üzerine yağlı boya ile yazılarak binaların cümle kapıları üzerine çivi ile tesbit olunacaktır. Bu da kabil olmadığı takdirde numaraların yağlı boya ile aynı ebatta tahtalar üzerine yazılması veya kızgın demir ile gene tahtalar üzerine işlenmesi ve badehu aynı veçhile kapılara taliki caizdir.

Madde 30 — Köylerde köyün ismini havi 20-30 santim uzunluğunda ve 15-20 santim genişliğinde levhalar yapılarak iki buçuk metre irtifaında bir direk köyün işlek mahallerine dikilecektir.

Madde 31 — Gerek Belediye teşkilâtı olan yerlerde ve gerek Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde numaralama ameliyesi yapıldıktan sonra numarasız kalan yerlerin içinde oturan kimseler derhal Hükümete haber vermeğe mecburdurlar.

Resmî binalarla hususî hastane ve hususî mektep ve emsali binalar için bu husustaki mükellefiyet o binaların en büyük âmirine aittir. Cami, mescit, kilise, havra, karakol ve emsali yerlerin numarasız kalıp kalmadığını takip etmek o mevkiin zabıtasına ve köylerde muhtarlara teveccüh eder.

Numarası bozulmuş veya silinmiş binalarda oturanlar da bina numarasının aslının aynı olmak üzere ya yeniden imal ve talik ettirmek veyahut yukarıdaki ahkâm veçhile Hükümeti haberdar etmek mecburiyetindedirler.

Madde 32 — Bina numaralanırken, gerek Belediye teşkilâtı olan ve gerekse olmayan yerlerde merbut numunesi (nümune: A ve B) veçhile ve bu numunelerin arkasında yazılı tarifât dairesinde bir binalar cetveli vücuda getirilecektir. Bu cetveller nisan 1935 nihayetine kadar müsvedde halinde tutularak bu tarihe kadar yapılacak teftişât neticeleriyle tekemmül ettirilecektir. Mayıs ayının ilk on beş günü zarfında bu cetveller kat'î seklini alarak üç nüsha halinde tebyiz olu-

nacak, Belediye olan yerlerde bir nüshası Belediyede kalarak ikinci nüshası mahallî nüfus dairesinde hıfz olunmak üzere mahallin en büyük mülkiye âmirine tevdi edilecek 3 üncü nüshası da mahallin en büyük mülkiye âmiri marifetile Ankarada Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğüne gönderilecektir.

Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde binalar cetvelinin bir nüshası köy muhtarında kalarak iki nüshası kazalarda Kaymakama ve Vilâyetlerde Valiye tevdi edilecek Vali ve Kaymakam da bunların birer nüshasını mahallî nüfus dairesine tevdi ederek diğerini istatistik Umum Müdürlüğüne göndereceklerdir.

Belediye teşkilâtı olmayan mahallere ait cetvelin Vali ve Kaymakamlarca teker teker gönderilmeyerek hepsinin bir arada müçtemian Vilâyet vasıtasile sevkedilmesi icap eder.

Madde 33 — Numaralama ameliyesi gerek Belediyeler dahilinde ve gerekse Belediyesi olmayan yerlerde en geç şubat 1935 nihayetinde kadar ikmal edilmiş olacaktır. Valiler Vilâyet hududu dahilinde numaralama işinin tam olarak yapıldığını hem Dahiliye Vekâletine ve hem de İstatistik Umum Müdürlüğüne şubat nihayetinde bildireceklerdir.

Aynı senenin mart ve nisan aylarında Vali, Kaymakam ve nahiye müdürleri gerek Belediye hudutları dahilinde ve gerekse Belediyesi olmayan sair yerlerde numaralama ameliyesini mümkün olduğu kadar bizzat veyahut bu işle tavzif edecekleri kimseler vasıtasile kontrol ettirilecekler ve bu kontrol neticesini de bir raporla hem Dahiliye Vekâletine ve hem de Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğüne nisan 1935 nihayetinde bildireceklerdir.

Madde 34 — Kontrol neticesinde zuhur edecek noksanlar mayıs ayı zarfında ikmal ettirilecek ve haziran 1935 tarihinden itibaren numaralama işi, memleketin her tarafında Dahiliye Vekâleti ve İstatistik Umum Müdürlüğü tarafından tekrar kontrol ettirilecektir. Bu kontrolde görülecek hata ve noksanlardan dolayı 3 üncü maddede tasrih edilen a-

lâkadarların; sayım kanunu ahkâmına tevfikân tecziyeleri cihetine gidilecektir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Masarifat

Madde 35 — Bu talimatname ahkâmına göre sokaklara isim levhası takılması ve binaların numaralanması için muktazî masarîf iki kısımdır. Birincisi levha bedeli, ikincisi de müstahdemin ücretidir.

1003 numaralı kanunun 6 ıncı maddesi veçhile bu masraflar Belediye teşkilâtı bulunan yerlerde bina sahiplerinden tahsil olunacaktır.

Madde 36 — Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde 35 inci maddede zikredilen masraflar aynı kanunun hükmüne tevfikân Köy Kanununun 44 üncü maddesinin 5 numaralı fıkrası mucibince salma suretile temin ve ihtiyar meclisleri marifetile tahsil olunur.

Madde 37 — Bina sahiplerinden tahsil edilecek para bu işler için ihtiyar edilen masraf miktarını tecavüz edemez. Aksi surette muamele yapanlar vazifelerini suiistimal etmiş addolunurlar.

BEŞİNCİ KISIM

Cezaî hükümler

Madde 38 — İçinde bulundukları binalara numara vaz'ına muhalefet edenler, numaraları silenler, bozanlar veya söküp kaldıranlar, konulan numaraları muhafaza etmeyenler, numarası zıyaa uğradığı halde yenisini taktırmayanlar ve sureti umumiyede işbu talimatname hükmüne tebaiyet etmeyenler Vali veya Kaymakamlar tarafından Sayım Kanununun 6 ıncı maddesi hükmüne tevfikân 5-25 liraya kadar para cezasına çarptırılırlar.

Müteferrik hükümler

Madde 39 — Gerek Belediye teşkilâtı olan ve gerekse Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde bütün binalara numara

İZAHAT:

1 — Cetvelin baş tarafındaki Vilâyet hanesinin hizasına, o mevki bir Vilâyet ise sadece Vilâyetin ismi yazılarak diğer (Kaza, nahiye, köy) kelimelerinin hizaları boş bırakılacaktır. Eğer o mevki bir kaza ise kazanın ve Vilâyetin ismi yazıldıktan sonra diğer kelimelerin hizası boş bırakılacaktır. Nahiye ise kendi ismile beraber tâbi olduğu Vilâyet ve kaza isimleri yazılmakla iktifa olunur eğer bir köy ise kâffesi doldurulur:

2 — (Sokak isim ve numarası) sütununa sokağın ismi ve eğer ismi yerine numara konulmuş ise numara yazılır.

3 — (Bina numarası) sütununa binalara verilen numaralar sıra ile birbirinin altına yazılır.

4 — (Binada oturanın isim ve hüviyeti) hanesine o binada numaralama ameliyesi esnasında kim oturuyorsa onun isim ve hüviyeti, bina boşsa sahibinin isim ve hüviyeti yazılacaktır.

5 — (Binanın cinsi) sütununa o binanın ev mi, otel mi, han mı, apartman mı, resmî daire mi, velhasıl ne cins bina olduğu kayd olunur. Binanın cinsini yazarken numaralama esnasında ne iş için kullanılıyorsa o yazılacaktır, Meselâ: bir ev, mektep haline getirilmiş ise mektep, bir otel hastane diye kullanılıyorsa hastane diye yazılacaktır,

Nümune: B

(Talimatname Madde 32)
Belediye teşkilâtı olmayan yerlere mahsus
binalar cetveli

Vilâyeti Nahiyesi.....
 Kazası Köyü.....

Bina numara ları	Binanın cinsi	Binada oturanın isim ve hüviyeti	Bina nu- maraları	Binanın cinsi	Binada oturanın isim ve hüviyeti

İZAHAT:

1 — Cetvelin baş tarafındaki Vilâyet ve kaza kelimeleri hizasına o mevki hangi Vilâyet ve kazaya merbut ise o yazıldıktan sonra nahiye ise nahiye ismi yazılarak köyün hizası boş bırakılacak ve eğer o mevki köy ise merbut olduğu Vilâyet, kaza, nahiye ve köy isimlerinin kâffesi doldurulacaktır.

2 —(Binanın numarası) sütununa binalara verilen numaralar sıra ile birbirinin altına yazılır.

3 —(Binanın cinsi) sütununa o binanın ev mi, mektep mi, karakol mu velhasıl ne cins bina olduğu yazılacaktır. Binanın cinsi yazılırken numaralama esnasında ne iş için kullanılıyorsa o yazılmalıdır. Meselâ: bir ev, mektep haline getirilmiş ise mektep, samanlık olarak kullanılıyorsa samanlık, ahır olarak kullanılıyorsa ahır diye yazılacaktır.

4 — (Binada oturanın ismi ve hüviyeti) hanesine o binada numaralama ameliyesi esnasında kim oturuyorsa onun

ismi ve hüviyeti, bina boş ise sahibinin isim ve hüviyeti yazılacaktır.

Nümune: C

(Talimatname Madde: 39)

**Numara Kâğıdı
Numunesi**

Vilâyeti.....

Nahiyesi.....

Kazası.....

Köyü.....

Binanın bulunduğu sokağın ismi veya numarası.....

Binanın numarası

(1) Bina sahibinin ismi ve hüviyeti

Binada oturanın isim ve hüviyeti

Binanın tapu numarası

Binanın vergi numarası

Nüfus kaydında hane numarası

Şurayı Devlet kararları

Mülkiye Dairesi Mazbatası

No : $\frac{867}{850}$

Samsun Belediye Meclisinin bazı duhuliye resmi borçlarının takip ve tahsilinden sarfınazar olunması hakkında verdiği karara karşı Belediye Reisi tarafından yapılan itirazın 1580 numaralı kanunun 73 üncü maddesi mucibince tetkik olunmak üzere gönderildiğine dair Dahiliye Vekâletinin Yük-

(1) Binada sahibi oturuyorsa yalnız bina sahibine ait kısım doldurulur. Eğer başkası oturuyorsa mümkünse her ikisi, olmadığı takdirde yalnız oturanın isim ve hüviyeti kaydolunur.

sek Başvekâletten muhavvel 9/4/1934 tarihli ve 105/33 numaralı tezkeresile melfufları dairemize tevdi olunmakla mütalea olundu.

Belediye Meclisinin kararı: Duhuliye resmi hakkında alâkadarların vermiş oldukları müşterek arzuhal üzerine dört seneden beri takip edilmeyen ve tahakkuk ettirilmemiş olan okturva resminin takip ve tahsilinden sarfınazar olunması ve bu işi vaktü zamanile yapmayanlar hakkında kanunî takibat yapılmasına daairdir.

Belediye Reisinin itirazı Samsun tüccarlarının 929-931 seneleri zarfında başka Vilâyetlere sevk etmek üzere gümrükten çıkardıkları eşyaya ait olup sevkettikleri mahaller Belediyelerinden 45 gün içinde alacakları makbuzları Samsun Belediyesinin ibraz etmedikleri takdirde Belediye vergi ve resimleri kanunu mucibince iki kat olarak tediyesini tahriren taahhüt ettikleri duhuliye resminin affı hakkında müştereken verdikleri arzuhal üzerine bunların taahhütlerini ifa edip etmedikleri aranılmaksızın yedi bin küsur lira tutan Belediye alacağının tahsilinden sarfınazar edilmesine dair verilmiş olan kararın kanuna muhalif görülmesinden ibarettir.

Vilâyet makamının mütaleası: Belediye Reisliğince serdolunan itirazın doğru ve yerinde olduğu merkezindedir.

İcabı düşünüldü: Varidat bakayasının düşünülmesi hakkında Belediye Meclisince karar ittihaz olunabilmesi için işbu bakayanın muhasibin sun'u taksirinden mütevellit olmayarak beş sene tahsil olunmayan ve tahsili mümteni bulunduğu dairesinin takibatı ve encümenin mazbatasile tevsik olunduktan sonra keyfiyetin meclise teklif olunması icap edeceği Belediye Usulü Nizamisinin 5 inci maddesinde musarrah iken bu maddenin şümülüne girmeyen ve Belediye vergi ve resimlerinden mütevellit ve eşhas zimmetine müteallik bulunan resimlerin takip ve tahsillerinden sarfınazar edilmesi yolunda Belediye Meclisince ittihaz olunan karara karşı Belediye Reisliğince serdolunan itiraz varit bulunduğuna 12/4/1934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Heyeti Umumiye Mazbatası

No : $\frac{80}{77}$

Bazı duhuliye resmi borçlarının takip ve tahsilinden sarfinazar olunması hakkında Samsun Belediye Meclisince müttehaz karara karşı Belediye Reisi tarafından yapılan itirazın varit olduğuna dair Mülkiye dairesinin 12/4/1934 tarihli ve 867/850 numaralı mazbatası Heyeti Umumiyede okundu.

Hadisede mevzuubahis olan okturva resminin olbaptaki ahkâmın cereyanı sırasında alâkahılar tarafından tesviyesinin taahhüt edilmesi verginin tahakkuku mahiyetinde olduğundan okturva kanununun lâğvinden sonra da bu verginin mükelleften istenmesi zaruridir. Hükmünün ilâvesi suretile Mülkiye Dairesi Mazbatası 30/4/1934 tarihinde ittifakla kabul edildi.

Mülkiye Dairesi Mazbatası

No : $\frac{868}{851}$

Tanzifat yapılmayan yerlerden resim alınmaması hakkında Tokat Belediye Meclisince verilen karara Vilâyetçe itiraz edilmiş olduğundan bahisle keyfiyetin 1580 numaralı kanunun 73 üncü maddesine göre tetkik ve bir karara raptedilmesine dair Dahiliye Vekâletinin Yüksek Başvekâletten muhavvel 3/4/1934 tarihli ve 111-25 numaralı tezkeresi dairemize tevdi edilmiş olmakla okundu.

Mesele: Hesabı kat'ının tetkiki sırasında bir kısım mahallerde tanzifat yapılmadığının ve yapılmayacağının anlaşılması üzerine bu mahaller namına tahakkuk eden tanzifat vergisinin tenzili ve badema da tanzifat vergisi alınmamasına dair Tokat Belediye Meclisince verilen kararın Vilayet maka-

mınca tasvip edilmeyerek reddedilmesine karşı bazı mütalea serdi ile Belediye Reisi tarafından itiraz edilmiş olmasından ibarettir.

İcabı müzakere olundu. Hâdisede Belediye Kanununun 73 üncü maddesine temas eder bir mahiyet görülmediği ve mezkûr kanunun 71 veya 74 üncü maddelerine göre tetkik edilmesi de bu maddelerde tasrih edilen makam veya meclislerin talebine mütevakkıf bulunduğu cihetle evrakın iadesine 14/4/1934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Heyeti Umumiye Mazbatası

No : $\frac{81}{79}$

Tanzifat yapılmayan yerlerden resim alınmaması hakkında Tokat Belediye Meclisince verilen karara karşı vukubulan itirazın varit olmadığından bahisle Belediye Reisi tarafından Belediye Kanununun 73 üncü maddesine tevfi kan işin Şûrayı Devlette bir karara bağlanması talebine dair olan müracaatının Belediye Kanununun 71 ve 74 üncü maddelerine tevfi kan tetkikine imkân olmadığı hakkında Mülkiye Dairesinin 14/4/934 tarihli ve 868/851 numaralı mazbatas ı Heyeti Umumiyede okundu.

Kanuna uygun görülen mazbata mündericatı 3/5/934 tarihinde ittifakla tasvip olundu.

Bozüyük Belediyesinin 1934 senesi bütçesinde Kaymakamlıkça yapılan tadillere karşı Belediye Meclisince itiraz olunduğundan bahisle bu bapta ki evrakın tetkik olunmak üzere gönderildiğine dair Dahiliye Vekilliğinin Yüksek Başvekâletten muhavvel 4/6/1934 tarihli ve 299/15 numaralı

tezkeresile melfufları dairemize tevdi olunmakla mütalea olundu.

Kaymakamlıkça yapılan tadiller: Ayar memurluğu için konan 480 liranın 300 liraya indirilmesi ve mezarlıklar masarifi muhtelifesine ait tahsisatın depolar bekçilerine ait tahsisatla birleştirilerek her şahsa başka başka fasıllardan ücret verilmesi muvafık görülmediğinden gazhane ve yapılacak mezbaha bekçiliği için bütçeye bu senelik 120 lira tahsisat konması hususlarından ibarettir.

Belediye Meclisinin itirazı: Grup merkezi olmak itibarile ayar memurluğuna verilecek 40 lira ücretin 5 lirası İnönü 10 lirasının Pazarcık ve 25 lirasının da Bozüyük Belediyelerince temin olunmak üzere iktisat Vekâletinin tebligatına müsteniden bütçeye konduğu ve mezarlığın gazhaneye muttasıl olması ve her iki hizmet için ayrı ayrı şahıslara fazla para verip hizmet gördürmekten ise her iki işe ait masraftan verilecek onardan yirmi lira ile bu hizmetin bir şahsa gördürülmesi daha muvafık olacağı cihetle yapılan tadillerin yerinde bulunmadığı merkezindedir.

İcabi düşünüldü: Ayar memurluğu için iktisat Vekâletince vukubulan tebligat dairesinde bütçeye konan tahsisattan 180 liranın mıntakaya dahil Pazarcık ve İnönü Belediyelerince temin edileceğine ve bu muavenetin varidat bütçesine konmuş olmasına göre bu kısma ait Kaymakamlıkça yapılan tadillere karşı Belediye Meclisince serdolanun itirazın varit olduğuna ve bekçi muhassesatı hakkında serdolanun mütalea ve yapılan tadilât usule ve kanuna uygun görülmele buna karşı dermeyan olunan itirazın varit bulunmadığına 9/6/934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Denizli Belediye Encümeni ile Belediye Meclisi arasında açılan ihtilâfın Vilâyet İdare Heyetince tetkik olunarak Encümence verilen kararın tasdik edilmiş ve mezkûr ihtilâfın Belediye Kanununun 97 inci maddesi mucibince tetkiki

muktazi bulunmuş olduğundan bahisle bu baptaki evrakın bir karara bağlanmak üzere gönderildiğine dair Dahiliye Vekâletinin Yüksek Başvekâletten muhavvel 5/6/1934 tarihli ve 31/75 numaralı tezkeresile melfufları Dairemize tevdi olunmakla mütalea ve tetkik olundu:

Mesele: Delikli Çınar çarşısının mutena bir mahallinde çilingir dükkânı açmak istidasında bulunan İsmail efendinin inşaatına ruhsat verilmeyerek işbu çarşı mahallinin tayin ve tesbitini Belediye Meclisince teklif edilmesi Belediye Encümenince karar altına alınmış ve bu baptaki evrak Belediye Meclisine verilmiş iken Belediye Meclislerince bu karara muhalif olarak mezkûr mevkide demircilerle bu kabil esnaf için ayrılmış bir mahal olmadığı ve şehrin müstakbel plânı da henüz yapılmadığı ve şurada burada bu sınıf esnaf mevcut olduğu cihetle İsmail efendiye de ruhsat itası lâzım geleceğine karar verilmiş olması üzerine encümenle meclis arasında hasıl olan ihtilâftan ve bu ihtilâfı tetkik eden Vilâyet idare heyetince Belediye Encümenince verilen kararın muvafık bulunduğunu mütalea kalınmış olmasından ibarettir.

İcabı düşünüldü: Umumun selâmet, sıhhat ve huzur ve istirahatına tesiri melhuz olan imalâthanelerle sair tesisatın mevkilerini ve şartlarını evvelden tespit ve ilân etmek ve ona göre ruhsata bağlamak Belediyelerin mecburî vazifelerinden olduğu Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 13 üncü bendinde yazılı olduğuna göre bu madde hükmüne tevfikân Denizlinin en şerefli yeri olduğu anlaşılan Delikliçınar Çarşısında çilingir dükkânı açılmasına müsaade olunmaması hususunda Belediye Encümenince alınan tedbir ve ittihaz olunan karar yerinde olduğuna ve bu kabil esnaf için bir mahal tespitinin lüzumlu ve kanunî bulunduğuna 9/6/1934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Tanzimat Dairesi Mazbatası

No : $\frac{36}{30}$

1837 numaralı bina vergisi kanunu ile tatbik suretlerini gösteren nizamnameye nazaran «Devletin mülhak bütçelerle idare edilen teşekküllerin, Vilâyet idarei hususiyelerinin ve Belediyelerin mülkiyetinde olup irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilen binalar ile mütemmimatının vergiden müstesna tutulacağı» tasrih edilmiş olduğu halde bazı Vilâyetler defterdarlıklarınca bu istisnanın yalnız dinî hizmetlerin ifasına mahsus ibadethanelere münhasır olduğu ve hademei hayratın ikametlerine tahsis edilmiş olan meşruta hanelerin istisnalar meyanında bulunmadığı ileri sürülerek bunlardan da vergi talep edilmekte olduğundan ve halbuki meşruta haneler nizamnamedeki irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilen binalar nevinden olduğu cihetle bazı defterdarlıkların izah edilen noktai nazarları nizamnamenin maksadına muvafık olmadığından bahisle nizamnamenin doğru tatbikini temin etmek üzere mezkûr fıkranın Şûrayı Devletçe tefsiri hakkında Evkaf Umum Müdürlüğünden Yüksek Başvekâlete takdim olunup Şûrayı Devlete havale buyrulan 13 mayıs 1934 tarihli ve 144422/49 numaralı tezkere dairemize tevdi kılındığından okundu.

Evveleminde bu husus hakkında Maliye Vekilliğince ne düşünüldüğü anlaşılmak üzere sorularak gelen cevapta bina vergisi kanunu ile nizamnamenin üçüncü maddesinin birinci fıkrasında Devlete, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen teşekküllere ve Belediyelere ait olup irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilen binaların vergiden müstesna bulunduğu yazılı olduğundan mülhak bütçe ile idare edilen Evkaf idaresine ait olup mezkûr idarece bilâbedel meşrutunlehlerrinin ikametine tahsis edilmiş bulunan meşruta hanelerin «irat getirmeyecek bir cihete mahsus bulunmalarından dolayı» kanun ve nizamnamenin zikrolunan hükümlerine tevfikân vergiden istisnası ve mütevellileri tarafından idare edilen mülhak va-

kıflara ait meşruta hanelerinde vergi ile teklifi lüzum mütalea ve teemmül ederek keyfiyet cevaben İstanbul Varidat Tahakkuk Müdürlüğüne bildirildiği gibi diğer mülhakat memurlarına da tamimen tebliği derdest bulunduğu bildirilmiştir.

1837 numaralı ve 4/7/1931 tarihli bina vergisi kanununun üçüncü maddesinde aşağıda yazılı binaların icar ve İsticar edilmemek şartile bina vergisinden müstesna olduğu gösterildikten sonra bir numaralı fıkrada «Devlete, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen teşekküllere ve Belediyelere ait olup irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilen binalar» zikredilmiştir. Bina vergisinin tatbiki suretlerini gösteren 19 kânunusani 1932 tarihli nizamnamenin üçüncü maddesinde de aşağıdaki fıkrada yazılı binalar icar ve isticar edilmemiş olmak, ait olduğu fıkralarda yazılı kayıt ve şartları haiz bulunmak üzere bina vergisinden müstesna olduğu gösterilmiş ve bir numaralı fıkrada da «Devletin mülhak bütçelerle idare edilen teşekküllerin, Vilâyet idarei hususiyelerinin ve Belediyelerin mülkiyetinde olup irat getirmeyecek bir cihete tahsis edilen binalar ile mütemmimatı» zikredildikten sonra, Devletin, mülhak bütçelerle idare edilen teşekküllerin, Vilâyet idarei hususiyelerinin ve Belediyelerin mülkiyetinde bulunan binalara ait ve onların mütemmimatından bulunan arazi ve arsadan tabîî semere ve hasılatı satılacak olsa veya bir bedel mukabilinde birine ihale edilse dahi bu vaziyet o binaların irat getiren kısımdan olduğunu ifade etmez. Umumî müzeler, tarihî ve dinî abideler ve kütüphaneler gibi halkın talim ve terbiyesine taallûk eden binaların muhafaza ve idameleri için duhuliye alınması ve mebaninin irat getiren binalardan sayılmasını istilzam etmeyeceği tasrih edilmiştir.

İcabı düşünüldü:

Gerek kanunun gerek nizamnamenin maddelerine nazaran vergiden istisna için iki şart gözetilmekte olup biri binanın ciheti aidiyeti diğeri de irat getirmeyecek bir cihete muhassas bulunmasıdır.

Meşruta haneler kimin ikametine muhassas ise o zatın ondan ikamet suretile bilâ bedel istifade etmesi tabî bulunduğuna göre irat getirmeyecek bir cihete muhassas bulunduğu şüphesizdir.

Aranılacak diğer bir noktada binaların ciheti aidiyeti olup maddede bu meyanda mülhak bütçelerle idare edilen teşekküller sarahaten yazılı olmasına ve Evkaf Umum Müdürlüğü mülhak bütçe ile idare edilen bir teşekkül bulunmasına binaen mülkiyeti Evkaf Umum Müdürlüğüne ait olup meşrutunlehlere tarafından işgal edilen meşruta hanelerin kanunun sarahati veçhile vergiden istisnası icabeder.

Bu suretle Maliye Vekilliğince kabul edilerek tamimen alâkadarlara tebliğ olunduğuna göre nizamnamenin tefsiri yolunda başkaca karar ittihazına mahal görülmemiştir.

Keyfiyetin Şûrayı Devlet Kanununun on yedinci maddesinin 4 üncü fıkrası mucibince bir kerede Heyeti Umumiyece müzakeresi zımında Riyaseti Celileye takdimi 2/6/1934 tarihinde ittifakla kararlaştırılmıştır.

Heyeti Umumiye Mazbatası

No : $\frac{114}{112}$

Meşruta hanelerin mülkiyetlerinin, mülhak bütçe ile idare edilen Evkaf Umum Müdürlüğüne ait olmasına ve irat getirmeyen bir cihete tahsisleri şüphesiz bulunmasına göre bina vergisinden istisnaları icabedeceği esası Maliye Vekilliğince kabul olunarak tamim edilmiş olduğu anlaşılmışna göre nizamnamenin tefsiri yolunda ayrıca bir karar ittihazına mahal görülemediğine dair Tanzimat Dairesinin 2/6/934 tarihli ve 26/30 numaralı mazbatasını Heyeti Umumiye okundu.

Kanuna uygun görülen mazbata münderecatı, 7/6/1934 tarihinde ittifakla tasvip olundu.

Mülkiye Dairesi Mazbatası

No: 1214
1185

925/926 ders senesi içinde Kayseri Muallim mektebinin beşinci sınıfından tardedilmiş iken bu ciheti saklayarak Lise onuncu sınıf derslerinden verdiği imtihanı muvaffak olup 926 senesinde muallim muavinliğine ve daha sonra açılan kursta da muvaffak olarak muallimliğe tayin edilmiş olan Yozgat Gedik Hasanlı köyü Muallimi Kasım Beyin vaktile Muallim mektebinden tardedilmiş olması Devlet mekteplerinde muallim ve mürebbi vazifesini deruhde etmesine ve kurslara iştirak ederek muallim olmasına mâni olacağı Yozgat Vilâyetinden bildirilmekte ve meslekî ehliyet ve şeraiti haiz olmadığı bu kere tebeyyün eden mumaileyh hakkında evvelce verilmiş olan tayin kararının ref ve iptali talep edilmekte olduğuna ve bu cihet şayanı tecviz görülmekte ise de muallimliğe tayin edilirken mektebi ne suretle terketmiş olduğunu araştırmayan mülga mıntaka Maarif Eminliği makamının bu hatası yüzünden senelerden beri devam eden memuriyetinin kendisi için bir hakkı müktesep teşkil edip etmeyeceği tereddüdü mucip olduğundan keyfiyetin bir kerede Şûrayı Devletçe tetkik edilmesine dair Maarif Vekâletinin Yüksek Başvekâletten muhavvel 22/5/934 tarihli ve 53962 numaralı tezkeresile melfufları dairemize tevdi edilmiş olmakla mütalea ve icabı müzakere olundu.

Reis, Mithat Bey, herhangi bir suç ile meslek mektebi olan muallim mektebinden tardedilen bir kimsenin yine herhangi bir şekilde muallim olabilmesi o mektebin teessüsünden matlup olan maksadı ihlâl edeceği gibi Maarif Vekâletince kat'î olarak bildirilmeyen tardı mucip suç da Muallim Kasım Bey tarafından saklanmış olmasına nazaran mumaileyhin muallimlikte devamı muvafık olamayacağı reyinde bulunmuşlarsa da muallim ve muallim muavinleri münhasıran muallim mekteplerinden yetişmeyip İdadî ve Lise mezunlarından kurslara devam edenlerde muallim ve muallim muavinliğine kabul

olunmakta ve hatta muallim mekteplerinin son sınıflarında iki sene terfi edemediklerinden dolayı mektepten ihraç edilenler bile muavinlikte istihdam edilmekte bulunmasına ve Kasım Bey ise Muallim mektebinden ayrıldıktan sonra malûmatını ikmal edip ehliyetname almış ve sicilne nazaran sekiz seneden beri muvaffakiyetle hizmet ederek bu müddet zarfında vazifeye dikkatsizlikten dolayı verildiği anlaşılan bir ihtar ve bir tevbihten maada yolsuz ve uygunsuz bir hareketi görülmemiş ve vaktile mektepten ihraç edilmesinin de şeref ve haysiyeti muhil bir sebepten, ileri gelmediği anlaşılmakta bulunmuş olmasına ve esasen bir mektepten ihraç edilen bir kimsenin muallimlikte veya Devlet hizmetlerinden herhangi birinde istihdam edilmeyeceğine dair ne umumî ve nede hususî kanunlarda bir kayıt ve sarahat mevcut olmamasına göre bahsi geçen hadisenin hakkı müktesibini ihlâl sebeb teşkil etmeyeceği ekseriyetle ve keyfiyetin bir kere de Heyeti Umumiye arzı ittifakla tezekkür kılındı.

Heyeti Umumiye Mazbatası

No: $\frac{112}{111}$

Kayseri Muallim Mektebinin beşinci sınıfından tardedilmiş iken Lise onuncu sınıf derslerinden imtihan vererek Muallim Muavinliğine ve sonradan kursa iştirak ile muallimliğe tayin edilmiş ve sekiz seneden beri muallimlikte hizmet etmekte bulunmuş olan Muallim Kasım Beyin muhilli şeref ve haysiyet bir sebebe müstenit olmayan tart keyfiyeti muallimlikteki mütesep hakkının ihlâlüne sebep teşkil edemeyeceğine dair Mülkiye Dairesinin 26/5/1934 tarihli ve 1214/1185 numaralı mazbatasını Heyeti Umumiye okundu.

Mülkiye Dairesi Reisi Mithat Beyin, daire mazbatasında akalliyet reyinde yazıldığı veçhile herhangi bir suç ile olursa olsun Muallim mektebinden çıkarılmış olan bir kimsenin diğer

bir suretle muallimlik mesleğine girmesi doğru olmayacağı ve Azadan Edip Kemal Beyin de mazisi meşkûk bir zat uhdesine tedris ve terbiye vazifesi tevdi teviz edilemeyeceği ve muallimlik vazifesinde kullanılacak her zatın mazisini bilmek hususunda Vekâletçe aciz gösterilemeyeceği için Kasım Beyin muallim mektebinden tardedilmesi sebebinin Maarif ve mektep idaresi kayıtlarını tetkik ederek ve sınıf arkadaşlarının ifadelerini alarak meselenin hakikatini tesbit etmeden bir mütalea dermeyan edilmesi doğru olamayacağı yolundaki teklifleri ekseriyete iktiran etmedi.

Maarif Vekâletince mumaileyh Kasım Beyin muallim mektebinden tardı sebebi tahkik edilerek haysiyet ve şerefî muhil bir sebep mevcut olmadığı takdirde meslekte ipkası ve aksi halde meslekle alâkasının kesilmesi icabedeceği mütaleasında bulunan Tanzimat Dairesi Reisi İsmail Hakkı, azadan Asım, Ömer Lutfi, Edip Kemal, Ferit, Nusret ve Nuri Beylerin muhalif reylerine karşı Mülkiye Dairesi Mazbatasında beyan olunan mütalea, 7/6/1934 tarihinde, ekseriyetle tasvip olundu.

Maliye ve Nafia dairesi Mazbatası

No : $\frac{22}{27}$

Hariciye Vekâletinden Başvekâlet Yüksek makamına yakılıp Şûrayı Devlete havale ve dairemize tevdi buyurulan 5/5/934 tarihli tezkerede:

Deniz ordusunda istihdam edilmiş olan Alman tebaasından mütehasıs Mösyö Ahndut'un üç aylık ücretinden mukavele hilâfına buhran vergisi kesildiği Alman Sefareti Büyük Elçiliği tarafından beyan ve iddia edilmesi üzerine, cereyan eden muhabere neticesinde, Maliye Vekâletince yapılar, kat'iyatın mukavele hilâfindan olmadığı noktasında ısrar edildi-

ğinden bahisle bu ihtilâfın halline kat'î neticeye raptı zımında işin Şûrayı Devletçe tetkiki teklif edilmektedir.

Bu baptaki evrakı muhabere tetkik olundukta;

Almanya Sefaretinin; Hükümetle Mösyö Ahndut arasında yapılan mukavelenamenin dördüncü maddesi: Mumaileyhe her ay nihayetinde kanunî vergilerin tenzilinden sonra safi olarak 3000 rayış markın tutarı olan Türk lirasının tesviyesi ve on beşinci maddesi de: Türkiyede halen mevcut ve ileride mevkii mer'iyete vaz'ı muhtemel kanunların, mumaileyhin mezkûr mukavele ile tanılan haklarına İrası zarar edememesi merkezinde olduğunu, ve dördüncü maddedeki hükmün bil hassa mumaileyhin maaşından hiç bir tevkifat yapılmamasını teminen konmuş bulunduğunun beyanile, son üç aylığından buhran vergisi olarak kesilen akçenin kendisine tesviye ettirilmesini iltimas eylemesi üzerine bu bapta Hariciye Vekâletinden vaki olan iş'ara Maliye Vekâletinden gelen cevapta; Bu kabil ecnebi mütehassıslara ait ücretlerin muafiyeti için Buhran Vergisi Kanununda bir sarahat, ve yerli ile ecnebi arasında mükellefiyetçe bir fark olmadığından tevkifat icrası zarurî bulunduğu, ve eğer ki mukavelede tesbit olunan ücreti tam olarak almak kasdile akti mukavele etmişken bu maksadın ademi tahakkukunu görmesinden dolayı her hangi bir ecnebi feshi aktedebilir. Ve böyle bir teşebbüs vukuunda o ecnebinin Devletçe hizmetinden devamı istifade mültezem ise kazanç vergilerinde olduğu gibi Muhasebei Umumiye Kanununun 136 inci maddesindeki eşkâl ve merasim dairesinde buhran vergisi için yapılacak tevkifatın ücrete zammı suretile muamele ifası lâzım gelir ise de, Mösyö Ahndut'un mukavelesi hitam bulmuş olmak hasebile mumaileyh hakkında bu şeklin tatbikına imkân görülemediği bildirilmiş, ve yerli ve ecnebilere karşı bilâ istisna tatbiki tabii olan kanunların hususî bir mukavele ile o kanunların şümülünden sarahaten beri kılınmış olan haklara icrayı tesir etmemesi iktiza eylediğine göre Mösyö Ahndut'un ücretinden kat'î icabeden mezkûr vergi miktarının Devletçe deruhte edilerek 3000 markın tamamen kendisine tesviyesi hakkında Hariciye Hu-

kuk Müşavirliği mütaleasile yine Hariciye Vekaletince Milli Müdafaa Vekâletinden vaki olan istifsar üzerine, bu mütaleanın Milli Müdafaa Vekâleti Hukuk Müşavirliğince de teyit edildiğinin cevaben iş'ar kılındığı anlaşılmıştır.

İcabı müzakere olundu:

1926 senesi martından 28 şubat 1932 tarihine kadar istihdam edilmek üzere Türkiye Cumhuriyeti Bahriyesinin Fen Müşavirliği Şefi sıfatile Türkiye hizmetine alınmış olan Almanya Devleti tebaasından Mösyö Ahndut ile Milli Müdafaa Vekâleti arasında münakit mukavelei hususiyenin dördüncü maddesinde: «Mühendis Her Ahndut'a 1 mayıs 1930 tarihinden itibaren hizmetten infikâki tarihine kadar şehri ücret olarak üç bin yüz elli Alman rayış markı mukabili Türk lirası tahsis edilmiş olan bu ücretten 150 Alman rayış markı mukabili Türk lirasından ibaret tevkiyatı kanuniyenin tenzilinden sonra mütebaki üç bin Alman rayış markı mukabili Türk lirasının her ay nihayetinde kendisine itası işbu mukavele ile tekrarr ettirilmiştir.» Ve on beşinci maddesinde de : «Kendisi Türkiyede bulundukça Hükümetçe neşredilmiş ve edilecek kavanin ve nizamata tâbiyeti deruhte eder. Fakat bu mukavelede musarrah hukuku tahdit edilemez.» denilmesine, ve Kanunu Medeninin birinci ve Borçlar Kanununun 18 inci maddeleri hükmünce alelittlak ukudatı şahsiye ve mukavelâtı hususiyede sekil ve şartların tayin ve tesbitinde vaz ve istimal olunan kelime ve isimlere bakılmayarak tarafeyni âkideynin zamanı akitdeki hakiki ve müşterek maksatlarını aramak lâzım geleceğine göre abidevince muruzzikir mukavele mevaddındaki kuyut ve şuruttan kasedilen mana ve istihdaf olunan gaye Devletçe atiyen neşredilecek yeni kanunların hükümlerde vaz olunacak yeni vergilerden istisna iddiasında bulunulamayacağı, ve fakat bunun mukaveleten ve sarahaten iktisap edilmiş olan haklara da icrayı tesir etmeyeceği hususlarından ibaret olmakla, mevzu bahis ücreti şehriyenin tam olarak tesviyesi ve ayni zamanda badelmukavele 30 teşrinisani 1931 tarihinde neşredilip gerek ecnebi gerek yerli umu-

ma şamil bulunmuş olan 1890 numaralı Buhranı İktisadî Vergisi Kanununun mumaileyh hakkında da tatbiki icabeder. Ancak zahiren yekdiğerine muarız gibi görülen kanunî ve hukukî şu iki vecibe tamamen ifa edilebilmiş olmak üzere buhran vergisi namile kat edilen miktara tekabül eden meblâğın mumaileyhe itası zarurî olacağı ve bu tarzı muamelenin tatbiki halinde mezkûr 1890 numaralı kanunla mevzuubahis mukavelenin dördüncü ve on beşinci maddelerindeki sarîh hükümler telif edilmiş bulunulacağı mütalea kılınmakla keyfiyetin bir kere de Heyeti Umumiyece tetkikine müsaade buyrulmak üzere evrakın Riyaseti Celileye takdimi 27 mayıs 1934 tarihide tezekkür kılındı.

Heyeti Umumiye Kararı

No : $\frac{115}{113}$

Deniz Ordusunda mütehasıs olarak istihdam edilmiş olan Alman tebaasından Her Ahndudt'un üç aylık ücretinden kesilen İktisadî buhran vergisine tekabül eden kısmın, mukavelenin 15 inci maddesi hükmüne binaen kendisine ödenmesi lâzım geleceğine dair Maliye ve Nafia Dairesinin 27/4/1934 tarihli ve 22/27 numaralı mazbatası Heyeti Umumiyede okundu.

Kanuna uygun ve esbabı mucibeye müstenit görülen mazbata mündericatı, 7/6/1934 tarihinde, ittifakla tasvip edildi.

Adliye Harç Tarifesi Kanununun Şûrayı Devlette tatbik Suretini gösterir izahname

6/9/1934 tarihli ve 2503 numaralı Adliye Harç Tarifesi Kanununun yüzüncü maddesinde: Şûrayı Devlette açıl-

lacak idarî davalardan bu kanunda yazılı hukuk işlerinden alınan peşin harç ile kaydiye, tebliğ, tezkere ve ilâm harcı alınacağı ve Memurin Muhakematı Kanununa göre yapılacak itirazlarla bu itiraz üzerine verilecek kararlardan ceza işlerinden alınacak harçların istifa olunacağı yazılıdır. Bu madde hükmüne tevfikân kanunun Şûrayı Devlete taallûk eden kısımlarına ait alınacak harçların miktarile tarz ve sureti istifası aşağıda gösterildiği veçhile olacaktır.

1 — Peşin harç: Şûrayı Devlete ikame olunacak İdarî davada; dava edilen şeyin miktar veya kıymetine veyahut davanın mahiyetine göre davacıdan peşin olarak ilâm harcının dörtte biri alınır. «Madde: 7»

Miktar veya kıymeti 2500 kuruşu geçen davalarda miktar veya kıymetin binde yirmisi nisbetinde harç alınır. «Madde: 19»

Kıymet tayini mümkün olmayan davalarda ilâm harcı dört liradır. «Madde: 20»

Kıymet tayini mümkün olmayan davalardan yüz kuruş peşin harç alınır. «Madde: 8»

Vergi ve resimlere ait bulunan davalar kıymeti muayyen olmayan davalardan alınacak maktu harca tâbidir. «Madde: 100»

Bu fasılda münderiç 9 ve 10 uncu maddelerin Şûrayı Devletçe tatbik sahası yoktur.

2 — Kaydiye: Şûrayı Devlete ikame olunacak İdarî davalara dair verilecek arzuhal ve lâyhaların ve ilişik olarak verilecek arzuhal ve lâyhaların ve ilişik olarak verilecek ve ibraz olunacak evrakın her birinden yirmi kuruş kaydiye harcı alınır. «Madde: 2»

Kayda tâbi evraktan bir kere kayıt harcı alındıktan sonra evrak diğer bir husus için yeniden ibraz olunursa kayıt harcı tekrar alınır. «Madde: 4»

Kaydiye harçları ait olduğu evraka pul yapıştırılarak istifa olunur. Pul, tarih ve mühür ve imza ile iptal olunur.

Kayıt defterinin numarası da evraka işaret edilir. «Madde: 5»

Kayda tâbi evrakın kayıt harcı alınmadıkça muameleye konması caiz değildir. «Madde: 6»

Bu fasılda münderiç üçüncü maddenin Şûrayı Devletçe tatbik sahası yoktur.

3 — Tebliğ harçları: Arzuhal ve lâyiha ve cevapname ve diğer dava evrakının tebliğinde her bir nüsha için tebliği isteyenenden on kuruş alınır. «Madde: 11»

Bu fasılda münderiç 12 inci madde adliye mahkemelerine ait olduğundan Şûrayı Devletçe tatbik sahası mevcut değildir.

4 — Tezkere harçları: Resmî dairelere yazılacak her tezkereden elli kuruş alınır. Ancak bunların tekitlerinden harç alınmaz, istenilen kayıt ve malûmatın esasen mevcut olmadığı veya iddia hilâfına bir kayıt ve malûmata dair cevap geldiği surette mahkeme kararıle tezkerenin yazılmasını isteyenenden yüz kuruştan bin kuruşa kadar ayrıca harç alınır. «Madde: 40»

5 — İlâm harçları: Miktar veya kıymeti 2500 kuruşu geçen davalara dair verilen ilâmlardan hüküm altına alınan miktar veya kıymetin binde yirmisi nisbetinde harç alınır. «Madde: 19»

Kıymet takdiri mümkün olmayan davalardan ilâm harcı dört liradır. «Madde: 20»

Davanın reddi halinde ilâm harcı dört yüz kuruştur.

«Madde: 21»

Davadan feragat ve davayı kabul veya sulh vukuunda ilâm harcının yarısı alınır. «Madde: 22 Son fıkra»

İlâm suretlerinin beherinden iki yüz ve evrak suretlerinin her birinden elli kuruş harç alınır. «Madde: 39»

İadei muhakeme talebinin reddi halinde maktuan dört yüz kuruş alınır. İstidanın kabulünden sonra verilecek kararlar beş yüz kuruş harca tâbidir. «Madde: 45»

Kanunun yüzüncü maddesinde iadei muhakeme talebi üzerine verilecek kararlardan harç alınacağına dair sarahat mevcut değil ise de bu hususta verilecek kararlar esas kararı olmasına ve idari davalar üzerine verilecek esas kararlar harca tâbi bulunmasına binaen mezkûr maddedeki «İlâm harçları» şümulü dahilinde olması zarurî görülmüştür.

Kanunun beşinci faslındaki celse harçları ve altıncı faslındaki hükümden evvel verilen kararlardan alınacak harçlar ile on dördüncü faslındaki mahkeme haricindeki muamelelerden alınacak harçlar, yüzüncü maddede mezkûr olmamasına binaen bunlardan harç alınmayacaktır. Miktar ve kıymeti 2500 kuruşu geçen davalarda bu kanun hükümlerine göre harç alınır. «Madde: 1»

6 — Memurun Muhakematı Kanununa göre yapılacak itirazlarla bu itiraz üzerine verilecek kararlar:

İtiraznamelerden 20 kuruş kaydiye alınır. «Madde: 2»

Kanunun itirazının reddi halinde 50 kuruş alınır. «Madde: 56»

Müddei şahsinin itirazının reddi halinde 40 kuruş alınır. «Madde: 59»

Şahsî davanın geri alınması halinde 80 kuruş alınır. «Madde: 60»

Mazbata suretlerinden 50 kuruş alınır. «Madde: 39»

Müddei şahsiler müteaddit ise 59 uncu maddedeki harcın iki katı alınır. «Madde: 61»

Müruru zaman, vefat ve af sebeble hukuku amme davasının ortadan kalkması halinde müddei şahsî veya müştekiden 56 inci maddedeki harcın onda üçü alınır. «Madde: 64»

Kanunun mer'iyeti: - Harç Tarifesi Kanunu 1 Ağustos 1934 tarihinden itibaren mer'idir. «Madde: 103»

Bu kanunun hükümleri tatbik edilecek hususlarda mer'iyet tarihinden sonra yapılacak muameleler için bu kanuna göre harç alınır. «Madde: 102»

Harçların sureti istifası: - Harç Tarifesi Kanununun beşinci maddesinde kaydiye ve zabıt harçları ait olduğu evraka pul yapıştırılarak istifa olunacağı musarrah olmasına mebni kaydiye ile tebliğ ve tezkere harçları ait olduğu evraka pul yapıştırılmak suretile istifa olunacaktır.

«Harcı alınmaksızın arzuhallerin muameleye konulması caiz olmamasına «Madde 6» mebni harçları tesviye edilmeyen arzuhaller bilâmuamele iade edileceğinden gerek resen ve gerek en büyük mülkiye memuru vasıtasile verilecek arzuhallerde harem behemehal birlikte verilmesi ve müruru müddete esas olacak tarih, arzuhallerin kaydı tarihi olmasına göre dava ve itirazların müruru müddete tâbi olmamalarını teminen bu hususa dikkat edilmesi lâzımdır.»

Mahallin en büyük mülkiye memuru vasıtasile gönderilecek dava ve iadei muhakeme arzuhallerde cevabî lâyhaların her iki nüshasına ve merbutlarına mahallince kaydiye ve tebliğ ve bir de rubu ilâm harcı alınarak ve lâzım gelen pullar ilsak olunarak Şûrayı Devlete gönderilmelidir.

Vilâyet ve kazalar vasıtasile ilâm ve suret talep edenler harçlarını mahallî mal sandığına yatırarak alınacak makbuz resmî tahriratla Şûraya irsal suretile taleplerini yapabilirler.

Şurayı Devletten sadır olacak ilâmların alâkadarlara tebliği için mebhus ilâmlar mahalline «..... kuruş ilâm harcı mal sandığına teslim olunarak alınacak makbuz üzerine alâkadarlara tebliği» şerhile gönderilir ve mahallerince bu suretle muamele olunarak ilâmlar alâkadarlara verilir. İki ay zarfında harcı verip ilâmını almayanlardan bu harç mahallî en büyük mülkiye memurunun havalesile Tahsili Emval Kanunu mucibince tahsil olunur.

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Nüfus İ. U. M.
Ş. 3. M.
Sayı
14447
1390

Talimatname

Kayıtsız Nüfus vakalarının kaydı hakkında

ANKARA
1934

Nüfus memurlarının başlıca vazifelerini gösterir

TALİMATNAME

Umumî Esaslar:

Nüfus memurlarının başlıca vazifeleri doğumları, ölümleri, evlenmeleri, boşanmaları vaktinde kayıt etmek olup bu vak'alarda - boşanmadan madası muhtar ve ihtiyar heyetlerinin ve belediyelerin ilmühaberlerine istinat ettirilir. Yeni tabiiyete alınanların kaydında ve nakil ve iskân olunan göçebe ve yerlilerin kayıtlarının naklinde Dahiliye Vekâletinin emri esastır.

Mahkemelerin kararı da kayda daima bir esas tutulur.

Bu vak'alardan yılı içinde kayıt edilenler o yılın vukuat defterine yazılırlar: doğumlar (Doğum vukuat defterine), ölümler (Ölüm vukuat defterine), evlenmeler (Evlenme) ve (yer değiştirme) vukuat defterlerine ve boşanmalar keza boşanma ve yer değiştirme vukuat defterlerine yazılırlar.

Yılı geçen nüfus vak'aları ise bu defterlere yazılamazlar. Bunlardan doğumlar (Yeniden kayıt vukuat) defterine, ölümler (eski ölümler vukuat defterine), evlenmeler ve boşanmalar (eski evlenme) ve (eski boşanma) ve aynı zamanda (yer değiştirme) defterlerine yazılacaklardır.

Vukuat defterlerine yazılan vak'aların en çok beş gün içinde esas defterlerine işlenmesi mecburidir.

Muhtarlar ve belediyeler tarafından verilmiş bulunan gizli nüfus vak'aları defterlerinde yazılan vak'aların yalnız yeni yıla ait olanlar vukuat defterlerine geçirilecek (eski yıllara) ait vak'alar bu defterlerde bırakılıp buradan esas defterlerine işlenecektir.

I

Doğumlarda:

A: Yeni doğumlarda yani bir ay içinde haber verilen doğumlarda muhtar ve ihtiyar heyetinin veya belediyenin pulsuz ilmühaberi üzerine doğum, hemen doğum defterine ve esas defterinde babasının yanma kayıt edilir ve doğan çocuk için nüfus cüzdanı verilir.

B: Gizli doğumlarda yani bir aydan sonra haber verilen doğumlarda yine belediyelerin veya muhtar ve ihtiyar heyetlerinin pulsuz ilmühaberi üzerine çocuk vukuat defterine ve babasının esas defterine kayıt olunup çocuğa nüfus cüzdanı verilir.

Babaları ile anaları arasındaki nikâhları yazılı olmayan çocukların doğum ilmühaberleri idare heyetlerince tasdik edilmek 2330 numaralı kanun iktizasındandır Çocuk haber verildiği yıl içinde doğmuş ise doğum vukuat defterine ve daha evvelki yıllarda doğmuş İse yeniden kayıt vukuat defterine kayıt olunur, bu defterlerden esas defterlerine İşlenir.

Çocuğun yaşında şüphe hasıl olursa Nüfus memuru çocuğu görmek ve yaşını hükümet tabibine veya idare heyetine takdir ettirmek isteyebilir. 15 Birinci teşrin 934 tarihinden sonra gizli doğumların nüfus memuru ve idare heyetince görülüp yaşının takdir edilmesi mecburidir.

Belediyeler veya muhtarlar tarafından bugüne kadar verilmiş veya 15 İkinci teşrin 934 tarihine kadar verilecek ve idare heyetlerince tasdik olunmuş veya olunacak tasdikli gizli nüfus defterlerinde yazılı gizli nüfuslar doğrudan babalarının esas defterlerine kayıt olunur ve kendilerine nüfus cüzdanı verilir.

Bu tasdikli defterlerde yazılı olduğu halde babaları da esas defterlerinde kayıtlı olmayan gizli nüfuslar ayrı bir hane halinde nüfus esas defterlerine yazılabilir.

15 Birinci teşrin 934 tarihinden sonra haber verilecek gizli doğum vak'aları aynı suretle kayıt olunmakla beraber

alâkadarlar idare heyetince cezalandırılmak üzere bir müzekkere ile kazalarda kaymakamlara, merkez kazalarında vilâyete bildirilecektir.

C: Belediye veya muhtarlardan alınmış doğum ilmühaberleri ile bildirilen doğum veya gizli doğum vak'asının sahibi müracaat edilen nüfus dairesi esas defterinde yabancı olarak kayıtlı bulunuyorsa bu vak'a (Doğum) veya (Yeniden kayıt) vukuat defterine ve esas defterindeki yabancı kaydına yazılıp doğum nüfus kâğıdı verilmekle beraber esas kaydının bulunduğu nüfus dairesine de bir hafta zarfında bu vak'a bildirilecektir.

Ç: Belediye veya muhtarlardan alınmış doğum ilmühaberleri ile bildirilen doğum veya gizli doğum vak'asında doğan çocuğun babası müracaat edilen nüfus dairesinin esas defterinde ne yerli ne de yabancı olarak kayıtlı değil ise bu doğum vak'ası (doğum) veya (yeniden kayıt) vukuat defterine yazıldıktan ve kendisine musaddak bir numara kâğıdı verildikten sonra:

I: Çocuğun babası buranın esas defterlerine yerli ve yabancı olarak kayıt edilmek istemiyorsa vak'a üç gün içinde yerli ve yabancı olarak esas defterine kayıtlı bulunduğu nüfus dairelerine yazılır ve doğum İlmühaberinin pulsuz tasdikli sureti yollanır. Yerli olarak yazılı bulunduğu nüfus dairesi tasdikli doğum ilmühaberleri üzerine bu vak'ayı esas defterine bir hafta içinde kayıt edip bir nüfus cüzdanı doldurur ve yollar.

II: Çocuğun babası müracaat ettiği nüfus dairesinin esas defterlerine yabancı olarak kayıt edilmek istiyorsa kendisinin ve diğer ailesi fertlerinin nüfus cüzdanlarını gösterirse derhal bu nüfus dairesinin istediği mahalle veya köyün esas defterine nüfus cüzdanlarına göre belediye veya muhtar ve ihtiyar heyetinden getirilecek pullu bir ilmühaberle yabancı olarak kayıt edilir ve yeni doğum vak'ası da buraya yazılıp çocuğa nüfus cüzdanı verilir. Ancak yabancı olarak kayıt hadisesi ile doğum ilmühaberinin musaddak sureti esas kaydının bulunduğu Nüfus dairesine de yazılır ve

oradaki kayıt sureti de getirilir. Gelecek kayıt sureti ile yeniden tesis edilmiş olan yabancı kayıt arasında mübâyenet hasıl olursa bu mübâyenet kaymakamlığa veya merkez kazasında vilâyete yazılır, bu makamlarca yapılacak muhabere ve tahkikatla mübâyenet izale olunur, neticeye göre kayıtlarda usulüne göre tashihat yapılır.

III: Çocuğun babası müracaat ettiği Nüfus dairesi dahilinde daimî ikamet tesis etmiş olur ve bu dairenin esas defterlerine geçmek ister ise Belediyeden veya muhtar ve ihtiyar heyetinden getireceği pullu (yer değiştirme ilmühaberi) üzerine esas kaydının bulunduğu Nüfus dairesinden kayıtlarının musaddak suretleri getirilip usulen (yer değiştirme) muamelesi ikmal edilir. Ondan sonra doğum vak ası esas defterine kayıt olunur ve çocuğa nüfus cüzdanı verilir.

D: Babası belli olmayan ve alelittlak da Umumhanelerdeki kadınlardan doğan ve Kanunu Medenî hükümlerine göre piç olan çocuklar analarının yanına kayıt olunurlar. 2330 numaralı kanunun hükümlerine dahil olan çocukların analarının yanlarına kaydı memnudur.

E: Muhtar ve İhtiyar heyetleri veya belediyeler tarafından verilmiş veya 15 İkinci teşrin 934 tarihine kadar verilecek ve idare heyetlerince tasdik edilmiş veya edilecek gizli doğum defterlerinde yazılı doğum vak'alarının da kaydı doğum ilmühaberleri üzerine yapılacak kaydın aynıdır. Yalnız bu defterlerde yazılı (934) yılı içindeki doğumlar (Doğum vukuat) defterine geçirilip oradan esas defterlerine işlenecektir.

31 Kânunuevvel 933 ve daha evvelki tarihlere ait doğumlar (yeniden kayıt) vukuat defterine işlenmeyerek doğrudan esas defterlerine geçirilecektir.

Bir yanlışlığa ve çifte istatistik işlenmesine meydan bırakılmamak üzere muhtarlar veya belediye defterlerin doğum vukuat defterlerine alman vak'aların hizasında kızıl mürekkeple vukuat defterinin sahife ve sıra numarası konacaktır.

F: Yeni vatandaşlığa alınanların kaydı:

I: Muhacirler, mülteciler, tabiiyet beyannamesi imzaladıkları takdirde muhacir defterlerine kayıt olunup kendilerine muhacir kâğıdı verilir. Muhacir kâğıdı ile bir Nüfus dairesine müracaat eden muhacir derhal kaza muhacir defterine kayıt olunur, ve muhacir kâğıdının arkasına şerh verilir ve bu kâğıdı veren Nüfus memurluğuna ve Nüfus Umum Müdürlüğüne bu kayıt işi bildirilir.

İcra Vekilleri Heyeti kararı alınarak tabiiyete kabul edilmiş olan muhacir ve mülteciler Vekâletin bu kararı tebliğ eden tahrirâtı üzerine derhal kayıt olunurlar. Bunlardan ayrıca muhtar veya belediye ilmühaberi aranmaz. Ve tabiiyet harici alınamaz. Bu kayıt üzerine ellerindeki muhacir kâğıtları geri alınıp yerine pulsuz nüfus cüzdanları verilir. Muhacirlerin evrakından pul aranmaz ve bunlara verilecek evraka pul yapıştırılmaz.

II: Muhacir olmayan ecnebiler İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tabiiyetimize alınmışlar ise bunlarda Vekâletin bu kararı tebliğ eden tahrirâtı üzerine Nüfus kütüklerine yazılırlar. Bunlardan da ayrıca belediye, muhtar ve ihtiyar heyeti ilmühaberi aranmaz. Ancak bunlardan 1260 numaralı Harç Kanununun 3 üncü maddesi mucibince harç alınıp bu harç miktarı muamelelerine pul yapıştırılır. Ondan sonra kayıt yapılır.

Ancak ellerinde mevcut ecnebiliğe delâlet eden ikamet tezkeresi, pasaport ve sair ne gibi vesaik varsa bunlar alınıp Nüfus dairesindeki kendilerine mahsus dosyada hıfzolunur. Kendilerine nüfus hüviyet cüzdanı verilir.

III: Vekiller Heyeti kararile tabiiyete alınanlar - gerek muhacir ve mülteci olsun, gerek diğer ecnebilere olsun- (Yeniden kayıt vukuat) defterine yazılırlar ve oradan esas defterine geçirilir. Yeniden kayıt vukuat defterine yazıldıktan sonra vukua gelecek doğumlar yerli doğumlar gibi muameleye tâbi olurlar.

G: Hastaneler, hapisanelerde sıhhi müesseseler müdür

veya başhekimleri kendi müesseselerinde doğacak çocuklar için ayda bir gönderecekleri tasdikli defterlerde veya münferit verilen şehadetnamelerde yazılanlar doğrudan bu kayıtlar veya münferit şehadetname üzerine (Doğum vukuat defterine) ve oradan esas kütüğe kayıt olunurlar.

H: Türkiye haricinde doğan çocuklar Türkiye Konsolosları tarafından verilecek veya bu Konsoloslar veya Hariciye Vekâletince tasdik olunacak vesikalar üzerine kayıt olunurlar.

II

Ölümlerde:

A: Yeni ölümlerde yani on gün içinde haber verilen ölümlerde muhtar ve ihtiyar heyetlerinin veya belediyenin pulsuz ilmühaberleri üzerine ölüm hemen (Ölüm vukuat) defterine yazılır. Ve buradan esas defterine geçirilir ve Nüfus cüzdanı alınıp iptal olunur.

B: Gizli ölümlerde yani on günden sonra haber verilen ölümlerde muhtar ve ihtiyar heyetinin veya belediyenin pulsuz ilmühaberleri üzerine vak'a yıl içinde vaki olmuş ise (Ölüm vukuatı) defterine kayıt olunur. Ölüm daha eski yıllarda vaki olmuş ise (Eski ölüm vukuat defteri) ne kayıt olunur ve Nüfus cüzdanı alınıp iptal edilir.

C: Kayıplar hakkındaki muamelelerde 24/12/933 tarih ve 13674 2133 sayılı tamim dairesinde ikmal edilerek yeni yıl içinde vaki olmuş ise (Ölüm vukuat) defterine ve eski yıllarda olmuş ise (Eski ölüm vukuat) defterine kayıt olunur.

Ç: 15 Birinci teşrin 934 tarihinden sonra haber verilecek olan gizli ölüm ve kayıp vak'aları alâkadarlar idare heyetince cezalandırılmak üzere bir müzekkere ile kaymakamlık veya valilik makamına da bildirilecektir.

D: (Ölüm) veya (Eski ölüm) vukuat defterlerine yazılan ölümler ve kayıpların beş gün içinde esas defterlerine

işlenmesi mecburidir. Esas defteri başka Nüfus dairesinde bulunan ölüm ve kayıp vak'alarının da beş gün içinde o Nüfus dairesine yazılması ve ölüm ilmühaberinin veya kayıp evrakının tasdikli bir sureti gönderilmesi mecburidir.

Başka Nüfus dairesinden tasdikli ölüm ilmühaberi veya kayıp evrakı alan Nüfus dairesi bu evrak üzerine ölüm veya eski ölüm vukuat defterine bunu işlemeyip doğrudan beş gün içinde esas defterine yazacak ve esas defterine yazdığını tasdikli evrakı gönderen Nüfus dairesine bildirecektir. Bu dairede vukuat defterine esas defteri numarası kıızıl mürekkeple işaret edilip kaydı kapatılacaktır. Ölüm vukuat ilmühaberi sureti gönderen her Nüfus dairesi bu ölümün esas defterine işaret edildiğine dair cevap alınca kadar bu isi takiple mükelleftir.

E: Muhtar veya belediyeler tarafından verilmiş ve 15 ikinci teşrin 934 tarihine kadar verilecek olan gizli ölüm defterlerinde yazdan ölümler ve kayıplardan 934 yılı İçinde vukubulmuş olan ölümler ve kayıplar ölüm vukuat defterine islenecek ve oradan esas defterine geçirilecektir. 1 ikinci kânun 934 tarihinden evvelki ölümler eski ölümler vukuat defterine işlenmeyip doğrudan esas defterlerine işlenecektir.

Ancak ölümler vukuat defterine geçirilen vak'aların hizalarına ölüm defterlerinin sahife ve sıra numarası kıızıl mürekkeple işaret olunacaktır.

F: Esas defterlerinde hiç bir yerde kaydı olmayan ölüm ve kayıp vak'aları yani mektum nüfuslardan vukubulmuş olan ölüm ve kayıp vak'aları aynı zamanda mektum doğum defterlerinde kaydı yoksa oraya da kayıt edilip oradan esas defterine geçirilerek ondan sonra esas defterinde ölüm ve kayıp vakası işlenecektir.

C: Hastahane, hapisane ve sıhhi müessese Müdürleri ve başhekimleri tarafından müesseselerinde ölenler hakkında on beş günde bir gönderilecek tasdikli defterlerde yazılı ölüm vak'aları başka vesikaya ihtiyaç görünmeksizin ölüm vukuat defterlerine ve oradan esas kütüklerine işlenir.

H: Vapurlarda ölenler vapur kaptanlarının iki şahitle beraber imzalayacakları pulsuz ilmühaberler üzerine yazılırlar. Ecnebi memleketlere ait vapurlardan verilen ilmühaberler Türkiye Konsolosları tarafından tasdik edilmek mecburidir.

Türkiye haricinde ölenler Türkiye Konsolosları tarafından verilecek veya bu konsoloslarca veya Hariciye Vekâletince tasdik edilecek vesikalar üzerine kayıt olunurlar.

III

Evlenmelerde:

A: Evlenmeler için istenen kayıt suretleri en çok beş gün içinde gönderilmek ve sorulan suallere beş gün içinde cevap verilmek mecburidir.

B: Yeni evlenme vak'aları yani on beş gün içinde bildirilen evlenme vak'aları Belediyelerin veya muhtar ve ihtiyar heyetlerinin pulsuz ilmühaberleri üzerine evlenme defterlerine ve oradan beş gün içinde esas defterlerine kayıt olunur.

Evlenme işlerinde kadının erkeğin yanına ve iç güveyisi halinde erkeğin kadının hanesine yer değiştirme muamelesi yapılmak lâzımdır.

Evlilikte kadının erkeğin yanına nakli esas olduğundan bu nakil için muhtar ve ihtiyar heyetlerinin veya belediyelerin verdikleri pulsuz evlenme ilmühaberleri kâfi olup bu ilmühaber üzerine bir taraftan evlilik muamelesi, diğer taraftan yer değiştirme işi birlikte ikmal olunur. Erkeğin iç güveyisi olarak kadının yanına nakli isteniliyorsa bunun için muhtar ve ihtiyar heyetinden veya belediyeden ayrıca bir de pullu yer değiştirme ilmühaberi istenecektir.

C: Gizli evlenme vak'alarında yani on beş günden sonra haber verilen evlenme vak'alarında:

Bu vak'aları üçe bölmek lâzım gelmektedir.

Birincisi: Kanunu Medenin tatbik tarihi olan 4 teşr-

inievvel 926 tarihine kadar olanlar. Bunlar 2330 numaralı Af kanununun 16 ıncı maddesinin A fıkrası ve 31/1/934 tarih ve 1687/193 sayılı talimatname mucibince ya eski izinname veya belediye veya muhtar ve ihtiyar heyetlerinin pulsuz ilmühaberi ve idare heyetinin kararı üzerine kayıt olunurlar.

İkincisi: 4 teşrinievvel 926 tarihinden 2330 numaralı kanunun neşri tarihi olan 28/10/933 tarihine kadar evlenme vak'aları bunlar da iki kısım olup birinci kısım Kanunu Medenin hükümleri dahilinde muhtar ve ihtiyar heyeti huzurunda veya belediyede nikâhları akit edildiği halde Nüfusa kayıt edilmemiş olan evlenmeler. Bunlar muhtar ve ihtiyar heyetlerinin veya belediyelerin pulsuz ilmühaberleri üzerine kayıt olunurlar, ikinci kısım imam nikâhı ile bu müddetler içinde evlenmiş bulunanlar. Bunlardan çocuk doğmuş ise 2330 numaralı kanunun 16 ıncı maddesi, 16/ 11/933 tarih ve 10975/1750 numaralı tahriratla gönderilen ve 31/1/934 tarih ve 1687/193 numaralı talimatlar hükümleri dahilinde Belediyelerin veya muhtar ve ihtiyar heyetlerinin pulsuz ilmühaberleri ve mahallî idare heyetlerinin kararıyle kayıt olunurlar.

Ancak bunlardan erkeğin başka karısı veya karının başka kocası mevcut olmamak şart olduğundan Nüfus kayıtlarında erkeğin başka karısı veya karının başka kocası mevcut görünüyorsa işi tahkika sevk etmek ve mülkiye makamının tahkikatı neticesine göre muamele yapmak mecburiyeti vardır.

İmam nikâhı ile evlenmiş olmadıkları halde Noter mukavelesiyle veya yazılı veya yazısız, sarîh veya zımnî bir mukavele ile karı koca yaşayan çiftlerden çocuk doğmuş olur ve iki tarafta evlenme kaydını isterlerse bunlar da idare heyetinin kararı ile evli olarak kayıt olunurlar.

İki taraftan birisi istemezse çocuk idare heyeti kararı ile babasının esas kaydı yanına yazılır ve anası da gösterilir. Yanız evlenme yazılmaz ve yer değiştirilme yapılmaz.

Erkeğin mevcut başka karısı bulunur ve fakat ikinci veya üçüncü ve hatta dördüncü karıdan da çocuk doğmuş olursa bu çocuk erkeğin çocuğu olarak kendi esas kaydının yanına yazılır, anası da gösterilir. Ancak bu evlilikleri göstermek kabil olmaz. (Muhtar ve ihtiyar heyetinin veya belediyenin ilmühaberleri ve idare heyetinin kararı üzerine).

Karısı başkasile evli görünüyorsa ve yeni erkekle çocuk dünyaya gelmiş ise tahkikat üzerine karının 28/10/933 tarihinden evvel boşandığı veya eski kocanın öldüğü sabit olursa çocuk babanın yanına yazıldığı gibi evlilik te yazılır. (Yine muhtar ve ihtiyar heyetinin veya belediyenin ilmühaberi ve idare heyetinin kararı üzerine) karının eski kocası sağ bulunur ve boşadığı sabit olmazsa yeni koca ile evliliğin kaydına imkân yoktur. Ancak çocuk babasının yanına yazılır, ve Anası da gösterilir. Keyfiyet te Müddeiumumiye bildirilir. Kadın bir kaç erkekle imam nikâhı ile yaşamış bulunur ve en son erkekten de çocuk olmuş olursa ve en son erkeğin de başka karısı yoksa - diğer erkeklerle Nüfus kaydında evli olduğu yazılı değil ise - bu erkekle evliliği kayıt olunur. (Yine muhtar ve ihtiyar heyetinin veya belediyenin ilmühaberleri ve idare heyetinin kararı üzerine) diğer erkeklerden doğmuş olan çocuklar, anası bu kadın olarak gösterilmek üzere bu erkeklerin yanına kayıt olunur. (Muhtar ve ihtiyar heyetinin veya belediyelerin ilmühaberi ve idare heyetinin kararı üzerine).

Ancak kadının bu erkeklerden biriyle evliliğine dair Nüfusta kayıt varsa boşanmada vaki olmuş ise kadın ancak bu kayıtlı olduğu erkeğin karısı olarak gösterilebilir.

Üçüncüsü: 28/10/933 tarihinden soma vukubulan evlenmeler ve bu evlenmeler ancak Kanunu Medeninin hükümlerine muvafık olarak Nikâh memurları veya muhtar huzurunda vukubulmuş ise muhtar ve İhtiyar heyetlerinin veya belediyenin pulsuz ilmühaberleri üzerine kayıt olunurlar.

Ç: 28/10/933 tarihinden sonra Kanunu Medeni hükümlerine muvafık olarak Nikâh memuru veya muhtar hu-

zurunda yapılmayan evlenmeler, Nüfus kayıtlarına yazılamazlar.

D: 15 birinci teşrin 934 tarihine kadar bildirilen evlenmeler Cezasız evlenme ve esas defterlerine geçirilir. Bu tarihten sonra bildirilecek gizli evlenmeler defterlere yazılmakla beraber ceza alınmak üzere bir müzekkere ile mülkiye makamında yazılır.

E: Muhtar ve ihtiyar heyetlerinin ve belediyelerin vermiş oldukları ve 15 ikinci teşrin 934 tarihine kadar verecekleri kayıtsız evlenme defterleri İdare heyetlerinin kararı üzerine Nüfus esas kütüklerine işlenecektir. Ancak bunlardan 934 yılı içinde yapılmış bulunan evlenmeler evlenme vukuat defterine yazıldıktan sonra oradan esas defterlerine geçirilecektir, Diğer yıllara ait evlenme vakaları doğrudan esas defterlerine işlenecektir. Evlenme vukuat defterine yazılan evlenme vak'aları hizasına evlenme vukuat defterinin sahife ve sıra numaraları kıızıl mürekkeple yazılacaktır.

F: Evlenme vukuat defterinden veya muhtar ve ihtiyar heyetleri ve belediyeler tarafından tasdikli olarak verilip idare heyetlerince tasdik olunan defterlerden esas defterine naklolunan evlenme vak'aları erkeğin de kadının da Nüfus cüzdanlarına kayıt olunup tasdik edilir. Bu tasdikli kayıtlar Nüfus cüzdanındaki diğer kayıtlar kadar muteberdir.

IV

Boşanmalarda:

A: 4 teşrini evvel 926 tarihinden sonra boşanmalar ancak Hâkimin kararıyla muteber olduğundan bir mahkeme kararı olmadıkça Nüfus kayıtlarına yazılamazlar.

B: 4 teşrini evvel 926 tarihinden evvele ait olan boşanmalar muhtar ve ihtiyar heyetinin veya belediyenin pullu İlmühaberi ve idare heyetinin kararı ile Nüfus kütüklerine kayıt olunur.

V

Nüfus Cüzdanları:

A: Nüfus cüzdanları doğum bahsında yazılan şekillerde kayıt edilmiş bulunan doğumlar için verilir.

B: Zayiinden Nüfus cüzdanı esas kaydın veya yabancı kaydın bulunduğu yerden muhtar ve ihtiyar heyetinin veya belediyenin fotoğraflı ilmühaberi üzerine ve fotoğraf yapıştırılarak verilir.

Yabancı kayıttan nüfus cüzdanı verildiği takdirde esas kaydın bulunduğu Nüfus dairesine de yazılır. Her iki taraf esas defterine zayiinden nüfus kâğıdı verildiği işaret olunur.

Zayiinden nüfus kâğıdı verilenlere mahsus bir defter tutulacak ve defter birden başlamak üzere sıra ile numara yürütülecek ve bu muameleler ertesi yıllarda da teselsül ettirilecektir.

Ç: Nüfus cüzdanı değiştirmek isteyenlere müracaatı üzerine derhal yenisi verilecektir. Eskisi de evrakı müsbite olarak dosyalarda saklanacaktır.

Fotoğrafı bulunmayan bir nüfus cüzdanı değiştirmek isteyen kimse yenisine fotoğraf yapıştırmak isterse muhtar ve ihtiyar heyetinden veya belediyeden fotoğraflı ve pullu bir ilmühaber getirmeğe mecburdur.

Nüfus daireleri kendilerine gösterilen nüfus cüzdanlarını kendi esas defterlerinde yerli ve yabancı olarak kayıtlı bulunsun veya bulunmasın bunu değiştirebilirler. Ancak değiştirilmek istenen nüfus cüzdanında sahteliğe delâlet eden veya şüphe veren bir hal varsa o vakit esas kaydının bulunduğu Nüfus dairesinden esas kayıt suretini getirtip ona göre vermeğe mecburdur.

Ç: Nüfus cüzdanlarının müracaattan itibaren en çok 24 saat içinde verilmesi ve değiştirilmesi ve esas kayıt sureti getirtmek icap eden halde de en çok bir ay içinde muamelenin bitirilmesi mecburidir.

Sahibi müracaat isterse ücretleri ve cevaplarının ücretlerini kendi vererek muhabereyi tella yaptırabilir.

1/8/934

Dahiliye Vekili N.

Vehbi

Tamimler

Başvekâletten:

Ölçüler Kanununun tatbik tarihi olan 31/12/1933 tarihinden önceki veya sonraki zamanlara ait kayıtlar, fiat temevvüçleri, ithalât, ihracat ekme, sulama, ve kurutma sahaları ve istihlâk miktarları ve saire hakkında Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret ve Zahire Borsaları, resmî daireler, ve hususî teşekküller tarafından hazırlanan rapor etüt, cetvel ve istatistiklerle gerek ayrıca ve gerek gazetelerle yapılan ilân ve sair bilumum neşriyatın Ölçüler Kanununun birinci maddesi mucibince âşarî metre sistemi ölçülere çevrilmiş olarak yapılması ve Vekâletler ve resmî daire ve müesseselerce ölçülerle alâkalı malzemesi Avrupadan veya dahilden tedarik edilecek ihalelerde bütün ölçü vahitlerle ölçü aletleri tip ve sistemlerinin, yapılışlarının, yapılış maddelerinin, şekil, tertibat ve yanlış paylarının ölçüler kanun ve nizamnamesile iktisat Vekâleti tarafından tanzim olunan talimatnamelere uygun olması lâzım gelirken bu hususların bazı daire ve müesseselerin nazarı dikkatinden kaçtığı görülmekte olduğundan ölçüler kanun, nizamname ve talimatnamelerine tevfikan muamele edilmesinin temin buyurulması iktisat Vekâletinin iş'arı üzerine tamim olunur.

Emniyet İşleri U. M.

Ş. IV

Öz:

Ecneblerin göremeyeceği işler hakkında.

No. 4901/110

24/5/934 tarihli ve 4019 numaralı tamime ektir.

Türk vatandaşlarına tahsis edilen sanat ve hizmetler hakkındaki 2007 numaralı kanunun tatbikine dair olan İcra Vekilleri Heyeti Kararnamesinin tarihi 21 Mayıs 934 ve numarası da 1359 dur.

Binaenaleyh sadır olan işbu talimatnameyi havi 4109 numaralı tamime merbut olup, bu kanuna tevfikan işlerini terkedecek yabancılara tebliğ olunacak varakaların Vilâyetinizce tabettirilerek tevzii muvafık görülmüştür. Ana göre muktezasının ifasile neticenin iş'arını rica ederim efendim.

12/6/1934

Öz:

Yerleşmek üzere Türkiye'ye gelen muhacirlerin ecanip kanunundan hariç tutulması II.

No. 4897

Memleketlerinden ilişkilerini keserek yerleşmek üzere Türkiye'ye gelen muhacirlerin vatandaşlığa kabul muameleleri ikmal edilinceye kadar ecneblerin Türkiye'de seyahat ve ikametleri hakkındaki kanun ile buna bazı maddelerini değiştiren 983 numaralı kanun hükümlerinden muaf tutul-

maları, İcra Vekilleri heyetinin 2/4/934 tarihli ve 2/346 numaralı kararnamesile tasvip ve kabul edilmiştir.

Ana göre muamele ifası tamamen rica olunur efendim.

12/6/1934

No. 4906/100

Herhangi bir mevzu üzerine devair şubatından yazılan yazılara verilen cevaplarda ekseriyetle hangi daire ve şubenin ifadesile yazıldığı nazarı itibare alınmadığı gibi cevabî tezkerelerde de tarih ve numaraları yazılmaması veya yanlış yazılması yüzünden muamelâttaki matlûp sür' atin ihlâlâline ve muamelâtın teşevvüşüne sebebiyet verilmektedir.

Badema hangi şube ifadesile yazıldığı ve tarih, numarasının doğru olarak yazılması hususunun teminini rica ederim efendim.

12/6/1934

Öz:

Vatandaşlıktan düşürülen Arsak
Hayik Mığırđıç H.

No. 4998

İstanbul Vilâyetinin Üsküdar kazası Selâmet mahallesinde Kabristan sokağında 10 numaralı hane üzerine 1308/ 1310 doğumu ile kayıtlı ve halen Selânikte mukim Kevork Mığırđıçyan ismindeki şahsın vaziyeti 1041 numaralı kanuna tevafuk ettiğinden İcra Vekilleri Heyetinin 19/2/933 tarih ve 13839 numaralı kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu adamın bir daha Türk hukukundan İstifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamamen rica olunur efendim.

12/6/1934

Öz:

Vize müddetleri hakkında'.

No. 4896

Memleketimize gelen ve giden yabancılarla vatandaşlarımızın vizeleri üç türlü olabilir.

- 1 — Transit vize,
- 2 —Adi vize,
- 3 — Müddetli vize.

Transit vizenin müddeti 15 gündür ve Türkiyeye girdiği tarihten itibaren başlar.

Adi vize müddetsizdir. Bu şekilde gelen yabancılar birer ikamet tezkeresi alarak diledikleri kadar otururlar.

Müddetli vizeler mukabele tedbirleri tatbik olunan devletler tebaasına veya mübadillere verilir ve sahibinin ikameti muayyen müddetlerle temdit olunur.

Diğer taraftan hangi neviden olursa olsun Konsolosluklarımızca veya salâhiyettar diğer makamlarımızca verilen bütün vizeler verildiği tarihten itibaren iki ay zarfında kullanılmak şartile muteberdirler. Bu müddet geçince yeniden vize almak lâzım gelir. Bu noktaya işaret etmek için bazı Konsolosluklarca (bu vize verildiği tarihten itibaren iki ay için muteberdir.) yolunda verilen şerhlerin vize müddetine ait olduğuna hükmedilerek bazı transit vizeli yolcuların memleketimizde iki ay kalabilecekleri veya adi Vize ile gelen yolcuların bu şerh dolayısıyla iki aydan fazla oturamayacakları zehabı hasıl olduğu cereyanı muameleden anlaşılmaktadır.

Yukarıda nevileri yazılı vizelerin hepsi alındıkları tarihten itibaren iki ay zarfında istimal edilmedikleri takdirde hükümsüz kalırlar. Verilen şerhlerde bunu İzhar içindir. Binaenaleyh keyfiyetin alâkadarlara anlatılarak yanlışlığa mahal verilmemesinin teminini ve neticenin iş'arını rica ederim efendim.

12/6/1934

No. 4963

Memleketimizdeki diplomatlar ile yabancı elçiliklerin diplomat sınıfına mensup olmayan memurlarına ve müstahdeminine ve bunların efradı ailesine verilen bilcümle muafiyetleri ve hüviyet varakalarının nevini gösterir liste bağlı olarak gönderilmiştir. Ana göre muamele ifası tamimen rica olunur efendim.

12/6/1934

Öz:

Yabancıların istizan edilmeden köylerde ikametlerine meydan verilmemesi hakkında.

No. 1664

Köy Kanununun 88 inci maddesi hükmü mucibince: köylerde oturacak ecnebiler hakkında Vekâletten istizan edilmesi mecburî olduğu halde birçok yerlerde bu lâzimeye riayet edilmediği ve tabiiyete kabul için müracaat eden İran ve Arnavut tebaalı yabancıların ekserisinin ikametgâhları köylerde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yabancıların köylerde oturması hakkındaki istizan

mecburiyetine dikkat ve itina ile riayet olunmasının alâkadarlara tebliğini ehemmiyetle rica ederim efendim.

12/6/1934

Öz:

Nazaret oğlu Karabetin vatan-
daşıktan düşürülmesi H.

No. 4004

Kocaeli Vilâyetinin, Aslanbey köyünün 331 numaralı hanesi üzerine 1322 doğumu ile kayıtlı Nazaret oğlu Karabet Suriyede resmî izin almaksızın Fransız hizmeti askeriyesine girdiğinden 1312 numaralı kanuna tevfikân İcra Vekilleri Heyetinin 21/2/933 tarih ve 13885 numaralı kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu adamın bir daha Türk hukukundan istifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamimen rica olunur efendim.

12/6/1934

Öz:

Kaybolan Macar tebaalı çocuk
hakkında.

Romanyada mukim Szöcs Zoltaime Ghioroc Jud Arda namında bir Macar kadını 13 sene evvel kaybolan 15 yaşındaki oğlunu bulmak için müracaat ederek bir müddet evvel oğlunun bir Türklerle beraber Köstenceden Türkiyeye gittiğini ve o Türkün adres ve ismini öğrenmek kabil olmadığının yalnız Türkiye'de büyük bir çay ve kahve mağazasında olduğunu bildirmiştir.

1905 tarihinde Borosjeno Kom Arad da dünyaya gelip ismi Raffay Lajos olan bu Macarın hâlen 28 yaşında gözleri, saçları siyah yüzü esmer, boyu orta ve sağ ayağının topal olduğu kadının mektubundan anlaşılmaktadır.

Mıntakaları dahilinde bu evsafa bir kimsenin bulunup bulunmadığının araştırılması ile neticenin bildirilmesini tamimen rica ederim efendim.

12/6/1934

Öz:

Serkis Kirkoryanın vatandaşlıktan düşürülmesi H.

No. 4900

Erzincan Vilâyetinin, Kemah kazası Ermelik nahiyesi Tavginer köyünde 41 numaralı hane üzerine 1300 doğumlu kayıtlı ve hâlen Selânikte mukim Bedros Kirkoryan oğlu Serkis Kirkoryan'ın vaziyeti 1041 numaralı kanuna tevafuk ettiğinden dolayı Yüksek Vekiller Heyetinin 19/2/933 tarih ve 13859 numaralı kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu adamın bir daha Türk hukukundan istifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamimen rica olunur efendim.

12/6/1934

Öz:

Şimavon Bahçelyanın vatandaşlıktan düşürülmesi H.

No. 4299

Ankara Vilâyetinin, Keskin kazası Yenice Gayri İslâm

mahallesinde 3 numaralı hane üzerine 1307 doğum ile kayıtlı ve hâlen Budapeştede mukim Ohannes Bahçeli oğlu Şimavon Bahcekyan'ın vaziyeti 1041 numaralı kanuna tevafuk ettiğinden Yüksek Vekiller Heyetinin 29/3/933 tarih ve 14062 numaralı kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu adamın bir daha Türk hukukundan istifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamimen rica olunur efendim.

12/6/1934

Öz:

İstanbuldaki Avusturya Sefaret Şubeleri hakkında

No. 5527/128

1 Mayıs'tan itibaren İstanbuldaki Avusturya sefaret şubeleri sefaret konsolosluk şubesine çevrilmiştir. Mezkûr şubenin memuriyet havzasının İzmir Vilâyeti hariç olmak üzere bütün Türkiye olduğu ve bilûmum Vilâyetlerimizle temas edebileceği Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir.

Ana göre muktezasının ifası tamimen rica olunur efendim.

10/7/1934

Öz:

Ecnebi memleketlere seyahat edecek olan vatandaşlarımız hakkında

No. 5527/128

Ecnebi memleketlere seyahat edecek olan bazı vatandaşlarımızın transit olarak içinden geçecekleri memleketlere ait vaziyetleri olmadığından alıkonularak uzun müddet bekledikleri ve bir çok devletlerin de memleketlerinden transit olarak geçecekler hakkında aynı usulü takip etmekte oldukları Hariciye Vekâletinin iş'arından anlaşılmıştır.

Vatandaşlarımızın ve herhangi alâkadarın bulunduğu yerde gideceği ve içinden geçeceği bütün memleketler için vize verebilecek konsolosluklar bulunduğu takdirde bu usulde bir zorluk yoksa da aksi halde yukarıda yazılı zorlukların çıkması ve vatandaşlarımızın ecnebi diyarda muztar vaziyetlere düşmeleri muhtemeldir.

Bu ihtimale binaen pasaport veren makamlarca alâkadarların nazarı dikkatlerinin celbedilmesinin gerek bu usul ve gerekse başka devletlerce vatandaşlarımız hakkında duhul ve transit için tatbik edilmekte bulunan sair usullerin pasaport alman yerlerde göze çarpacak bir surette ilân edilmesinin teminini tamimen rica ederim efendim.

10/7/1934

Öz:

Avcı kulüpleri hakkında

No. 5529/126

Beynelmilel avcılık meclisi 1 Haziran 931 tarihinde Pariste vukubulan umumî içtimasında atideki temenniyatta bulunmuştur.

Eshabı tarafından münhasıran avcılık için istimal edilecek eslihai nariyenin hudutlarımızdan serbestçe geçirilmesini tecvizi takdirinde kendilerile bilitilâf otomobiller için carîyet cüzdanı tertibini ve bu usulün bazı hükümetlerce ademi tecvizi takdirinde kendilerile bilitilâf otomobiller için carî usule mümasıl bir muvakkat kabul muamelesinin tesisi.

İşbu temenni mucibince Bulgaristan avcıları millî teşkilin talebi üzerine Bulgar parlamentosu 18 Haziran 933 tarihinde âtideki teklifi kabul etmiştir. Millî avcılar teşkili tarafından davet edilen ecnebi avcılara meccanen av ruhsatiyesi verilecek ve beher fert için iki adet av tüfegile 500 adet fişenk gümrük resmine tâbi olmaksızın ithal edilecektir.

İşbu kararın Vilâyetinizde resmen teşekkül etmiş avcı kulüplerine tebliğde neticenin iş'arı tamamen rica olunur Ef.

10/7/1934

Öz:

Vatandaşlıktan düşürülen A-gop Pehlivan H.

No. 5450/121

İstanbul Vilâyetinin, Eminönü kazası Kumkapı, kâtip Kasım mahallesinde Su terazisi sokağında 52 No. hanesi üzerine 1316 doğumu ile kayıtlı ve halen Bükreşte mukim Kirkor Pehlivan oğlu Agop Pehlivan ın vaziyeti 1041 No. kanuna tevafuk ettiğinden dolayı Yüksek İcra Vekilleri Heyetinin 29/3/933 tarih ve 14062 No. kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu adamın bir daha Türk hukukundan istifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamamen rica olunur efendim.

10/7/1934

Öz:

Pasaportlar hakkında

No. 5751/120

1 — Kullanılmakta olan pasaportların kaplarındaki pasaportun bir sene için muteber olduğu hakkındaki ibarenin yalnız Türkçe olarak yazılıp Fransızcası yazılmamış bulunması yüzünden ecnebi makamların; muteber olan pasaportları olmayanlardan ayırt edemeyecekleri aşikârdır.

2 — Pasaportların kaplarında basılı muhtıralara ecnebi memleketlere giden vatandaşlarımızın vatandaşlık ilmühaberi almak mecburiyetinin konsolosluk bulunan bir şehirde ikamet etmesini gösterecek bir şekilde yazılmış bulunması mahzurlu görülmektedir.

Bunun önüne geçilmek üzere pasaportlar doldurulurken itibar müddetinin Fransızca olarak da okunaklı ve göze çaracak bir surette yazılmasına ve muhtıranın 1 inci maddesindeki (konsolosluğumuzun bulunduğu mahalde) ibaresinin konsolosluklarımızın memuriyet havzasında ve 2 inci maddesindeki mahalli ikametlerinde ibaresinin de memuriyet havzalarında suretinde düzeltilmesi Hariciye Vekâletince muvafık görülmüştür. Muktezasının ifası tamimen rica olunur efendim.

10/7/1934

Öz:

Türk vatandaşlığından düşürülen Haçayan oğlu Kaspar ile Karlo kerimesi Matalya H.

No. 5453/118

Amasya Vilâyetinin Gümüşlüzade mahallesinde Hallen

köyünde 71 No. hane üzerine 1303 doğumu ile kayıtlı ve halen Erivanda mülkim Artin Haçayan oğlu Kaspar ile Trabzon Vilâyetinin Muhiddin mahallesinde 62 No. ev üzerine 1312 No. kayıtlı karısı Dülger oğlu Karlo kerimesi Natalya 1041 No. kanuna tevfikân icra Vekilleri heyetinin 19/2/933 tarih ve 13859 No. kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmişlerdir.

Bu şahısların bir daha Türk hukukundan istifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmelerine meydan verilmemesi tamamen rica olunur efendim.

10/7/1934

Öz:

Vatandaşlıktan düşürülen Aharon oğlu Karabet H.

No. 5446/125

Harputtan Hüseyini köyü ahalisinden ve Türk vatandaşlarından olup 1913 te Amerikaya giderek resmî izin almaksızın Amerika tabiiyetine geçen 1898 doğumlu Aharon oğlu Karabet namı diğeri Charles A. Kollikyan namındaki Ermeni 1312 numaralı kanuna tevfikân icra Vekilleri Heyetinin 12/2/1933 tarih ve 13885 numaralı kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu adamın bir daha Türk hukukundan istifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamamen rica olunur efendim.

10/7/1934

Öz:

Vatandaşlıktan düşürülen Arseniye hakkında

No. 5447/124

Haçik Takvor kızı Arseniye 1041 numaralı kanuna göre İcra Vekilleri Heyetinin 19/2/933 tarih ve 13869 numaralı kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu kadının bir daha Türk hukukundan istifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamimen rica olunur efendim.

10/7/1034

Öz:

Vatandaşlıktan düşürülen Kirkor Zangoçyan H.

No. 5448/123

Muhterik Bursa Yenişehir sicil nüfusunun Çayı mahallesinin 71 No. hanesi üzerine kayıtlı Kileci oğullarından Andirya Zangoçyan oğlu Kirkor Zangoçyan resmî izin almaksızın Yunan tabiiyetine geçtiğinden 1312 No. kanuna tevfiakan Yüksek İcra Vekilleri Heyetinin 21/2/933 tarih ve 13885 No. kararnamesile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu adamın bir daha Türk hukukundan istifadesine ve millî hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamimen rica olunur efendim.

10/7/1934

Öz:

Vatandaşlıktan iskat edilen
Abdülcelil hakkında

No. 5449/122

Bağdatlı İbrahim oğlu Abdülcelil'in vaziyeti 1312 No. kanunun 9 uncu maddesine tevafuk ettiğinden icra Vekilleri Heyetinin 4/12/933 tarih ve 15378 No. kararı ile vatandaşlığımızdan iskat edilmiştir.

Bu adamın Türk hukukundan istifadesine ve milli hudutlarımız dahiline girmesine meydan verilmemesi tamamen rica olunur efendim.

10/7/1934

Öz:

Vatandaşlıktan düşürülen
kırk kişi hakkında

No. 5453/118

Bağlı listede isimleri ve soyları yazılı olan 40 kişinin vaziyetleri 104 No. kanuna tevafuk ettiğinden dolayı İcra Vekilleri Heyetinin 25/12/932 tarihli ve 13668 No. kararnamesi ile vatandaşlığımızdan iskat edilmişlerdir.

Bu şahısların bir daha Türk hukukundan istifadelerine ve millî hudutlarımız dahiline girmelerine meydan verilmemesi tamamen rica olunur efendim.

10/7/1934

İsmi: Babasının ismi	Doğduğu tarih	Sicilli nüfusa kaydolunduğu mahal
1. Avram Rutriç oğlu Pontof Rutriç	1301	Kırklareli Müsevî korakâsı hane 30
2. Yasef Levi oğlu Ester Levi	1311	Kırklareli Müsevî korakâsı hane 89
3. Semuel Maca İlya Maca	1299	İzmir berber Zühtü sokağı Ha. 51,82
4. Torus Manuk oğlu Aram Manuk oğlu		Erzincan Prudestan mahalle-şi hane
5. Mekon Agopyan Vartan Agopyan	1316	İstanbul Kumkapı hane 1 82,60
6. Kabril Hancıyan Haçik Kabril oğlu	1319	İstanbul İmrahor İlyas bey hane 45,3
7. Ohannes Kasapyan Artin Albert Kasapyan	1314	İstanbul Pangaltı Kaya S. Hane 38,21
8. Braha David Yasef	1295	İstanbul Kiremitçi Ahmet Çelebi mahallesi
9. Arun Yafet Sultana	1302	İstanbul Altıncı daire
10. Barun Takurbarunyan	1299	Bandırma Uzunoğlu mahallesi 73,1
11. Mıgırdiç Simoncıyan Sultana Simoncıyan	1278	Beyoğlu İstiklâl caddesi 439 Apartman
12. Karabet Diran Gemiciyan	1317	Elâziz hane 19,458,64
13. Mesrup Hüseyinciyan Sısak Hüseyinciyan	1304 1306	İstanbul Beşiktaş Sinanpaşa Tramvay caddesi hane 2
14. Rafail Döanbaz Roza Döanbaz	1329	Lüleburgaz 64,1
15. Azak Azak Fran-		

İsmi: Babasının ismi	Doğduğu tarih	Sicilli nüfusa kaydolunduğu mahal
siz Alber	1292	Bursa Vilâyeti Altınparmak
Fransiz	1290	caddesi
16. Agop Nazaretyan		
Vartanuş Nazaret- yan	311	İstanbul Kadıköy Alisuadi sokağı
17. Avram Polikar		
Merkadu Polikar	1288	Beyoğlu Gürüoğlu S. hane 25
18. Kirkor Ököznallıyan	295	Dinan Dinan Kayseri duğum- lu hane 59
Kivurk Ököznallıyan		
19. Yakuf Sarı oğlan		
oğlu	1310	
Murduhay Savul		Tokat Halit mahallesi Kireci
sarioğlu	1311	sokağı
20. Davit Samuel Davit	1307	İstanbul Üsküdar Kuzguncuk hane 113
21. Ohannes Maraz- manyan	1313	İstanbul Üsküdar İcadiye hane 21
22. Agop İşmezyan O- hannes	1321	İstanbul Yenikapı yalı boyu
İşmezyan	1319	hane 46
23. Takur Aşçıyan Ba- rur Aşçıyan	314	Adapazarı Kuyudibi mahal- lesi
24. Vartan Abacıyan	1320	İstanbul Samatya Yazmacı
Mıgırdıç Abacıyan		Kaspar
25. Andun Keseciyan	1275	İstanbul Beyoğlu Şişli sokağı hane 12
Viçen Keseciyan		
26. Viçen Keseciyan		İstanbul Beyoğlu Şişli sokağı
Andun Keseciyan	1314	hane 12
27. Anduş Keseciyan	1296	İstanbul Beyoğlu Şişli sokağı
Roza Keseciyan		hane 12
28. Hayım Kohen Jo- zef Kohen	1309	İstanbul Azapkapı İskender sokağı

İsmi : Babasının ismi	Doğduğu tarih	Sicilli nüfusa kaydolunduğu mahal
29. Hayım Rahel Sir- yano	1310	İstanbul Galata Mahmudiye caddesi 11, 23
30. Ağya Kurduncuyan Talmak Kurdun- cuyan	1310	İstanbul Galata Mahmudiye caddesi
31. Kirkor Pideciyan Karabelt Pideciyan	1297	İstanbul Arnavutköyü çeş- me sokağı 11, 188
32. Artin Aşyahan Yer- vant Aşyahan	1292 1293	İstanbul Üsküdar İcadiye so- kağı
33. Agop Mirmiryan Vahan Mirmiryan	1320 1322	İstanbul Beyoğlu Pangaltı Çimen sokağı
34. Asadur Arşakuhi Agamcanyan	1298	İstanbul Üsküdar İcadiye so- kağı
35. Serup İskohi Arzyan	308	İstanbul Beyoğlu Harbiye Meyve sokağı
36. Kirkor Zangoçyan Agop Bahri Zan- goçyan	297	Adapazarı 109, 14
37. Nazaret Sürekyan Karabet Sürekyan	1285 1287	İstanbul Altıncı daire ha- ne 18
38. Ropen Canbazyan Osep Canbazyan	1875	İstanbul Üsküdar İcadiye
39. Agop Şiseosyan Kevork Şişeduyan	1313	İstanbul Altıncı daire
40. Artin Vartanyan Karabet Vartanyan	1296	Ödemiş 48, 1

Öz:

Muhtelif esbap ve cezalardan dolayı
hudut harici edilen yirmi yedi kişi
hakkında

No. 5528/127

Bağlı listede isimleri ve hüviyetleri yazılı 27 kişi muhtelif sebep ve cezalardan dolayı sınırlarımız dışına çıkarılmışlardır.

Birer fotoğrafları merbut olan bu adamların bir daha memleketimize girmelerine meydan verilmemesi tamimen rica olunur efendim.

10/7/1934

İsmi babasının ismi	Yaşı	Tabiiyeti
1 — Halil oğlu Hamon	40	Suriye
2 — Gayer Rigart		Çekoslovakya
3 — Leopold Volister		Macar
4 — Emerik Kolt		»
5 — İbrahim oğlu Mehmet	20	Suriye
6 — Ali Şat oğlu Mehmet		Yunan
7 — Rıza oğlu Ali Rıza		»
8 — Güllü oğullarından Kasım oğlu Köse Ali	27	Suriye
9 — Salih oğlu Ahmet	35	»
10 — Mehmet oğlu Ali	25	»
11 — Ali oğlu Ahmet	35	»
12 — Mehmet oğlu Mustafa	41	»
13 — Mehmet oğlu Ahmet	30	»
14 — Ramazan oğlu Hüseyin		»
15 — Ahmet oğlu Mehmet	30	»
16 — Ahit oğlu Mehmet	22	»

İsmi babasının ismi	Yaşı	Tabiiyeti
17 — Ali oğlu Ahmet	25	»
18 — Halıçı oğlu Simmo		»
19 — Kadir oğlu Ali		»
20 — Mamo oğlu İdo		»
21 — Yergu Emanoel		
22 — Medineli hoca Abdülhamit		
ve iki karısı		Hicaz
23 — Vaint Raobe		Avusturya
24 — Vaint Ravviad		Polonya
25 — Cabaz oğlu	55	Suriye
26 — Abdülkadir oğlu Abit		»
27 — Mahmut oğlu Mehmet		Irak

Ş. V

No. 98/135

Polisin çok mühim olan vazife ve salâhiyetini gösteren ve 9/7/1934 tarihinde intişar eden 2359 numaralı kanun bilhassa polis âmir ve memurlarımızın her zaman okuyarak mündericâtına tam bir vukuf edinmeleri için cepte taşınabilecek eb'atta tabedilmiş ve () nüsha postaya tevdian gönderilmiştir.

Aşağıda yazılı maddelere göre alâkadar makam ve memurlara tevzi ve icabının teminini rica ederim efendim.

1 — Ciltleri bezli olan nüshalardan () adedi Vilâyet makamında alıkonularak diğerleri Emniyet teşkilâtına bağlı şube, kısım ve bilûmum karakollara, seleften halefe devredilmek üzere demirbaş kaydi suretile verilecektir.

2 — Ciltleri kartondan yapılmış olanlardan birer nüshası Kaza Kaymakamlarına ve kadrodan tahvil veya tamamen alâkalarının kesilmesi halinde istirdat edilmek üzere polis âmir ve memurlarına tevzi edilecektir.

3 — Vilâyetin kazalarile kadroya nazaran Emniyet

teşkilâtı nazarı dikkate alınarak gönderilen bu kanunun fazla kalan nüshaları, kadro açığına göre tayin edilecek memurlara verilmek üzere muhafaza edilecektir.

4 — Bu kanunu tesellüm eden salâhiyetli âmirler makamlarında, polis âmir ve memurları daima üzerlerinde bulunduracaklardır.

Mahallî İdareler U. M.

Sayı: 117/90

Yeni ölçülerin tatbiki dolayısıyla yapılan fiat ihtikârları hakkında belediyelerin teşebbüs ve takiplerini kolaylaştırmak ve halkın zarar görmesine mani olmak üzere mıntaka Ölçüler ve Ayar Başmüfettişliği bulunan yerlerde Başmüfettişlerin ve Vilâyet merkezlerinde valinin veya intihap edeceği zatın reisliği altında Vilâyet, Belediye, Ticaret ve Sanayi Odası erkânından ve mevcut olan yerlerde esnaf teşekküllerinden seçilecek birer zattan mürekkep komisyonlar teşkili ile eşya Batlarının ölçüler kanununun tatbikinden evvel ve sonraki temevvüçlerinin etraflıca tetkik edilmesi ve bu suretle ihtikârın ortadan kaldırılması için icap eden, tedbirlerin alınması İktisat Vekâletinden bildirilmektedir.

Tamimen tebliğ olunur efendim.

18/6/1934

Sayı: 349/93

Yeni ölçülerin tatbiki münasebetile alış verişte halkın ızrar edilmekte bulunduğu ve hatta ihtikâr mahiyetini alan mucibi şikâyet vaziyetler olduğu hakkında son günlerde gazetelerde görülen neşriyat üzerine gerek yeni ölçüler ve gerek yeni istihlâk vergileri münasebetiyle yapılması muhte-

mel ihtikârların önüne geçmek için bütün kanunî salâhiyetlerini kullanarak icap eden acil ve şiddetli tedbirlerin alınması ve neticeden malûmat verilmesi temenni olunur efendim.

14/6/1934

Sayı: 175/11

Tayyare resmi hakkında olup mer'iyete geçen 2459 numaralı kanun hükmüne göre şimdiye kadar Tayyare cemiyetinden bedeli mukabilinde satın alınıp köy ihtiyar heyetlerince istimal edilmekte olan ve kanuna bağlı listede yazılı bulunan evrakın yukarıda söz geçen kanun mucibince kıymetli evrak meyanında hazinece hazırlattırılıp satılması lâzım gelmekte ve bu evrak cemiyet merkez ve şubelerinden hazine mal sandıklarınca tesellüm edilmekte olduğundan bundan sonra köy ihtiyar heyetlerinin muhtaç oldukları mezkûr evrakın mal sandıklarından mubayaa ve tedarik etmeleri, mevcut olanlar kullanıldığı takdirde de kıymeti kadar damga pulu yapıştırılması icap edeceği Maliye Vekâletinden bildirilmiş olmakla keyfiyet tamimen tebliğ olunur efendim.

17/6/1934

Öz:

Gürültü eden satıcılar H.

Sayı: 117/95

25/6/1933 tarihinde mer'iyete giren belediye yapı ve yollar kanunu belediyelerimize beş sene zarfında beldenin müstakbel şehir plânını tanzim ile mükellef tutmuş ve müstakbel şehir haritasının tanziminde nazarı dikkate alınacak esasları da tesbit ederek, kışla, tamirhane, hastane,

tebhirhane, fabrika gibi iş merkezleri ile sınaî, sıhhî ve içtimâî müesseseler için ayrı mintakalar tahsis ve tefrikim mecburî kılmıştır.

Bu suretle şehir ve kasabalarımızın asrın icaplarına uygun bir hale gelmesini istihdaf etmekle beraber aynı zamanda şehir sekenesinin huzur ve sükûnunu ve şehrin umum hayat ve sıhhatine müteallik işleri ve halkın istirahatini bozacak gürültülerden azade kalmasını da göz önünde bulundurmıştır. Binaenaleyh bu işlerin başarılmaları ve halkın huzur ve istirahatının gürültülerle selp edilmemesi için belediye kanunu ile belediyelerimize bir çok salâhiyetler verildiği gibi bu hususların temin ve icrası için de umuru belediyeye müteallik ahkâmı cezaiye kanununda müeyyideler ve sarîh hükümler konmuştur. Sokak gürültülerinin tam manasile önünü almak ve ezcümle gramofon satıcılarının sabahın saat beşinden akşamın geç vaktine kadar gramofon çalmak suretile komşularını iz'âç etmemeleri için bu defa polis vazife ve salâhiyet kanununa hükümler konulması düşünülmüş ve bu hususta bir kanun lâyihası ihzar olunarak Yüksek Meclise arz edilmiştir. Kanuniyet kesbeder etmez tebliği tabiidir.

Şimdiki halde:

A — Otomobil ve otobüslerin gece ve gündüz lüzumsuz ve vaksiz korna çalmamaları, bilhassa müşteri celbetmek için korna kullanmamaları, limanlar dahilinde de bahrî nizamlara göre aynı taahhüdâtın temini.) Tramvay vatmanlarının da aynı veçhile harekete sevk edilmesi.

B — Ayak satıcılarının lüzumsuz yere bağırıp çağırarak gürültü yapmalarına ve bu suretle halkı rahatsız etmelerine meydan verilmemesi ve saat 20 den sabahın sekizine kadar bağırıp çağırarak satış yapmalarının men'i.

C — Büyük şehir ve kasabalarımızda demir tekerlekli, yaysız araba ve kağnıların ve yük otobüs ve kamyonlarımızın ve bunlara benzer hususî tertibatlı ve gürültü yapan nakil vasıtalarının geçecekleri yolların ve caddelerin ayrılması ve

çalışma saatlerinin tahdidi, yol ayırmağa imkân yok ise bunlar için halkı iz'âç ve seyrüseferi işkâl etmeyecek zamanlar tahsisi ve tefriki.

D — Dilencilğin men'i hakkındaki ahkâmın bihakkın tatbikına çalışılması ve nihayet şehir ve kasabalarımızın kendi vaziyet ve hususiyetlerine göre yukarıda sözü geçen esaslar ve müeyyideler dairesinde karar ve tedbirler alarak muamele yapmalarını ve neticeden merkeze malûmat vermelerini rica ederim efendim.

21/6/1934

Nüfus İ. U. M.

Ş. III

Öz:

Gizli nüfus vak'alarının sureti tescillerine dair.

Sayı: 10183/1052

12/2/1934 tarih ve 2363/247 sayılı tamimle gönderilmiş bulunan mektum nüfusların kaydı hakkındaki talimatnamenin tatbiki ile elde edilen mektum nüfus vak'alarının Vilâyetler üzerine bir cetveli ilişik olarak gönderilmiştir.

Bu cetvelde görüldüğü üzere en yüksek nisbette mektum nüfus kayıt eden Vilâyetler; Siirt, Sinop, Malatya, Çorum, Tokat, Urfa, Gümüşane, Kayseri bulunuyor.

Hiç şüphe yoktur ki her vilâyette mektum nüfusun miktar ve nisbeti aynı değildir. Ancak aynı âmillerin tesiri altında bulunan aynı muhitlerde bu nisbet birbirine yakın olmak icap eder. Meselâ: Çorumda yüzde otuz ve Tokatta yüzde yirmi sekizi ve Kayseride yüzde yirmi altı bulunan mektum nisbeti hiç şüphesiz ki Sivas, Niğde, Kırşehir, Yozgat, Amasya, Samsun mintakalarında da aynıdır.

Kastamonuda mektum miktarı Sinopla Zonguldak arasında bulunmak icap eder. Maraştaki mektum miktar da Malatyadan daha dü- addedilemez. Elâzizde ise belki da-

ha fazladır. Diyarıbekir, Siirtten, Urfadan, Mardinden aşağı kalamaz., Tekirdağ, Kırklareli Edirnedenden daha az mektumlu sayılamaz. Manisada, İzmirde mektum miktarı Aydından daha az olmak için sebep bulunamaz.

Cetvel tetkik edilince bu komşu Vilâyetlerin birbirinden farklı oldukları görülür. Bu farklarda belki daha hususî âmilleri hâkim olabilir. Ancak bu mabetlerde mutlaka bir yakınlık bulunmak icap eder.

Bu farklı hal Vilâyetlerde daha hayli miktarda yazılmayarak kalmış mektumlar olduğu zannını ve hatta kanaatim vermektedir.

Büyük himmet ve gayret sarfile elde edilmiş bulunan bu mektumların kaydı neticesi mütemmim himmet ve gayretler sarfedilerek tamamen ikmal olması memleketin bu mühim ve müzmin işinin bitirilmesi vatana büyük ve yerinde yapılmış bir hizmet olacaktır.

Bunun için yeniden icap eden tedbirler dikkat ve ehemmiyetle alınarak bir ay içinde bu mektum işine tam bir nihayet verilmesini ehemmiyetle rica eder ve bunu idare arkadaşlarımla yüksek himmetlerinden beklerim efendin.

6/6/1934

**2 inci Teşrin 933 tarihinden 934 Mayıs sonuna
kadar kayıt edilen gizli nüfus, ölüm ve
evlenme mikdarını gösterir cetveldir.**

Vilayetin adı	Yazılı Nüfusu	Gizli doğumlar	Yüzdesi	Gizli ölümler	Yüzdesi	Gizli ev- lenmeler
Siirt	125,640	44,198	35	26,781	21	12,335
Sinop	185,468	65,270	34,7	16,511	8,7	12,304
Malatya	373,020	114,925	30,8	68,004	18	26,140
Çorum	262,428	79,204	30	34,452	13	31,855
Tokat	277,935	78,544	28	53,962	19	25,935
Urfa	207,294	54,741	26	8,630	3,5	14,204

Vilâyetin adı	Yazılı Nüfusu	Gizli doğumlar	Yüzdesi	Gizli ölümler	Yüzdesi	Gizli evlenmeler
Gümüşane	168,850	44,484	25,9	25,297	13	14,998
Kayseri	333,904	85,689	25,6	46,491	13,7	81,338
Mardin	224,260	53,969	24	22,950	10	11,236
Ordu	261,865	62,257	24	64,914	25	26,139
Maraş	165,965	39,851	24	13,683	8	11,631
Samsun	275,910	65,071	23	48,223	17	30,533
Zonguldak	283,325	65,881	23	38,398	14	21,999
Amasya	127,329	29,883	23	34,484	27	11,288
Trabzon	398,659	74,544	21,8	57,469	14,5	41,302
Çankırı	179,731	38,844	21,5	15,405	8,5	14,563
Sivas	437,243	95,526	21,7	44,665	10	34,889
Ankara	443,304	92,882	20,9	83,928	18	25,968
Akhisar	273,670	57,314	20	29,490	10	15,098
Bolu	236,204	45,745	19	37,724	15	11,566
Niğde	251,021	47,973	19	27,542	11,5	2,462
G. Antep	269,176	50,587	18,7	26,078	9,6	13,021
Diyarbakir	213,887	37,850	17,5	14,605	6,5	10,593
Isparta	162,855	30,979	17,5	31,550	19	3,604
Gireson	264,467	46,165	17	35,502	13	17,814
Kocaeli	320,798	53,034	17	33,041	10	18,950
Kütahya	320,921	56,265	17	21,371	8	13,284
İçel	230,373	40,106	17	28,502	11	13,626
Kastamonu	381,472	62,346	16,3	33,880	8,6	24,466
Konya	546,801	87,604	15,9	71,722	13	26,563
Elâziz	242,674	38,463	15,5	33,615	13,5	12,529
Antalya	267,347	42,050	15	32,460	12	15,829
Muğla	191,461	29,149	15	12,695	6,5	4,108
Aydın	233,679	37,307	15	6,464	2,7	3,537
Bayazıt	117,833	17,815	14	1,224	9	2,383
Erzincan	153,154	22,372	14	10,508	6,8	3,976
Eskişehir	167,039	22,762	13,5	13,409	7,6	6,150
Edime	110,919	17,468	13	9,844	8	2,969
Kırşehir	161,666	24,216	13	14,280	8,8	11,101
Çoruh	317,747	38,266	12	35,849	11	9,272

Vilâyetin adı	Yazılı Nüfusu	Gizli doğumlar	Yüzdesi	Gizli ölümler	Yüzdesi	Gizli evlenmeler
Çanakkale	241,371	27,346	11	18,650	7,7	6,532
Bursa	415,430	43,167	10,2	9,086	2	10,531
Burdur	98,011	10,669	10	4,404	4	2,802
Manisa	405,842	40,770	10	27,519	6	10,491
Yozgat	238,818	24,527	9,9	10,076	4	8,310
Denizli	280,232	22,474	8	8,306	2,8	4,838
Tekirdağ	157,497	12,752	8	3,975	2,5	2,167
Van	119,845	10,189	7,9	978	0,4	946
Balıkesir	471,475	36,474	7	38,660	7	11,697
İzmir	592,354	38,857	7	32,001	5	8,186
Erzurum	333,321	26,968	7	4,224	1,2	8,941
Kırklareli	129,240	8,878	6,5	2,475	1,8	3,358
Bilecik	128,178	9,453	6,3	3,162	2	1.352
Muş	135,876	6,383	4,6			
Kars	213,902	7,728	3,6	1,069	0,4	24,249
Seyhan	321,817	5,912	1,7	296	0,6	1,365
İstanbul	1,091,018	12,058	1	6,612	0,6	3,604

Vilâyetler İdaresi U. M.

Ş. I

Öz:

Harcirah tahsisatının sureti
sarfı hakkında

Sayı: 2902/8878

Muhasebei Umumiye Kanununun 50 inci maddesi bütçe ile verilen tahsisattan fazla taahhüt ve sarfiyat İcra edilmeyeceğini âmir bulunmasına ve tahsisatsız hizmet ifasının mucibi mes'uliyet olacağı mezkûr kanunun hükümleri iktizasından olmasına binaen hizmetin ifasından evvel keyfiyetin

merkezden sorulması ve müsaade istihsal edilmedikçe harcırah tahakkuk ettirilmemesi ehemmiyetle ve tamimen tebliğ olunur efendim.

30/6/934

Ş. II

Öz:

Gazi Hazretlerinin büstleri H.

Sayı: 3056

Gazi Hazretlerinin Büstleri hakkında Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti Umumî kâtipliğinden alınan tezkerenin bir sureti ilişik olarak gönderilmiştir.

Tesis edilecek Gazi köşelerinde kıymetli bir zinet teşkil edecek olan bu büstlerin tercih edilmesi ve alınacak büstler İçin mezkûr Cemiyet Umumî kâtipliğiyle muhabere edilmesi tamimen temenni olunur efendim.

8/7/934

Dahiliye Vekâletine

Saygı değer efendim,

Cemiyetimiz, Gazi Hazretlerinin kendilerine en ziyada benzeyen ve bir Türk san'atkârı tarafından yapılmış olan büstlerini teksir ettirerek memleketimizin her tarafına «Gazi köşeleri» ihdası için isteyenlerin emrine âmade bulundurmaktadır.

Leffen takdim ettiğimiz katalogda görülen 25 lira değerindeki büstlerin çehre kısmı cesamet, şekil itibariyle aynı kalmak şartıyla, yalnız kaidesinde tasarruf yapılmış ve mün-

hasıran beyaz kalmak üzere ve fiyatında on lira tenzilât yapmak kabil olmuştur.

Gazi köşelerinin en değerli ve en şerefli bir zinetini teşkil edecek olan böyle bir san'at eserini (gönderilecek mevkiin şimendifer İstasyonuna veyahut deniz iskelesine kadar ambalaj ve nakliye ücreti ve yolda kırılırsa gidip gelme ücretleri cemiyetimize ait olmak üzere) 15 liraya temin edebilmekle iftihar duyuyoruz.

Vilâyet, kaza ve nahiye merkezlerinde Gazi köşelerinin tesisi için lâzım gelenlere tamim buyurulduğu takdirde hem böyle bir inkilâp vecibesinin yerine getirilmesi hem de cemiyetimize ufak bir yardım ifası temin edilmiş olacağından bu husustaki emirlerinize muntazır olduğumuzu arz ve bu vesile ile de saygılarımızı tekrarlarız efendim.

Öz:

Türk Maarif cemiyeti tarafından tertip olunacak eşya piyangosu hakkında.

Sayı: 3110

Türkiye dahilinde satılmak ve hasılatı cemiyetin mektep ve yurtları menfaatına sarfedilmek üzere beheri bir lira kıymetinde 75 bin bilekten ibaret olarak 1/Ağustos/934 tarihinden itibaren bilet satışına başlanarak Teşrinisani 934 de nihayet verilmek suretiyle bir eşya piyangosu tertip edilmesine müsaade itası hususunda Türk Maarif Cemiyeti Umumî kâtipliği tarafından müracaat vukubulmuştur.

Menafi umumiyyeye hadim ve mevcudiyetile nizamnamesi Hükümetçe musaddak olan mezkûr cemiyetin işbu piyangosu tertip etmesinde kanunî bir mahzur görülmediğinden tevzi olunacak biletlerin satılmasına müsaade edilmesi tamimen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere yazılmıştır.

Öz:

Arap harfleri kullanılmaması hakkında.

Sayı: 3150. L.1

Arap harfleri kullanılmaması ve bu harflerle yapılacak müracaatlar üzerine muamele görülmemesi hakkında Başvekâlet yüksek makamından alman emir sureti ilişiktir.

Münderecatının harfiyen tatbiki ehemmiyetle ve tamimen tebliğ olunur efendim.

Vekâlet dairelerine, Umumî Müfettişliklere ve Vilâyetlere yazılmıştır.

12/7/934

Dahiliye Vekâletine-

Bazı dairelerde arap harfleri ile vaki olan müracaatlara karşı müsamahakâr davranıldığı ve not tutmakta, müsvedde yazmakta mezkûr harflerin kullanıldığı anlaşılıyor. Kanuna ve inkılâp mefhumuna aykırı olan bu harekete alâkadarların nazarı dikkatlerinin celbini ve mezkûr harflerle vaki olacak resmî ve hususî müracaatların okunmadan imhasını ve dairelerde her hangi bir vesile ile arap harflerinin kullanılmasına meydan bırakılmamasını tamimen talep ve rica ederim

efendim .

Başvekil

İsmet

Öz:

329 doğumlu ve bunlarla muamele gören diğer yaştaki kısa hizmetlilerin İhtiyat zabiti yetişecek derecede tahsili haiz olan memur ve muallimlerin numuneye göre cetvelinin gönderilmesi hakkında

Sayı: 10435

329 doğumlu ve bunlarla muamele gören diğer yaştaki kısa hizmetlilerin 1076 Nolu ihtiyat zabitleri ve İhtiyat askerî memurları hakkındaki kanuna göre ihtiyat zabiti yetişecek derecede tahsili haiz olan memur ve muallimler hakkında Milli Müdafaa Vekâletinden alınan 22/7/934 tarih ve 105436/104438 sayılı tezkerenin bir sureti ile cetvel nümunesi ilişik olarak gönderildi.

Vekâlet kadrosuna dahil bu vaziyetteki memurların numuneye göre iki nüsha olmak üzere bir cetvelinin sür'atle tanzim ve irsali rica olunur efendim.

31/7/934

**Millî Müdafaa Vekâletinin 22/7/934 tarih ve
104438 sayılı tezkeresi suretidir.**

329 doğumlu ve bunlarla muamele gören diğer yaştaki kısa hizmetlilerin 1 Mayıs 934 ten itibaren ve normal şekilde günü gününe askere alınmış olmalarına rağmen merkez ve mülhakattaki devlet dairelerde Vekâletlere mensup imtiyazlı şirket ve müesseselerde bulunan ve 1076 Nolu ihtiyat

zabitleri ve ihtiyat askerî memurları hakkındaki kanuna göre ihtiyat zabiti yetişecek derecede tahsili haiz olan memur ve muallimlerden bazılarının henüz askerliklerini yapmadıkları ve bazılarının da tahsil derecesini gizleyerek askerliklerini 1111 Nolu askerlik mükellefiyeti kanununa göre nefer olarak yaptıkları anlaşılmaktadır.

Seferi ordu zabıt ihtiyacının tamamen aleyhine olan bu halin önüne geçmek ve bu gibilerin meydana çıkarılarak İhtiyat zabiti yetiştirilmelerini temin etmek kanunî mevzuat icabındandır. Bunun için de 316..... İhr. Doğumlu ve daha genç yaştaki memur ve muallimlerden lise ve muadili mekteplerle daha yüksek mektep mezunu olanların ihtiyat zabiti olup olmadığının tetkik ve tahkikine lüzum hasıl olmuştur. Bu hususta Vekâletler Zat İşleri, Sicil veya memurin Müdürlüklerince mezkûr yaşta ve tahsil derecesindeki memurların ihtiyat zabıt', olup olmadıklarının tetkiki ve neticede ihtiyat zabiti olmayan memurların numunesi bağlı şekilde yazılacak künyelerinin bulundukları askerlik şubelerine bildirilmesi,

Bu tetkikatın yapılmasına müsaade buyrulması ve 1076 Nolu kanuna; 1535 Nolu kanunun 5 inci, maddesile, tezyil edilmiş olan 3. Müzeyyel maddesi hükmünce Lise ve muadili ile daha yüksek mektep mezunu olarak memuriyete alınacaklardan 1076 Nolu kanuna göre askerliğini yaptığına göre vesika aranmasının icap edenlere ve aynı zamanda Vekâletinizin kontrolü altında bulunan resmî ve hususî şirket ve müesseselere de tebliğ buyrulması ehemmiyetle arz ve rica olunur efendim.

Vekâletlerle Başvekâlet Yüksek makamına arzedilmiştir.

—

Baba ismi, kendi ismi	Nüfusta kayıtlı olduğu adresi	Doğum tarihi	Halen bulun- duğu mahal ve memuriyeti	(Hangi mektep mezunu) tahsil derecesi	Mülâhazat

Ş. II.**Öz:**

Kıta numaralarının gizlenmesi
hakkında.

Sayı: 3580

3/1/934 tarih ve 30 sayılı tamimle, muhaberatta kıta numaralarının gizlenmesi tebliğ olunmuştu. Buna riayet edilmeyerek bir kısım resmî sivil makamların, askeri makamatla vaki olan muhaberatında, kıta numaralarının açık olarak yazıldığı Büyük Erkânı Harbiye Riyasetinden iş'ar kılınmaktadır.

Evvelki tamime nazaran bu hususa itina edilmesi tekrar ehemmiyetle temenni olunur efendim.

8/8/934

Öz:

Ergani istikrazının (C) serisi H.

Sayı: 3594

Ergani istikrazının üçüncü ve son tertibi olan (C) serisinin ihraç edileceğine dair Maliye Vekâletinden alınan tezkere sureti leffen gönderildi.

Bu hususta halkın rağbetini tezyit İçin münasip surette irşadatta bulunulmasını rica ederim efendim.

9/8/934

**Maliye Vekâletinin 9/8/934 tarih ve 1/1493 sayılı
tezkeresi suretidir.**

2094 numaralı kanun mucibince akdine mezuniyet verilen Ergani istikrazının üçüncü ve son tertibi olan (C) serisinde 30 Ağustos 934 tarihinden 30 Eylül 934 tarihine kadar Süskripsiyona arzı tekarrür etmiş ve İcabına tevessül edilmekle beraber halkımızın İştirakini temin için müzaheretle bulunulması Halk Fırkası kâtibi umumiliğine yazılmıştı.

Yüksek Fırka Umumî kâtipliğince bu hususta Halk Fırkası teşkilâtına tebligatta bulunulduğu ve bu meyanda bir kısım gazetelerle Millî iktisat ve Tasarruf Cemiyetine ve Umumî Müfettişliklere keyfiyetin yazıldığı anlaşılmıştır.

% 5 faiz ve % 2 İkramesi olan bu istikrazın son tertibi de evvelce ihraç olunan (A) ve (B) serileri gibi aynı hak ve imtiyazları havi beheri 20 lira itibarı kıymette hamiline muharrer 200,000 tahvilden ibaret olup tam tahvilin üçte birini temsil etmektedir.

Bu tahviller, kanun mucibince Umumî ve mülhak bütçelerle idare olunan daire ve müesseselerce, Vilâyetler hususî İdareleri ve belediyelerce yapılacak müzayede, münakaşa ve mukavelelerde teminat olarak ve hazinece satılmış ve satılacak olan millî emlâk bedellerinin tediyesinde İtibarî kıymetleri üzerinden başa bas kabul olunur.

Tahvil ve kuponları ile tediyelerine müteallik evrak ve senetler faiz ve ikramiyeler ve diğer muameleler istikrazın tamamen itfasına kadar her türlü rüsum ve vergiden muaftır.

Daha mufassal malûmatı ihtiva eden (A) ve (B) tertiplerinin İhracı esnasında tabettirilmiş Prospektüslerden birer nüsha leffen takdim kılınmıştır.

% 5 faizden başka senede iki defa yapılacak keşidelerde kazanan numaralara ayrıca ikramiye verilecek olan bu istikrazın son serisinde halkımızın rağbetini tezyit için lâzım gelen irşadatta bulunmak üzere Vilâyetlere ve Matbuat Umum Müdürlüğüne tebligatla bulunulmasını rica ederim efendim.

**Haziran 934 ayı içinde İdarî teşkilâtta
vukubulan tebeddülata ait cetveldir.**

Ankara Vilâyeti:

Merkez kazasına tâbi Bitik nahiyesi merkezi Halkavun köyüne kaldırılmıştır.

Bayburt Vilâyeti:

İğdır ve Tuzluca kazaları bu Vilâyetten ayrılarak Kars Vilâyetine bağlanmıştır.

Muş Vilâyeti:

Malazgirt kazası bu Vilâyetten ayrılarak Bayazıt Vilâyetine bağlanmıştır.

Gazi Antep Vilâyeti:

İslâhiye kazasının Fevzipaşa nahiyesine bağlı Hangazi köyü nahiyeden ayrılarak kaza merkezine bağlanmıştır.

Tokat Vilâyeti:

Erbaa kazasının Sunusa nahiyesine bağlı Totluk köyü Teke nahiyesine bağlanmıştır.

Trabzon Vilâyeti:

Vakıkebir kazasının Akhisar nahiyesine bağlı Hodula ve Bulansa köyleri birleştirilerek bir köy haline ifrağ ve Akhisar adı da Beşikdüzü namıyla isimlendirilmiştir.

Bursa Vilâyeti:

Merkez kazasına bağlı Çangara köyünün adı Yiğitali olarak değiştirilmiştir.

Mardin Vilâyeti:

Savur kazasının Teffi ve Midyat kazasının Nünip köyleri bu kazalardan ayrılarak Gercüş kazasının Ayinkâf nahiyesine bağlanmıştır.

İzmir Vilâyeti:

Bayındır kazasının Hisarlık köyüne bağlı Kızılcaağaç mevki bu köyden ayrılarak bir köy teşkil edilmiştir.

Amasya Vilâyeti:

Merkez kazasına bağlı Karabaşı, Karaköprü, Karasenir, Kapukaya, Sıraböcekhane, Kavakçayırı, Ziyare, Fındıklı, Boğaz, Dadı adlı mahaller bir köy haline getirilmiştir.

Temmuz 1934 ayı içinde İdarî teşkilâtta vukubulan tebeddülâta ait cetveldir.

1 — Yozgat Vilâyeti:

Samanlı nahiyesine bağlı Çerikli köyü Ankaranın Delice nahiyesine bağlanmıştır.

2 — Malatya Vilâyeti: Akçadağ kazasına bağlı Doğanşehir nahiyesi dahilindeki (Karabahşılı, Kilili, Meydan, Hamzalar) köyleri Behisni kazasının Pervari nahiyesine bağlanmıştır.

Darendenin Ayvalı nahiyesine bağlı (Korali uşağı) ve (Hocalar mezraaları) birleştirilerek (Akbaba) namıyla bir köy teşkil edilmiştir.

3 — Manisa Vilâyeti: Soma kazasına bağlı Öveçli köyü Kırkağaç kazasına bağlanmıştır.

4 — Amasya Vilâyeti: Ezine Pazar nahiyesine bağlı Kayrak köyü Amasya merkez kazasına ilhak edilmiştir.

5 — Niğde Vilâyeti: Bor kazası dahilindeki (Karakapı) köyü ismini (Hanburnu) olarak değiştirilmiştir.

6 — Eskişehir Vilâyeti: Merkez kazasına bağlı (İtburnu) köyü ismi (Uludere) olarak tebdil edilmiştir.

7 — Balıkesir Vilâyeti: Merkez kazasına merbut Yeniköy nahiyesi lağvedilmiştir.. Bu nahiyeğe bağlı köyler merbut cetvelde yazılı yerlere bağlanmışlardır. Pamukçu, Ba

kacak, Dereiviran ve Giresun nahiyelerine bağlı köyler merbut cetvelde gösterilen mahallere bağlanmıştır.

Bağladığı yerin adı	Bağlandığı köyün adı
Balıkesir merkez kazası	Yeniköy Karakaya
Balıkesir merkez kazasının Şamlı nahiyesine	Çaypınar Davutlar Yaylabayır İpirler
Susıgırlık kazasının Ömerköy nahiyesine	Odalıdam

Köyün adı	Alındığı yer	Bağlandığı yerin adı
Macarlar	Muğla Pamukçu	Na. Balıkesir - Küpeler Na
Beşpınar	» »	» » » »
Dere çiftlik	» »	» » » »
Çiğçe	» »	» Balıkesir merkez kazası
Selimiye	» »	» » » »
Aktarma	Mülga Bakacak	Na. » » »
Deliklitaş	» »	» » » »
Kesrivan	Mülga Pamukçu	» » » »
Yaylacık	Mülga Bakacak	» Balıkesir - Şamlı Na
Yenice	» »	» » » »
Başımdı kızdı	maa İskenden	
	Mülga Bakacak Na.	» » » »
Yunakdere	Balıkesir - Giresun Na.	Balıkesir – Küpeler »
Örencik	Edremit - Dereiviran Na.	Edremit - Havran »

8 — Konya Vilâyeti: Cihanbeyli kazasına bağlı Böğrüdilik nahiyesi lağvedilmiştir. Bu nahiyeğe bağlı köyler lağvedilmiştir, Bu nahiyeğe bağlı köyler merbut cetvelde yazılı yerlere bağlanmıştır.

Bağladığı yerin adı	Bağlandığı köyün adı
Cihanbeyli kazasına	Kuyulu Zebir Çeşmeli Zebir Kadıoğlu Böğrüderek
Cihanbeyli kazasının Yeniceoba nahiyesine	Kelhasan
Cihanbeyli kazasının Sülüklü nahiyesine	Boyalı Karabıyık Başkuyu

9 — Bursa Vilâyeti: Merbut 1 numaralı cetvelde isimleri yazılı köyler Bursadan alınarak Balıkesir Vilâyetinin Dursunbey kazasına, 2 numaralı cetvelde yazılı köyler merbut oldukları kaza ve nahiyelelden alınarak Orhaneli kazasına ve 3 numaralı cetvelde yazılı köyler Bursa merkez kazasından alınarak Tirilya nahiyesine ve 4 numaralı cetvelde yazılı köyler Mudanya kazasına ve Karacabey kazasının (Başköyü) ile Mustafa Kemalpaşa kazasının (Fazıllı) köyü Bursa merkez kazasına raptedilmiştir.

1 numaralı cetvel

Balıkesir Vilâyetinin Dursunbey kazasına bağlanacak köylerin adları

Çanakçı	İnekollar
Hasanvıran	İşıklar
Dere yüzü	Karagöz
İnkaya	Kâzimiye
Sinekler	Kızılcadere
Ramazanlar	Kızılöz
Adavıran	Kuz
Akçalani	Mahmutça
Akçalani sağır	Poyracık

Alagüney	Resüller
Arıklar	Sakız
Aziziye	Sarı sipahiler
Boyalıca	Tezlik
Çaltıcak	Turnacık
Çamıharman	Viran Yassıviren
Demirciler	Yunuslar
Dere	Reşadiye
Doğancılar	Karyağmaz
Gökçedağ	Delice
Hısımlar	Odaköy
Hindikler	Mucurlar
Hobonlar	Mahmudiye

2 numaralı cetvel

Orhaneli kazasına bağlanacak köylerin adları

Karası	Burunca
Firaz	Keleş
Yağcılar	Delice
Çatak	Göynük
Belen	Dumanlı
Demirci	Gököz
Göktepe	Harman alan
Nalınlar	Kovacık
Erenler	Sipahiler
Aktaş	Bıyıklı alan

3 numaralı cetvel

Mudanyanın Tirilya nahiyesine bağlanacak köylerin adları

Evciler	Runguş
Hançerli	Emirler yenicesi
Mübarek	Eyerce
Yörük yenicesi	Çamlık
Ayazma	

4 numaralı cetvel

Mudanya kazasına bağlanacak köylerin adları

Hasköy

Bademli

Çağırışan

Bursa Vilâyetine bağlı aşağıda yazılı köyler hizalarında gösterilen yerlere raptedilmiştir.

1 numaralı cetvel

Akçapınar
Belenveren
Haydar
Uzunöz
Kemaliye
Kıraş ışıklar
Soğun
Kocak ovacık
Döğenli
Gelemiş
Alpağut
Menteşe

Orhaneli kazasından irtibatlarının fekkiyle
Keles nahiyesine bağlanan köyler.

2 numaralı cetvel

Büyük deliler
Küçük deliler
Epçeler
Dağdibi
Karaköy

Kirazlı
Şeytan budakla
Mürseller

Keleş nahiyesinden alınarak Bursa merkez
kazasına verilen köyler

Soğukpınar nahiyesinden alınarak Bursa
merkez kazasına verilen köyler.

3 numaralı cetvel

Karaorman
Şapçı
Kömürcü kadı
Bakırlı köyü

Deveci konağı nahiyesinden alınarak
Mustafa Kemalpaşa kazasına verilen köyler

Keles nahiyesinden alınarak Soğukpınar
Nahiyesine verilen köy.

**28/5/934 tarihinden 28/7/934 tarihine kadar Dahiliye
Vekâletince muameleleri ikmal edilen**

Tekaüt ve Yetim maaşları

İsim ve Memuriyeti	Nev'i tahsis
İstanbul belediyesi Hisar şubesi tahrirat kâtibi Atıf B.	Yetim
İstanbul belediyesi duhuliye tasfiye heyeti kontrolü Alâattin Süreyya B.	Tekaüt
İstanbul belediyesi Köprü tadat memuru Raşit B	»
» » Şehremini muavini Mazlum B.	Yetim
» » Kadıköy belediye şubesi fen memuru Mehmet Fahri B.	Tekaüt
İstanbul belediyesi Adalar belediye şubesi memuru Ali Sami B.	Yetim
İstanbul belediyesi duhuliye müdürlüğü tahakkuk memuru Mehmet Tevfik B.	Tekaüt
İstanbul belediyesi Hisar dairesi muhasebecisi Osman B.	Yetim
İstanbul belediyesi Fatih belediye evzan memuru Mehmet Sami B.	
İstanbul belediyesi Sarıyer belediye muhasebe kâtibi Esat B.	Tekaüt

İsim ve Memuriyeti	Nev'i	tahsis
İstanbul belediyesi Eminönü belediye yazı işleri kâtibi İbrahim B.		»
İstanbul belediyesi Beyoğlu şubei idariyesi çantacısı İbrahim Ef.		»
İstanbul belediyesi Yeniköy şubei idariyesi sıhhiye kâtibi Hüseyin B.		Yetim
İstanbul belediyesi Fatih belediye şubesi tahsildarı İhsan B.		Tekaüt
İstanbul belediyesi mülga 6 ıncı daire müfettişi Tevfik B.		Yetim
İstanbul belediyesi Fatih belediye şubesi kâtibi Sıddık B.		Tekaüt
İstanbul belediyesi Cerrahpaşa hastanesi idare memuru Şevket B.		»
İstanbul belediyesi Eyüp belediye şubesi tahakkuk memuru Şevket B,		»
İstanbul belediyesi Çubuklu gaz depoları ambar memuru refiki Ahmet Kemalettin B.		Yetim
İstanbul belediyesi Fen işleri müdürlüğü tetkik ve keşif şubesi mühendisi Tahir B.		Tekaüt
İstanbul belediyesi köprü sarrafı Osman Ef.		Yetim
İstanbul belediyesi Bakırköy zabıta belediye memuru İsmail Saim B.		»
İstanbul belediyesi Darülaceze müfettişi Mehmet Mümtaz B.		»
İstanbul belediyesi Bahçeler sermuhafızı Hüseyin E. » » Yeniköy belediye nezafet memuru		Tekaüt
Mehmet Nevres B.		Yetim
İstanbul belediyesi mülga emanet tahmin komisyonu azası Ahmet Cemal B.		Yetim
İstanbul belediyesi Beyazıt kütüphane memuru Mehmet Nafi B.		Yetim
İstanbul belediyesi İkinci daire mühendisi Hüseyin Haşim B.		»

İsim ve Memuriyeti	Nev'i	tahsis
İstanbul belediyesi Emanet muhasebecisi Aptullah		
Reşat B.		Yetim
Sivas meclisi idare zabıt kâtibi Aptülvehap Ef.		»
Pütürge tahrirat kâtibi İbrahim Nizami Ef.		»
Çankırı mektupçusu İsmail B.		»
Halep merkez Kaymakamı Ahmet Halit B.		»
Hopa Kaymakamı Numan Sabit B.		»
Taşagıl nahiyesi müdürü Nuri Zeki B.		İkramiye
Zonguldak hususî muhasebe tahsildarı Rıza Ef.		Tekaüt
Köyceğiz hususî muhasebe tahsildarı Halil Rahmi Ef.		»
Kırklareli hususî muhasebe tahsildarı Şükrü Ef.		Yetim
Geligüzan nahiyesi müdürü Bahri B.		Tekaüt
Atabey nahiyesi müdürü İsmail Hakkı B.		İkramiye
Harran hususî muhasebe memuru Raşit Ef.		»
Erzurum Vilâyeti Evrak kalemi kâtibi		
Hasip Ef.		Yetim
Yalnızçam nahiyesi müdürü Mehmet Nuri B.		İkramiye
Bahçe hususî muhasebe memuru Hüsnü Ef.		Yetim
Arpaçay tahrirat kâtibi Şerif Ef.		Tekaüt
İçel eski nüfus müdürü Haşan Sıtkı Ef.		»
Kayseri hususî muhasebe tahsildarı Hami Ef.		Yetim
Görelle hususî muhasebe memuru Mehmet Celâl Ef.		Tekaüt
Şivelen nahiyesi müdürü Ömer Faruk Ef.		»
İstanbul Evrak kalemi kâtibi İsmail Hakkı Ef.		Yetim
Bilecik hususî muhasebe başkâtibi Hayri B.		Tekaüt
Balya hususî muhasebe memuru Ali Haydar Ef.		Yetim
Urfa hususî muhasebe varidat memuru Halil Ef.		»
Ödemiş hususî muhasebe memuru Muharrem Hilmi Ef.		»
Araç hususî muhasebe memuru refiki Osman Ef.		Yetim
Bayezit Valisi Rifat B		Tekaüt
Pazar kazası hususî muhasebe kâtibi Hamdi Ef.		»
İstanbul belediyesi Cerrahpaşa hastanesi kâtibi		
Osman Nuri Ef.		Yetim
İstanbul belediyesi Beykoz belediye şubesi Tahakkuk		
memuru M. Arif B.		»

İsim ve Memuriyeti	Nev'i tahsis
İstanbul belediyesi Şehremaneti itfaiye memuru Behçet Ef.	»
İstanbul belediyesi Sular idaresi korucusu Zeke-riya Ef.	Tekaüt
İstanbul belediyesi İstanbul tephirhanesi tephircisi Mehmet Hamit Ef.	Yetim
İstanbul belediyesi Fatih zabıta belediye memuru Ahmet Cemal Ef.	»
İstanbul belediyesi Serveznedarı Hafız Ahmet Ni-yazi B.	»
İstanbul belediyesi Hususî muhasebe Şehremini Şubesi tahsildarı Beytullah Ef.	Tekaüt
İstanbul belediyesi Üsküdar şubesi başkâtibi Haşan Kâmil Ef.	Yetim
İstanbul belediyesi Umuru hesabiye M. Mümeyyizi Mehmet Cemalettin Ef.	»
İstanbul belediyesi Bayezî belediye dairesi mevki memuru Ömer Ef.	»
İstanbul belediyesi Tahmini müsakkafat azası Mus-tafa Nuri B..	»
İstanbul belediyesi Sanat mektebi veznedarı Hü-seyin Azmi B.	Tekaüt
İstanbul belediyesi Emanet müdevvenat müdürü Ali Suat B. İkramiye	Yetim
İstanbul belediyesi Darülaceze müezzini Muhar-rem Lütfi Ef.	Tekaüt
İstanbul belediyesi 4 üncü daire hendesehane kâti-bi Kasım Ziya Ef.	Yetim
İstanbul belediyesi köprü sarrafı Hasim Ef.	Tekaüt
İstanbul belediyesi Duhuliye müdürlüğü tahakkuk memuru M. Şevket B.	»
Babaeski hususî muhasebe memuru Şevket Ef.	»
Edirne Umuru hukukiye müdürü Cemal B.	Yetim
Hafik nahiyesi müdürü İzzet B.	Tekaüt

İsim ve Memuriyeti	Nev'i	tahsis
Marmara nahiyesi nüfus memuru Hakkı Ef.		»
Adana Umuru hukukiye kâtibi Ragıp B.		Yetim
Dahiliye Vekâleti nüfus İdaresi mümeyyizi Ali Nazım B.		»
Trabzon valisi Mehmet Ali Aynı B.	(zam)	Tekaüt
Çanakkale iskân müdürü Ziya B.		»
Amasya hususî muhasebe tahsildarı Muhittin Ef.		Yetim
Orhangazi hususî muhasebe memur vekili Mustafa Ef.		Yetim
Antalya hususî muhasebe rıhtım memuru Ali Ef.		Tekaüt
Eskişehir hususî muhasebe tahsildarı Halil Nasuhi E.		Yetim
Siirt hususî muhasebe memuru Yasin Ef.		Tekaüt
Giresun hususî muhasebe memuru Ahmet Nuri Ef.		»
Turgutlu hususî muhasebe tahsildarı Hüseyin Avni E.		Yetim
Afyon hususî muhasebe müdürü Safder B.		»
Zonguldak hususî muhasebe müdürü Mehmet Siyamı B.		Tekaüt
Kayseri hususî muhasebe tahsildarı Seyit Ef.		Yetim
Beydili nahiyesi nüfus memuru Emin Ef.		»
Çivril Kaymakamı Faik B.		»
Kemer nahiyesi müdürü Kemal B.		Tekaüt
Danişment nahiyesi müdürü Halim B.		Yetim
Ergani mutasarıfı Cemal B.		»

Gayri Resmî kısım :

İdarî kaza mevzuu hakkında

Kıstas - Kıriteriyum

İdarî kazaya mevzu olan işlerin ne gibi şeyler olduğunu tayin etmek cidden gayet nazik bir meselei hukukiyedir. Kanunlar her meseleyi ayrı, ayrı tasrih ederek Adliye mahkemelerde İdarî kaza mercilerini tesbit etmemişlerdir. Zaten buna maddeten imkân da yoktur. Binaenaleyh bu bapta umumî tabirlerle mercileri tayin etmiş bulunduklarından bu tariflere giren maddeleri tefrik etmek, İdarî kazaya mevzu olacak işler hakkında umumî prensip ve esasları tetkik ederek neticeler çıkarmağa tevakkuf etmektedir.

Şûrayı Devlet kanununun on beşinci maddesinin «4» üncü fıkrasında İdarî davaları rüyet ve fasleylemekte Şûrayı Devletin vazifeleri cümlesinden olmak üzere tasrih edilmiştir.

Mezkûr kanunun on dokuzuncu maddesi de doğrudan doğruya ve sureti kat'îyyede Şûrayı Devlette tetkik ve rüyet olunacak maddeleri tadat eylemiştir:

A — Rüyeti muhakimi adliyenin vazifesi haricinde bulunan mesail hakkındaki İdarî muamelât ve mukarrerattan dolayı hukuku muhtel olanlar tarafından ikame olunan davalar.

B — Hidematı umumiyeden birini ifa maksadile aktedilen mukavelelerden dolayı âkitler arasında tekevvün eden ihtilâflar.

C — İdarî kararların tayini manası.

D — İdarî mukarrerat ve muamelât hakkında salâhiyet şekil ve esas ve maksat cihetinden birile kanuna veyahut nizama muhalefetinden dolayı iptali için alâkadarlar canibinden ikame edilen idarî davalardan Vekillerin, Valilerin mukarrerat ve muamelâtı aleyhinde olanlar.

E — İdarî makamlar arasında vazife ve salâhiyetten mütevellit ihtilâflar görülüyor ki kanun, (rüyeti muhakimi adliyenin vazifesi haricinde bulunan mesail hakkındaki dari muamelât ve mukarrerat) tabiri ile umumî olarak İdarî dava mevzuunu tarif etmiştir.

Muhakimi adliyede görülmeyecek olan idarî muamelât ve mukarrerat hangileridir?

Bunların tayini için nasıl bir miyar olmalıdır? Bunlar tesbit için bu baptaki nazariyatı tetkik etmek, esasları araştırarak neticeleri çıkarmak icap etmektedir.

Geçenlerde yazdığımız bir makalede bir çok medenî memleketlerin bizde olduğu gibi, İdarî kaza esasını kabul ettiklerini ve bilhassa Fransıyanın bu hususta çok esaslı şekiller kabul ettiğini arzetmiştik. Son asrın hukuk ilminde en bariz terakkisi bu İdarî kaza bahsinde görülmektedir.

İdarî makamattan sâdır olan bütün muamelât ve mukarreratın hatta umumî menfaate müteallik olan bilcümle İdarî tasarrufatın lâalettayin mehakimi adliyenin salâhiyeti haricinde telâkkisi doğru değildir. Zaten Şûrayı Devlet kanununda bu ciheti böyle kabul etmemiş takyit eylemiştir.

Mukarrerat ve muamelâtı idariyenin idarî kaza mevzuu olabilmesi için bunların âmme otoritesinin istimalde alâkalar bulunması icap eder. (Exercice de l'autorité publique).

Vatandaşlar yekdiğerile olan münasebetlerinde ayni salâhiyeti ve müsavi hukuku haiz oldukları gibi idare makamlarile olan münasebetlerinde de müsavi hukuku haizdirler Fakat bu vaziyet her zaman böyle değildir. Eğer muamelâtı idariye, umumî menfaate mütedair olmakla beraber, bir vatandaşın hususî menfaati için yaptığı bir

fiil gibi telâkki edilebilirse o zaman münasebette müsavat ve muhtariyet mevcuttur. İdare makamlarile vatandaş arasında hukuken hiç bir fark yoktur.

Fakat bu tasarruf, bu kararı idarî, idare makamının haiz olduğu otoritenin icabından ise o zaman şahıs ile idare arasında hukuk müsavatı, salâhiyet müsavatı aramak mümkün değildir. Bu vaziyette müsavat esası değil otorite esası hâkim olur. Yani bir tarafta emir hakkı, diğer tarafta itaat mecburiyeti.

İdare makamının da bu otorite sahibi olmak haysiyetile yaptığı muamelât ve ittihaz ettiği mukarrerat, vazettiği nizamlar, ısdar ettiği emirler, memnuiyetler, mecburiyetler daima kendisine verilen âmmе otoritesi (Puisance Publique) damgasını taşır.

İşte bu izahat kazayı idariye mevzu olacak muamelâtın esası ne olduğunu anlatacak mahiyettedir.

Eskiden muamelâtı idariye, umumî menfaate mütedair olduğu takdirde mehakimi adliyenin salâhiyeti haricinde telâkki edilirdi. Halbuki idarenin harekâtının umumî veya hususî menfaate müteallik olduğunu tayin etmek çok müşkül ve nazik bir hâdisedir. İdare makinesi bütün muamelâtında menfaati umumiyeyi gözetir. İdarî kararların idarenin hususî menfaatine mütedair olabileceği telâkkisi hakikî bir telâkki değildir.

İdarenin hususî menfaati yoktur ve olamaz. Binaenaleyh bu eski tefrik kıtası doğru netice veremezdi.

Halbuki izah ettiğimiz esasta böyle bir tefrik mevzuubahs değildir. Muamelât ve mukarreratı idariyenin umumun menfaati veya idarenin hususî menfaati maksadile ittihaz edildiğini aramak mevkiinde değiliz. Aranacak şey o fili idarinin tabiatı esasiyesidir. (Nature intrinseque) eğer fili idarinin vafında bir emir şemmesi varsa; bir otorite kokusu bulunuyorsa o zaman İdarî kaza mevzuunu teşkil eden bir muamele veya kararı İdarî karşısında bulunuyoruz demektir.

Ve bu halde o karar ve fili idarinin kanuna uygun o-

lup olmadığı hakkındaki kontrolü mehakimi adliyeğe değil kazayı idariye taallük etmek lâzım gelir. Başka memleketlerde eğer kanun onu İdarî kazanın kontrolünü tâbi tutmamış ise o iş hakkında hiç bir mahkemeye gidilemez. Bizim memlekette böyle bir vaziyet mutasavver değildir. Çünkü Şûrayı Devlet kanununun on dokuzuncu maddesinin birinci fıkrası umumiyet üzere (rüyeti mehakimi adliyenin salâhiyeti haricinde olan) mesaili idari kaza mevzuu addettiğinden bu kabil bir mesele behemehal Şûrayı Devlet deavî dairesince rüyet ve faslolunur.

Bu izah edilen esas çok mantıkî ve vazih olmasına rağmen üç esaslı tenkide maruz kalmıştır:

1 — Bir çok kanunlar, muhtelif maddeler hakkında, bu esas haricinde kazaî salâhiyeti tasrih etmiştir. Binaenaleyh kanunî sarahati de nazarı dikkate almak suretile bir esas bulmalıdır.

2 — Bu esas, salâhiyetin temyizinde, karışık bir esas olduğundan bazı ahvalde aynı madde için adlî ve idari kazanın ikisini birden salâhiyetti görmek gibi bir netice çıkabilir:

Meselâ yol gibi umumun menfaatine hadim bir ameliye yapılırken bir yerin mutasarrıfına verilen zararın tetkiki eğer o zarar amme otoritesinin istimali ile yapılmış ise idari kazanın salâhiyeti cümlesindendir. Eğer o iş yapılırken amme otoritesile alâkası olmayarak irtikâp edilen bir hata neticesinde zarar vâki olmuş ise keyfiyetin rüyeti mehakimi adliyeğe aittir.

3 — Mehakimi adliyenin tetkikine mevzu olan muamelât ve mukarreratı idariyede adliye hâkimleri, idare hâkimleri kadar mütehassıs olmadıklarından müşkülâta uğrarlar. Binaenaleyh böyle bir tefrika tâbi olmayarak mümkün olduğu kadar idari kaza salâhiyetini tevsi etmek muvafıktır.

Bu itirazlar salâhiyetin tayini hakkında izah edilen ve pek mantıkî olan kıtası kabul etmemek için kâfi kuvveti haiz değildirler.

Evveleminde kanunlardaki hükümleri de ihtiva edecek, oradaki mevzuatı da esaslı surette izah edecek umumî bir nazariye bulmak gayri mümkündür.

Bundan başka ekseriya vâzı kanun filân maddeyi adliyenin salâhiyeti, filân maddeyi İdarî mahkemenin salâhiyeti olarak tesbit ettiği zaman bir nazariyenin tatbikim düşünmemiştir. Herhangi bir icabın neticesi olarak, amelî ve umumî bir menfaatten mülhem olarak bu hükmü vazeylemiştir. Binaenaleyh izah edilen nazariyeye bazan aykırı düşen kanun metinleri bu esası kabul etmemeğe sebep teşkil edemez.

Bu itibarla salâhiyet bahsinde kabul edilen kıtasın tatbikatını kanun metinlerinde aramağa kalkışmak doğru değildir.

İkinci itiraz birinciye nazaran daha ciddiyetle tetkike değer bir şeydir. Maamafih bu bahiste ortaya sürülen diğer esaslar da bu mahzuru ihtiva etmektedirler.

Filhakika idare makamlarile hali ihtilâfta bulunan bir vatandaşın salâhiyetli kaza makamını tayinde ekseriyetle müşkülâta düştüğü görülmektedir. Ancak bu müşkülât, muamelât ve mukarreratı idariyenin izah ettiğimiz kıtasa esas olan mahiyetini takdirden ziyade İdarî tasarrufların bizzat karışık ve çok mütenevvi olmasından neş'et ettiği fikrindeyiz.

Üçüncü itiraz İlmî bir mebhaste tevakkufa bile değer bir mahiyette değildir. Adliye mahkemelerine salâhiyetini verelim, ihtisas meselesi bir noksan ise onun ikmaline gayret edelim. Yoksa teşkilât noksanı, bir nazariyenin tayininde bir esas diye telâkki edilmeyeceği tabiidir.

Hukuk Müşaviri

EKREM

Belçikada Komün idaresi

Komünün diğer memurları: Polis komiserleri ve muavinleri - Tayin tarzları - Maaşları - Köy bekçileri - Komün emval ve varidatının idare tarzı: Komün bütçesine konulması mecburî masraflar - Komünün varidatı - Komünün muhasebesi.

Komünün diğer memurları: Polis komiserleri ve muavinleri:

Polis komiserleri Kral tarafından tayin ve azlolunurlar. Komün Meclisi iki namzet gösterir. Burğmestr buna bir üçüncüsünü ilâve edebilir. Burğmestr ve Vali yirmi dört saat zarfında Adliye ve Dahiliye nazırlarına malûmat vermek şartile bu memurları bir ayı tecavüz etmeyecek bir müddet için, muvakkaten işten el çektirebilirler. Polis komiseri kararın kendisine tebliğinden itibaren sekiz gün zarfında Burğmestrin kararına karşı Valiye, istinafen müracaat edebilir. İşten el çekirme müddeti zarfında Polis komiseri vazife göremez.

Komün meclisinin gösterdiği namzetler lâzım gelen şartları haiz değilse Vali mezkûr meclisi on beş gün içinde diğer namzetler iraesine davet eder. Komün Meclisi namzet bulamazsa veyahut yeni namzetler lâzım gelen şartları haiz olmazsa vilâyet daimî encümeni istinaf Müddeiumumi birer namzet gösterirler.

Vali tarafından namzet gösterilmesi hakkındaki talep ve iş'ara otuz gün zarfında Komün Meclisi tarafından cevap verilmez ve namzet gönderilmekten imtina edilirse listeyi encümeni daimi tanzim eder. Ancak buna Müddeiumumi de bir namzet ilâve etmek hakkına maliktir.

Mevcut Polis Komiserlikleri mevkileri Kralın müsaadesi olmadıkça lâğvedilemez. Yeni mevkiler ise Komün Meclisinin muvafakatile ve bir kanunu mahsusla Kral tarafından ihdas olunabilir. Mamefih bir polis komiserliği bulunmayan ve son on senede icra edilen nüfus sayımında ahalişi beş bin nüfusa balığ olan Komünlerde bir Polis komiserliği ihdasına Kral salâhiyettardır.

Polis komiser muavinlerinin tayini Kemlin meclislerine aittir. Ancak Valinin memuriyeti tasdik etmesi lâzımdır. Bu Muavinler Polis komiserlerinin maiyyetinde zabıta, Adliye vazifelerini de icra ile mükelleftirler. Vücutlarına ihtiyaç kalmadığı zaman Komün Meclisi bunları lâğvedebilir. Yahut maaşlarını indirebilir. Komiser Muavini bu lâğv ve yahut maaş indirme keyfiyetine itiraz hakkına maliktir. Bu takdirde Komün Meclisinin kararını Vali tetkik eder. Bu kararın azil maksadına matuf olduğunu görürse kararı tasdik etmez.

Komün Meclisi Valinin tasvibile bir ayı geçmeyecek bir müddet için komiser muavinlerini işten el çektirebilir. Veya azleder.

Burğmestr yine Valinin tasvibine iktiran etmek üzere bir ay müddetle işten el çektirmek salâhiyetini haizdir. Burğmestr bir ay müddetle mahallî zabıtasının diğer memurlarının da ellerini işten çektirebilir.

Polis komiserlerinin adlî vazifelerinden dolayı Vali veyahut Burğmestr tarafından el çektirilmeleri, Komiser muavinlerinin Komün Meclisi tarafından azledilmeleri, Meclis veyahut Burğmestr tarafından işten el çektirilmeleri istinaf müddeiumumileri tarafından talep vukuuna mütevakıftır.

Bir Komünde müteaddit Polis komiseri bulunursa Kralın tasdiki ile her sene içlerinden biri diğerlerinin âmiri olarak tayin olunur.

Mevcut kanunlarla muayyen vazifelerinden maada Polis komiserleri ve muavinleri Burğmestrin emri altında belediye zabıtası emir ve talimatlarını icra ile mükelleftirler. Burğmestr ile emri altında bulunan Polis komiser ve muavinleri arasında kanunen muayyen olan münasebetlere Komün meclisinin müdahaleye hakkı yoktur.

Hemhudut Komünlerden birinin Polis komiser veya muavini muavenet suretile diğerinde vazife görebilir. Fakat bunun alâkadar Komünlerin meclisleri tarafından teklif vukubulmak ve Vali tarafından müsaade edilmek lâzımdır.

Polis komiser ve muavinlerinin maaşlarını Komün Meclisi tesbit ederek, Kral da tasdik eyler. Mesken tahsisatı dahil, fakat elbise bedeli, teçhizat, teslihat hariç olmak üzere bu maaşların haddi asgarisi şudur:

Nüfusu					Polis	Mua
					Komiseri	vini
3,000	den ve daha az	olan	komünlerde		4,500	3,750
“ 3,001	„ 5,000	“	“		5,500	4,125
“ 5,001	„ 10,000	“	“		6,500	4,875
“ 10,001	„ 20,000	“	“		7,500	5,625
“ 20,001	„ 30 000	“	“		8,500	6,375
“ 30,001	„ 50,000	“	“		9,500	7,125
“ 50,000	den fazla olan	komünlerde			10,000	7,500

Polis komiserleriyle muavinlerinin maaşlarına her üç senede bir % 3 zam olunur. Vazifesini iyi yapmayanlara zam yapılmasını Komün meclisi Kral tarafından tasdik edilmek şartile ret edebilir.

Bu gibi memurları Komün Meclisi verecekleri izahata göre bir zabıt varakası tanzim eder. Bu zabıt varakası Burğmestr veyahut kendisine vekâleten Meclise riyaset eden zat ile memur tarafından imza olunur. Bu zabitin musaddak bir aynı üç gün zarfında Krala takdim edilmek lâzımdır. Nüfusu ziyadeleşmekte olan ve hususî bir vaziyeti iktisadiyeyi haiz bulunan Komünler Maaş itibarile daha yüksek bir sınıfa konulabilir.

Polis Komiserlerine ve muavinlerine bilvasıta olsa bile ticaret etmek ve başka bir vazife görmek memnudur. Bu memnuiyete muhalif hareket edenler muvakkaten işten el çektirilirler. Tekerrürü halinde azlolunurlar.

İşten el çektirilme kararı verilmeden evvel memurun dinlenmesi lâzımdır. Her ne nam altında olursa olsun müsellalı bir heyet teşkili için Komün Meclisinin muvafakati ve Kralın tasdiki lâzımdır.

Köy bekçileri:

Belçika Komün kanununun 129 uncu maddesi köy bekçilerinin tayin şeklini şu suretle tarif eder:

Köy bekçileri kaza Kaymakamı ve Müddeiumuminin

mütaleası alınarak Vali tarafından Komün Meclisinin iki namzedi havi listesi üzerinden tayin edilir. Burğmestr buna üçüncü bir namzet ilâve edebilir. Gösterilen namzetler lâzım gelen şartları haiz değillerse Vali on beş gün zarfında yerlerine diğerlerinin namzet gösterilmesini Komün Meclisine tebliğ eder. Meclis bu tebliğ dairesinde hareket etmez ve ya gösterdiği namzetler lâzım gelen şartları haiz olmazsa Vali Müddeiumuminin muvafakatile münasip birinin bekçiliğe tayini lâzım geldiğine karar verir ve kaza Kaymakamı ve daimî encümen Müddeiumuminin mütaleasını alarak münasibini tayin eder.

Vali gerek doğrudan doğruya, gerek Burğmestrin veya kaza Kaymakamının teklifi üzerine köy bekçilerine işten el çektirebileceği gibi bunları azil de edebilir. Yalnız azil için Komün meclisinin mütaleasını almak lâzımdır.

Burğmestr Valinin tasvibine iktiran etmek üzere köy bekçilerini bir ayı tecavüz etmemek şartile işten men edebilir.

Burğmestrin köy bekçilerini vazifei adliyelerinden dolayı muvakkaten işten men etmesi, Valinin bunları muvakkaten işten men etmesi veya azil etmesi istinaf Müddeiumumiliğinin teklifi ile olur.

Her köyde lâakal bir bekçi bulunur. Köy bekçisi namzet listesi hazırlamak için davet edilmiş olan Komün Meclisi otuz gün içinde bu listeyi hazırlamadığı takdirde Vali encümeni daimî ile kaza Kaymakamının ve Müddeiumuminin mütaleasını alarak köy bekçisini tayin eder.

Gerek Komün kâtibi, gerek tahsildar, gerek polis komiseri ve muavinleri daha doğrusu bütün Komün memurlarından haklarından Komün kanununa tevfikan işten el çektirme cezası tatbik edilenlere salâhiyetkar makam tarafından hilâfına bir karar ittihaz edilmedikçe maaş verilmez.

Yine bu kanuna tevfikan Komün memur ve müstahdemlerini işten el çektirmeye ve azle salâhiyetkar olan makamlar; memur ve müstahdemlere ihtar veya tevbih gibi inzibatî cezalar da tatbik edebilirler.

KOMÜN EMVAL VE VARİDATININ İDARE TARZI

Komün bütçesine konulması mecburî masraflar:

Komün Meclisi her sene masraf bütçesine kanunen mükellef olduğu masrafları ve hususile aşağıda yazılı masrafları koymağa mecburdur:

1. — Sicil nüfus defterlerinin mübaya ve muhafazası,
2. — Kanunlar ve kararlar mecmuasına; idari muhtıraya abone bedeli (Hükümet bütün memleketi alâkadar eden kanunları; kararları, bir mecmua halinde ve Fransız ve Feleman lisanlarıyla tabeder. Komünler bu mecmuaya abone olmak mecburiyetindedirler.)
3. — Komün emvaline mevzu vergiler:
28-Ağustos-921 tarihli kanunla devlet hizmetine tahsis olunmuş veyahut devlete, Vilâyetlere, Komünlere ve umumî müesseselere ait bulunan emvali menkuleyi vergiden muaf tutmuştur.
4. — Komünün tediyesi mecburî borçlar ile mahkemece karar altına alınmış borçları,
5. — Komün memurlarının maaşları tayini Burğmestr, Eşöven, kâtip, malmemuru, Polis komiser ve muavinleri köy bekçilerinin maaşları,
6. — Komün idaresinin kalem masrafı,
7. — Komüne ait binaların muhafazası ve Komün idaresi için kulanılan evlerin kirası,
8. — Mahkemeye ait binaların kirası, tamir ve tefriş masrafları,
9. — Kilise ve dinî meclisler imalâthanelerine yardım,
- 10 — Kanunun maarifi umumiye için Komüne tahmil ettiği masraflar,
11. — Mahallî sıhhat zabıtasına ait masraflar,
12. — Milis askerlerin masrafı,
13. — Rüesayı diniyeye verilen mesken tahsisatı,
14. — İntihabat masrafı,
15. — Komün memurlarının tekaüt maaşı,
16. — Fakir muhtel şuurların muhafaza ve tedavisi, fıkara masrafı.

17. — Ağmalarla sağır ve dilsizlerin iâşe ve talim masrafı,

18. — Metruk çocukların iâşe masrafı (kanunen muayyen nisbet dairesinde)

19. — Komün yolları masrafı, (köy yolları, hendekler su bentleri köprüler.)

Müteaddit Komünleri alâkadar eden mecburî masraflara Komünler istifadeleri nisbetinde iştirak ederler. Masrafın ve istifadenin nisbeti hakkında ihtilâf hâdis olursa meseleyi vilâyet daimî encümeni hal ve fasleder. Encümeni daiminin kararını alâkadarlar Kral nezdinde istinaf edebilirler. Keyfiyet muhtelif vilâyetlere taalluk ederse Kral tarafından hallimesele edilir.

20. — Muhtelif kanunların kendilerine tahmil ettiği mecburî masrafların tamamını veyahut bir kısmını Komünler bütçeye ithal etmekten istinkâf ettikleri takdirde Vilâyet daimî encümeni; Komün Meclisini dinledikten sonra bu masrafları ihtiyaç nisbetinde bütçeye resen kor. Komün Meclisi, bunu Komünün menfaatlerine uygun görmezse Kral nezdinde itirazatta bulunabilir. Eğer bütçeye mevzu varidat Komünün tesviyesi katiyet kesbetmiş bir borcunu vermeğe gelmezse daimî encümence bütçeye munzam tahsisat konulması teklif olunur. Buna imkân olmazsa encümeni daimî kararla ve Kralın tasdikile Komünde doğrudan doğruya tahsil olunan vergilere muayyen bir kesrimunzam konur.

Komün Meclisinin bütçeye koyduğu bir masrafı encümeni daimî ret veya tenzil ederse yahut Komün Meclisinin ret veya tenzil ettiği bir masrafı daimî encümen de ret veya tenzil ederse keyfiyeti Kral halleder.

KOMÜNÜN VARİDATI

Komün Meclisi her sene tanzim edeceği bütçeye Komünün bütün varidatını ve eski senelerden kalmış miktarlarını ayrı ayrı koymağa mecburdur.

Vergi mükelleflere nasıl tevzi olunur?

Komün Meclisi, tarh ve tevzi projesini kanunların

emrettiği dairede hazırlar. Burğmestr ve Eşöven heyeti vergi tevzi cetvellerinin talik edileceğini ilân eyler. Cetveller en az on beş gün mükelleflerin nazarı dikkatine arz olunur. Bu müddet zarfında kendilerini mutazarrır addedenler Komün Meclisine itiraz edebilirler. Bu itirazları meclis ret etse de kabul etse de Vilâyet daimî encümenine bu bapta kararını bildirirken itiraz arzu hallerini de bağlayarak gönderecektir.

Komün Meclisince ihbarnamenin tebliği tarihinden itibaren bir ay zarfında Vilâyet daimî encümenine itiraz edilebilir. Vergiler Vilâyet daimî encümenince tasdik edildikten sonra katiyet kesbeder ve ancak o zaman tahsil olunur.

Devlet vergilerine ilâve olunan munzam kesirler, bu vergilerin tahsiline müteadirdir olan nizamata tevfikân tahsil edilir. Vergi tahsildarları tarafından tahsil edilen Komün varidatının yekûnu üzerinde hazine tahsil masrafı olarak % 5 nisbetinde bir para alır.

Komün Muhasebesi:

Kantonlara (Kaza) tâbi Komünlerde Komün Meclisi her sene mayıs ayının ilk pazartesi gününde geçen sene hesaplarını tetkik etmek üzere toplanır.

Gelece sene bütçesini müzakere içinde eylülün ilk pazartesi günü toplanır.

Diğer Nahiyelerde geçen sene hesabâtı tetkik ve müzakere için Ağustosun ilk pazartesi, gelecek sene bütçesini müzakere için de teşrinievvelin ilk pazartesi günü toplanır. (Madde 139) Komünlerin bütçe ve hesapları mükelleflerin nazarı ıtlama konur. Ve Burğmestrlerle Eşövenlerin talebi üzerine katiyet kesbetmek üzere Vilâyet daimî encümenine gönderilir.

Gayri melhuz bir sebeple Komün idaresi bütçesinde karşılığı olmayan bir masraf ihtiyarı zaruretinde bulunursa keyfiyeti bir talepname ile Vilâyet daimî encümenine bildirir. Komün veznesinden vukubulacak tediyat ancak Vilâyet daimî encümeninden tasdik edilmiş ve bütçeye konmuş bir tahsisat veyahut bu heyet tarafından musaddak hususî bir kredi üzerine icra edilebilir.

Ufak bir tehir zararı mucip olacak hallerde Burğmestrler ve Eşöven heyeti mes'uliyeti kendilerine ait olmak üzere masraf ihtiyar edebilir. Yalnız masrafın kabul ve ademi kabulünü müzakere edecek olan Komün Meclisini ve tasdik edecek olan Vilâyeti daimî encümeni derhal keyfiyetten haberdar eder.

Komün veznesinden tediyesi emrolunan havaleler Burğmestr yahut ona vekâlet eden zat ile bir Eşöven tarafından imza edilir. Kâtibin de imzası lâzımdır.

SABRİ

— Şehirler ve Belediyecilik —
 — Amerika —
 (25)

Birleşik Amerika hükümeti dahilindeki belediyecilik müstemleke devrinden kalma bazı hatıraları taşımakla beraber on dokuzuncu asrın başlarından itibaren yeni hamleler ve mühim terakkilerle ilerlemeğe başlamıştı.

1850-1870 seneleri arasından nüfusu sekiz binden yüksek belediyelerin hudutları içindeki nüfusu 4,930,000 den 12,490,000 e balığ olmuştı.

Nüfusu yirmi binden yüksek şehirlerin sayısı da altıdan yirmi dokuza çıkmıştı.

1880 nüfus sayısı, nüfusu sekiz binden yukarı belediyelerin 286 ve nüfusu yirmi binden yukarı belediyelerin 99 ve nüfusu yüz binden yukarı şehirlerin de 21 olduğunu göstermişti.

Bin dokuz yüz senesine doğru, nüfusu yüz binden yüksek şehirler sayısı 36 yı buldu ve öyle tahmin edildi ki, şehirler, millî servetin dörtte üçüne maliktirler.

1920 de yapılan istatistikler, umumî harpten sonra şehirlerde büyük değişiklikler olduğu ve nüfusu yüz binden yüksek belediyelerin altmış sekizi bulunduğunu gösterdi.

Amerika belediyelerile hükümet arasındaki münasebetler

1870 den evvel hükümet murakabesi hemen pek mahdud mikyasta idi. Meselâ (Nevyork) belediyesinin resen vergi koymak salâhiyeti olduğu halde, bütçesi yekûnunun ancak altıda biri hükümet kontrolünü, tâbidi. Bu kontroller sonraları az çok takviye edilmiş ve hükümet murakabası için müstakil komisyonlar teşkil edilmişti. 1870 den sonra (States Commissions) denilen bu teşekküller lâğvedilerek

belediyelerin kendi sınırları içindeki vergi ve resim koymak salâhiyetleri tevsi olundu ve Birleşik hükümetlerden (Misouri) teşkilâtı esasiye kanununda yapılan tadilât ile belediyelerin kendi (charte) terini kendileri yapmak salâhiyetleri verilince, diğer hükümetler de bunu takip etti.

Halihazırda Amerika Birleşik hükümetlerinde şehir ve belediye salâhiyetleri birbirinden ayrı dört esasa irca edilebilir.

A —	Special charter plan
B —	General » »
C —	Home Rule » »
D —	Optional » »

Bunlardan birincisi hususî kanun sistemi idi. Bu her şehrin ve her belediyenin mahallî ihtiyaçlarına göre kendisine mahsus kanunî hükümlerle idare edilmesi şeklidir ki takriben on dokuzuncu asrın ortalarına doğru bütün Amerika belediyeleri için cari olan sistemdir.

Amerika Birleşik hükümetleri içinde bu sistemi değiştirip bütün belediyeleri için tek bir kanun yapan (Ohi) hükümetidir. Diğer hükümetlerden hemen yarısı da bu ikinci ve umumî sisteme geçmişlerdir. Bununla beraber halkın alışmış olduğu müteferrik sistem için umumî usulden geri dönmek fikirleri revaç bulduğu bir sırada (Home Rule) yani şehirlerin muhtariyet ve serbestisi esası ortaya atılmıştır. Bundan evvelki sistemlerin hepsinde belediye intihapçıları, kendi, kanunlarının ihzar ve tadilinde kendi intihap ettikleri meb'uslar vasıtasile alâkadar olabilirler ve bazı ahvalde, meclislerce yapılan tadiller intihapçıların (referendum) ne arzedilirdi.

(Hom Rule) bundan daha ileri gitti ve intihapçılara, mahallî hükümetin esas teşkilâtında yapılacak tadilât için dahi salâhiyet veriyordu. Hom Rule başlıca üç esası ihtiva, etmektedir:

A — (Charter making Power) yani bir şehrin takip etmek istediği gayelerin istihsalı için intihap edeceği hükümet ve idare sistemini beğenmekte intihapçılar serbest olmak,

B — Kabul edilecek şeklin bütün salâhiyetlerini kendi kendine ve serbestçe tatbik etmek,

C — Belediyelerin faaliyet hudutlarını kendileri tesbit eylemek.

Birleşik Amerikada bu esasları kabul eden hükümetlerin sayısı On ikidir. Missouri, Washington, Californie, Ohio, Colorado, Texas bunlar arasındadır. Diğer altısı da yine garp hükümetleridir. Atlantik denizi kenarında yalnız Maryland hükümetinde kabul olunmuştur. Bu hükümetler dahilinde son senelerin en büyük şehircilik ıslahatı ve şehir hizmetlerinin inkişafı bu esasatın kabulünden sonradır.

Home Rule taraftarları, bilhassa şehir kanunlarının bu esas dairesinde yeniden tadili işleri dolayısıyla halkın medenî terbiyesinde şayanı şükran terakkiler hasıl olduğunu bihakkın dermiyan etmektedirler.

Bu hususta teşkilâtı esasiye kanununda tadilât yapan ilk hükümet (Missouri) hükümetidir ve ilk salâhiyet şeklinde nüfusu yüz binden yukarı belediyeler için bu esası kabul etmişti. Diğer hükümetlerden üçü bunu takip ettiler. Son sekiz hükümetin (Home Rule) ü kabulü 1900 senesinden sonradır. Bununla beraber bu nazariyenin taraftarları fikirlerinin bütün semerelerini henüz elde edememişlerdir. Çünkü yalnız Michigan ve Minnoseta ve Ohio ile Oregon hükümetlerinde bu salâhiyet küçük belediyelere münhasırdır.

Bununla beraber bir çok belediyelerde eski kanunlar hususî komisyonlar tarafından yeniden gözden geçirilmektedir. Belediye meclisleri mütalealarını bildirdikleri gibi, intihapçılar da bu komisyonlara noktai nazarlarını arzedeabilirler. İntihapçıların ekseriyeti projeyi tasvip edince kanun mahiyetini alır. Yalnız Oregon hükümetinde (City Council) tarafından tasdik edilir. Diğer hükümetlerde ve meselâ (Colifornie) hükümetinde, devlet teşriî meclisi tetkik eder. Fakat kanun ya toptan kabule, yahut ta toptan reddetmeğe mecburdur. Lâyihada tadilât yapamaz. Michi-

gan hükümetinde proje vali tarafından reddedilebilir. Buna mukabil verilecek kararın mahallî komisyonun üçte iki ekseriyetle ittihaz edilmiş olması şarttır.

Home Rule esaslarından üçüncüsü, yani belediye faaliyetlerinin hududunu tayin etmek salâhiyetinin bizzat belediyelere ait olması meselesi de oldukça mühim ihtilâfları mucip olmuştur.

Filhakika, hükümet birliğini alâkalandıran bütün faaliyetlerin âli makamlarca lâzımı veçhile kontrolü yapılırken (Self Government) denilen muhtar ve serbest idarenin meşru haklarını çiğnememek esası üzerinde halen dahi bir çok münakaşalar yapılmaktadır. Bununla beraber varılan netice şudur. Mahallî teşekkülleri teşriî mahiyette kanunlarını yaparken takyit ederek kontrol etmektense, idarî ve fennî esaslara göre murakabe eylemek daha muvafıktır. Bilhassa hangi işlerin mahallî olduğunu tesbit hususunda çıkan ihtilâfların bu şekilde kolayca önu alınmış olur.

* *

Birleşik Amerika hükümetleri içinde herhangi bir hükümetin bütün belediyelerinin bir tek kanuna tâbi olmaları esası da vardır ki bunu Amerikalılar (General charter system) şeklinde ifade etmektedirler.

Bunun yanında Home Rule taraftarlarının fikirlerini tamamen kabul etmeyenlerin ortaya koydukları başka bir sistem daha vardır ki ona da (Optional charter system) diyorlar. Bu usulü de takriben 10, 12 hükümet kabul etmiştir. Bunun esası şudur: Teşriî meclis sekiz on kanun tipi hazırlayarak ilân eder. Bunlardan herhangi bir tipi kendisi için muvafık bulan belediye onu kabul eder. Meselâ Nevyork hükümeti yedi belediye kanunu tipi ihdas etmiştir. (Nevyork belediye kanunu 1500 sahifedir). Ohio hükümetinde ise bu usul Home Rule sisteminin yanında ve beraberce tatbik edilir. Yani bu hükümet içinde herhangi bir belediye Home Rule esası üzerine bizzat kendisi bir kanun tipini kabul edebileceği gibi, isterse, hükümet teşriî

meclisinin kabul ettiği tiplerden birisini yani Optional charters denilen kabulü ihtiyarî tiplerden birini alabilir. Bunun haricinde, kendi belediyesi için başka bir tip yapılmasına da teşriî meclisten isteyebilir.

(MUHTELİF TİPLERDE BELEDİYE TEŞKİLÂTI)

Salâhiyetlerin ayrılması ve mahallî işlere ait kısımların genişletilmesi gibi ilmi esasların uzun münakaşaları olmakla beraber, Amerika Birleşik Hükümetlerinin müstemlike şeklinden çıkıp bir hükümet oldukları gündenberi ve bilhassa 19 uncu asırda Birleşik Amerikada mevcut belediye şekli (Le mayor and council plan) denilen belediye reisi ve belediye meclisi esası idi. 1900 senesinden beri ise, buna ilâveten yeni iki sistem daha meydana çıktı.

Bunlardan birincisi:

Belediye reis ve meclis şekli:

Son çıkan ve aşağıda izah edilecek olan yeni iki sistemin muvaffakiyetlerine rağmen bu eski şeklin devam ettiği birçok belediyeler vardır. Nüfusu yüz binden yukarı şehirlerin üçte ikisi ve nüfusu beş binden yüz bine kadar olan kasabaların ekserisi bu usulde gitmektedirler. Bunların iki aslı teşekkülü belediye reisi ile, meclistir.

19 uncu asrın ilk yarısında belediye meclisleri birinci plânda daha mühim bir rol sahibi idi, Belediye reisleri ikinci derecede kalıyordu.

Çünkü belediye meclisleri teşriî kudreti haiz oldukları gibi, belediye idaresi üzerinde de kontrol yaparlardı. Şehirlerde halkın son derece tekâsüfû üzerine sırf idari mahiyette çalışan memurlar, Belediye reisi, belediye meclisi ve (Board) denilen belediye komisyonları arasında taksime uğradı. Meclisler her hangi bir iş için teşriî bir merci olarak kaldılar. Ekseriyada nizamname işleri hususî komisyonlara tevdi edilir oldu. Ve nihayet bu işlerin yeniden tanzimi meselesi ortaya çıkarak teşriî vazife ile İdarî teşekkülün nihaî surette ayrılması cihetine gidildi.

1 — Belediye Reisi

Belediye reisleri 1-4 sene için intihapla iş başına getirilmiş icra âmiridirler. Birçok hükümetlerde ve bilhassa küçük belediyelerde bu müddet iki sene olarak kabul edilmiştir. Belediye reislerinin azli esası umumî mahiyette tanınmamıştır. Yalnız Newyork hükümetinde azil esası vardır. Diğer birçok belediyelerde lüzumunda tekrar reye müracaat suretile muamele yapılır.

Reisler, ücretlidirler. Hattâ bazı büyük şehirlerde ve meselâ Newyorkta belediye reisliği tahsisatı vali maaşından yüksektir. Belediye reislerinin, meclis kararlarına karşı, kararın icrasını talik ve tehir edici mahiyette bir veto hakkı vardır. Buna karşı verilecek kararın üçte iki ekseriyetle elması şarttır.

Bütün belediye memurlarının tayini ve azli salâhiyeti belediye reisine aittir.

2 — Belediye meclisleri

Müstemlike devrinden kalma bir hatıra olarak evvelce bu teşekküller daima ikişer meclisli olarak çalışırlardı. Şimdi, bütün belediyeler tek meclislidirler.

İntihaplar, meb'us intihabı şartları dairesinde yapılır. Yani, 21 yaşında bulunanlar intihap hakkını haiz sayılmışlardır. Bundan başka bir kısım hükümetlerde emlak sahibi olmak kaydı halen berdevamdır. Buna ilâveten Amerika vatandaşlığını kazanmış olmakta şarttır. Yalnız yedi hükümette bu şarta lüzum yoktur. Takriben 37 hükümette ayrıca intihapcıların okur yazar olması kaydı vardır.

Meclis aza adedine gelince, bunun için muayyen ve sabit ve bütün Amerika Birleşik Hükümetlerine şamil tek bir rakam söylemeğe imkân yoktur. Çünkü her hükümetin yukarıda sayılan şekillerle belediye kanunları hakkında almış olduğu hukukî vaziyet muhtelif olduğu gibi her belediyenin kendi kanununda tasrih ettiği miktar da ayrı-

dır. Meselâ Nevyork meclisinde aza adedi 76 olduğu halde Şikagoda 70 dir.

Azaların intihabında (Ward) denilen mahalleler taksimatı intihap daireleri olarak kabul olunmuştur. Azalar ücretlidirler. Bu ücret, büyük şehirlerde senede bin dolardan beş bin dolara kadar değişir.

Birçok yerlerde, belediye meclislerinin yanında (Board of estimate and rappportionment) denilen ve birçok memleketlerdeki belediye encümenlerine benzeyen komisyonlar vardır. Bunların bir kısım azasım belediye reisi tayin eder. Diğer bir kısmı da belediye meclisince seçilir. Fakat reisin reyile kendi seçtiği azaların reyî daima ekseriyettedir.

Büyük şehirlerde, belediye idare şubeleri şeflerinden mürekkep, müdürler encümeni gibi birde (Board of control) denilen bir komisyon daha vardır.

(Commission governement)

Komisyon hükümeti ⁽¹⁾ denilen bir yeni şekil belediye sistemi 20 inci asrın başından evvel meydana çıktı. Ve teşekkül ettiği günden beri, yukarıda izah edilen (Belediye reis ve meclisi) usulile (City Manager type) denilen ve en son belediye şekli telâkki edilen (Şehir idarecisi tipi) arasında geçici ve muvakkat bir idare sistemi olarak telâkki edilmiştir.

İsminden de anlaşıldığı veçhile bu şekilde, belediye reis ve meclisi yoktur. Yalnız aza adedi mahdud bir komisyon vardır. Hem reis, hem de meclis vazifesini bir arada ve komisyon halinde ifa eder. Yani müzakere ve icra safhaları aynı komisyondan geçer.

Bu sistem 1900 senesinde ilk defa Texas hükümetinde (Galveston) şehri için kabul edilmişti. Çünkü o sene sıcak memleketlere mahsus bir Cyclon neticesinde bu şehir harap olmuştu.

¹ Buradaki hükümet tabiri mahalli idare selâhiyeti manasındadır. Bir komisyonla belediye idaresi demektir.

Büyük bir şehri yeniden tanzim etmek için eski belediye sistemi kâfi görülmedi. Ve gayet kuvvetli iş adamlarından mürekkep bir komisyon teşkil edilerek belediyenin bütün salâhiyetleri bu komisyona verildi. İki sene müddeti olan bu komisyon beş kişiden mürekkepti, İçlerinden birisi hem reis hem belediye reisi vazifesini gördü, fakat diğer belediye reislerinin kendi meclislerine karşı olduğu gibi komisyon kararma karşı Veto hakkı yoktu.

Bütün teşrii, malî ve icraî salâhiyetler komisyonda toplanmıştı. Her aza, komiser sıfatile belediye iş şubelerinden birisinin başında şef olarak çalıştı. Fakat bütün işlerde komisyonun müsterek mes'uliyeti vardı.

Bu şekilde yeni işe başlayan belediye sisteminin az zaman içinde gösterdiği muvaffakiyet ve idare kudreti, birçok belediyelerin bilhassa küçüklerinin bu sistemi kabul etmelerini mucip oldu. Bu meyanda Washington belediyesini de, halk tarafından intihap edilmiş iki ve Amerika Cümhur Reisi tarafından tayin edilmiş bir komiserden mürekkep komisyon idare etti.

1914 senesinde (400) belediye bu yeni sistemi kabul etmişti. Bunlar arasında bir milyon nüfuslu Buffolo şehri de bulunuyordu. Yüz binden beş yüz bin nüfusa kadar şehirlerden yirmi yedisi de bu şekli almışlardı.

Bu sistemi yeni alan belediyeler, komisyon azalan için 2-5 sene müddet kabul etmişlerdir, İntihap, mahalleler tarafından değil intihapçılar meclisi tarafından yapılır.

(City manager plan)

Şehir idarecisi usulüde diyebileceğimiz bu en son ve en yeni Amerikan belediyeciliği sistemine gelince: Bundan evvelki bir komisyonla belediye idaresi şeklini ıslah ve tadil ve bazı yerlerde onu itmam eden formüle müstenit bir idare sistemidir.

1908 de ilk defa kurulan bu şekil 1914 senesine kadar on bir belediyede tatbik edilmişti. O sene (Galvston şehrinin 1900 senesinde geçirdiği cyclon felâketi üzerine kurulan komisyon hükümeti belediyesi usulü gibi) Ohio dahilinde Dayton şehri pek müthiş bir felâkete uğradı. Bü-

tüm şehri sular basdı. Medenî tesisatı yemden kurmak ve ikinci bir felâkete mani olmak için yeni bir belediye şekli olarak diğer on bir belediye de tecrübe edilmiş olan şehir idarecisi usulüne geçildi. 116 bin nüfuslu olan bu büyük şehirde, bu yeni idare sisteminin gösterdiği muvaffakiyet üzerine birçok belediyelerde aynı usulü aldılar. Şimdi 360 şehirde tatbik edilmekte ve istikbalde daha ziyade inkişaf edeceği tahmin olunmaktadır. Hem belediye meclisi ile idare olunan belediyelere hem de komisyon usulile idare edilen belediyelere tatbik edilmiştir. Şöyle ki:

(City manager) denilen şehir idarecisi, belediye idaresinin başında icra âmiridir. Müteaddit büro ve dairelere taksim edilmiş olan belediye idaresini bizzat tedvir eder. Daire müdürlerini her işin ehline verilmesi esasından mütehasıslara tevdi eyler. Bütün memurların (Civil service merit system) denilen memurlar kaidesine tevfikân tayini ve azli belediye idarecisine aittir.

Komisyon şekliyle belediyecilik usulünde intihapla ve ihtisas nazarı dikkate alınmaksızın seçilen komiser azalar yerine bu usulde her daire komiserinin tayininde ihtisasa çok dikkat edilir ve öbür usul ile arasındaki bariz farkın birisi bu, diğeri de tamamiyle merkeziyetçi olmasıdır.

Meclisli belediyede ise, meclisler, komisyonlu belediye de ise komisyonlar, şehir idarecisinin işine kat'ıyyen müdahale etmezler. Ve ancak umumî direktifler vererek şehir işlerinin umumî idaresine nezaret ederler. Amerikalılar bu son şekle modern ve ideal belediyecilik diyorlar.

Büyük Şehir

(New-York City)

Dünyanın en büyük merkezlerinden birisi olan Nevyorkun idaresi ve belediyeciliğini tetkik ederken çok dikkate değer esaslar görülür.

Malûm olduğu üzere belediye hizmetlerine ait yeni iktisadî ve fennî zaruretler, evvelce dağınık bir halde teşekkül eden idarî birlikleri birbirine yaklaştırdı. Ve hatta sıkı rabıtalılarla bağladı.

Yalnız, büyük şehirlerde belediye işlerinin idaresi muhtelif manzaralar arzeder. Meselâ Londrada bir kontluk için de mütaddit bir kontluk içinde müteaddit belediyeler vardır. Halbuki Nevyorkta beş kontluk bir belediye halindedir. Londra şehir kontlukları (Boroughs) denilen birçok tâli taksimata tâbi olduğu halde Nevyorkta yalnız beş tâli taksimat vardır. Londrada her tâli taksimatın başında bir belediye reisi bulunur. Fakat Nevyorkta beş tâli tâksimatı birer reis idare eder. Londrada tâli taksimatın belediye meclisleri de vardır. Fakat Nevyorkta bu taksimatın meclisi olmayıp bütün bu salâhiyetler büyük şehir meclisinde toplanır.

(Nevyork Belediye Teşkilâtı)

- A - Belediye reisi
- B - Belediye reisi idari erkânı harbiyesi
- C - Board of estimat and apportionment (Mali Heyet)
- D - Board of aldermen (Belediye Meclisi)
- C - Board of education (Maarif Heyeti)

Belediye Reisi:

Nevyork belediye reisi dört sene müddetle intihap edilmiş icra âmiridir. Bütün belediye idaresi üzerinde mutlak bir kontrol salâhiyeti vardır. Kanunları ve nizamnameleri tatbik eder. Bütün memurları tayin ve azil eden odur.

(Board of aldermen)nin kararlarına karşı veto hakkı vardır. Bu takdirde mukabil kararın üçte iki ekseriyetle ittihazı zaruridir. Eğer mesele yapılmış masraflara ait ise bu kararın dörtte üç ekseriyetle verilmesi şarttır.

Şehir alâkadar eden her hangi bir meselede teşrii meclis kararma karşıda icabında tehir ve talik vetosu tanınmıştır. Meclisin bütün idari ve malî ve hususî komisyonların tabii azasıdır.

Şehir idaresi üzerinde otuz kadar arazi taksimat yapılmıştır. Bunlardan her birisi (Boroughs) reisinin idaresindedir.

1 — Belediye meclis vazifesini (lebuna teşrii salâhiyet diyolar) Board of aldemen denilen meclis görür. Belediye reisi bu mecliste azadır. Fakat meclis reisi doğrudan doğruya bütün şehir intihapçıları tarafından seçilir. Meclis 67 azadan mürekkeptir. Bu azalar şehir kazalarınca intihap edilir. Müddetleri iki senedir.

İdarî ve teşrii salâhiyet sahiplerinin birbirile münakaşasını temin için sırf istişarı mahiyette olarak muhtelif daire şefleri de meclise iltihak ederler. Kontluk reisleri de aza olarak meclise kabul edilmişlerdir.

2 — Malî Heyet:

Yukarıda C fıkrasında gösterilen malî heyet belediyeye ait yüksek malî meselelerle meşgul olur. Bu heyet sekiz azadan mürekkeptir,

A - Belediye reisi.

B - Maliye murakıbbı

C - Maliye dairesi tarafından intihap edilmiş şef (Bu şef belediye reisinin tayin salâhiyeti haricinde bulunan yegâne uzuvdur.)

D - Belediye meclis reisi:

(Buraya kadar sayılan azalardan her birisinin üç reyî vardır.)

E - Beş kontluk reisi: Bunlardan ikisi ikişer ve diğer üçü birer rey sahibidirler,

Bu heyet 427,000,000 liralık bütçeyi hazırlayarak meclise tevdi eder. Meclis memuriyet lâğvetmeğe ve maaşlarını azaltmağa salâhiyetti ise de yeni bir memuriyet ilâvesine veya maaş tezyidine salâhiyetti değildir. Maaş tenzili takdirinde belediye reisi veto hakkını istimal edebilir. Bu takdirde belediye meclisi üçte iki ekseriyetle tekrar karar vermek mecburiyetindedir.

Amme hizmetleri için hususî şirketlere imtiyaz veya ruhsat vermek, memur ve müstahdemlerin maaş ve ücretlerini tayin etmekte malî heyetin salâhiyetlerindendir.

İmtiyazların müddeti yirmi beş seneden fazla olamaz. Yer altı şimendiferleri için elli seneye kadar imtiyaz verilebilir.

Nevyork malî teşkilâtı da şayanı ehemmiyet bir hususiyet arzeder. Bu dairenin başında belediye reisi ile aynı zamanda intihap edilen murakıp bulunur. Bu daire belediye vergisi ve resimlerinin tahsili, hesap muameleleriyle meşgul olur.

Resim ve vergilerin tevzii ayrı bir daireye verilmiştir. Bu daire belediye reisi tarafından tayin olunan yedi komiser tarafından idare edilir.

Umumî Maarif Heyetine gelince:

Buda belediye reisi tarafından tayin edilmiş yedi azadan mürekkeptir. Halbuki Amerikanın diğer hükümetlerinde bu heyet umumiyetle intihapla teşekkül eder. Evvelce aza adedi çok idi ve iş çıkaramıyorlardı. Mesaiyi kolaylatmak için bu miktara indirilmiştir.

Maarif esasını idare için büyük şehir 46 malî taksimata ayrılmıştır. Her biri kontluk reisi (Yani Nevyorkun beş belediye dairesi reisinden her birisi) tarafından tayin edilmiş beş azalı (School board) denilen komisyon marifetile idare edilir. Bu komisyona, merkez maarif heyeti azasından birisi riyaset eder, bu zat aynı zamanda diğer birçok maarif komisyonlarına da reislik yapar, aynı zamanda bu komisyonların icra âmiridir.

Şehir maarif heyeti tarafından tayin olunan ve City süper intendan of school denilen sekiz kişilik büro, maarif heyetinin kararını tatbik ve cari muamelâtı tedvir eder.

Bütün bu teşkilâta ilâveten Nevyork şehri belediye daireleri reislerinin emrinde umumî mesai komiserini zikretmek lâzım gelir.

Nevyork şehir halkının belediye masraflarına iştirakine gelince:

Vasati olarak nüfus başına 1870 senesinde bir dolar olan bu masraf 1996 da 75 dolara çıkmıştır. 1903 senesine nisbetle 1913 senesinde şehir masrafları % 33 tezayüt etmiştir. Belediye masrafları yekûnu federal hükümet masrafının bir buçuk mislidir.

Birleşik Hükümetlerde

Polis Servisi:

Burada bütün umumî emniyet işi de dahil olduğu hal-

de polis vazifeleri belediyece ifa edilir. Evvelce şehir polis idaresinin başında (Police board) denilen bir heyet bulunurdu. İcra salâhiyetinin komisyonla olmayacağı anlaşıldıktan sonra tek başına bir âmirin idaresine verildi.

Yangın söndürme işi için de Amerika Birleşik Hükümetleri hem teşkilâtta hem vesaitte çok iyi hazırlanmışlardır.

Sıhhi işler:

Birçok Avrupa memleketlerinde doğrudan doğruya belediye reislerine verilmiş olan bu işler, Amerikada küçük şehirlerde dahil olmak üzere ayrıca bir daire tarafından görülür.

Bütün sıhhi işlerden başka iskân işi de bu dairece tedvir edilir. Bu dairenin başında ekseriya bir doktor ve yahut hıfzıssıhha mütehasısı bulunur.

İçtimai yardım:

Bu iş esas itibarile kontluklara aittir, fakat belediyelerde bu işleri kendi hudutları içinde yapmağa mezdurlar.

Umumî Maarif:

Esas olarak gerek iptidaî ve tâli tahsil ve gerek yüksek tahsil iki hükümete ait telâkki edilmekle beraber, belediyelerde maarif işinde yüksek vazifeler almışlardır. Hemen umumiyetle belediye bütçelerinin % 33 ü maarif masrafına gider.

Yalnız son senelerde Nevyork hükümetinde bu nisbet yüzde 'kırk dördü bulmaktadır. Bir talebe masrafı 49-67 dolar arasındadır.

Nevyork belediye murakıplığı tarafından 1925 senesi için hazırlanmış olan tabloya göre maarif masrafları çok yüksektir. Şöyle:

Polis masrafı	50.464.000	dolar	% 13,9
İdari adliye	10.890.000	»	% 3,
İçtimai yardım	26.369.000	»	% 7,
Sıhiye	51.678.000	»	% 14,
İtfaiye	25.363.000	»	% 6,9

Maarif	112,317,000	»	% 30,9
İdare teşkilâtı	27,057,000	»	% 7,4

Aza adedi beş ile on beş arasında tahavvül eden maarif heyetlerinin serbest muhtar olması ve yahut salâhiyetlerinin mahdud bulunması meselesi Amerikada dahi halledilmiş değildir.

Nevyork hükümeti dahilinde mevcut 167 maarif heyeti (Boards) inden yüz altısı oldukça geniş bir muhtariyete maliktir. Bununla beraber bu heyetlerin müstakil olması maarif işini yegâne halledecek çare olarak telâkki edilmektedir. Çünkü o vakit, bu heyetler, kendi mıntakalarındaki halka karşı doğrudan doğruya mes'ul vaziyette kalacaklardır. Bu mes'uliyeti belediye idaresile maarif heyetleri arasında taksime sebep ve lüzum görülmemektedir. Board of education denilen bu maarif heyetleri veya komisyonları maarife ait emlâk ve akaratı idare ederler.

Bu heyet 1-6 sene müddetle bir mütehassıs intihap eder ve bu zat maarif işlerinin icra âmiri vaziyetindedir. Muallimlerin yüzde sekseni kadınlardan mürekkeptir, imtihan ile vazifeye alınırlar. Umumî kütüphanelere gelince bu iş Birleşik Amerikada muvaffakiyetle başarılmakta ve hususî heyetler tarafından idare olunmaktadır.

Umumî Hizmetler:

İnhisar ve müsaade ile yapılacak olanları publicutilise ve doğrudan doğruya belediyeler tarafından yapılacak olanları public works namile ayıran Amerikalılar; bunların hudutlarını ve hangi âmme hizmetinin bu guruplara gireceğini uzun boylu münakaşa etmişlerdir. Bu gurupların ayrı ayrı taraftarları ve aleyhtarları vardır.

Umumiyetle yollar ve kaldırımlar ve diğer bu nevi inşaat ve lâğımlar, yani her hangi bir belediye hizmetinin o hizmetten istifade edenler üzerine bir resim koyarak temini kabil olan sahalar ikinci kısım, diğerleri birinci kısım sayılmaktadır. 1917 istatistiklerine göre nüfusu otuz binden yukarı 172 şehirde lâğım tesisatı bedeli 1,611,147,516 dolardır.

K. NACİ